

ПРОСПЕР МЕРИМЕ КОЛОМБА

Превод от френски: Ерма Гечева, 1979

chitanka.info

I

*Pe far la to vandetta,
Sta slgur', vasta anche ella.*

Vocero da
Niolo^[1]

През първите дни на октомври 181... година полковник сър Томас Невил, ирландец, отличил се като офицер от английската армия, на връщане от една обиколка из Италия отседна с дъщеря си в хотел „Бово“ в Марсилия. Непрекъснатото възхищение на възторжените пътешественици предизвика реакции я днес, за да се отличат от останалите, мнозина „туристи“ възприемат за девиз израза на Хораций *nil admirari*^[2]. Към тази категория на неудовлетворени пътешественици спадаше и мис Лидия, единствената дъщеря на полковника. „Преображението“ ѝ се бе сторило посредствено, димящият Везувий — едва ли нещо повече от фабричните комини на Бирмингам. С една дума главното ѝ възражение против Италия беше, че страната е лишена от местен колорит и характер. Който може, нека обясни значението на тези думи, които аз разбирах много добре преди няколко години, а сега вече не разбирам. В началото мис Лидия се ласкаеше от мисълта, че отвъд Алпите ще намери неща, конте никой преди нея не е видял и за които ще може да разговаря с порядъчните хора, както се изразява господин Журден^[3]. Но скоро разбра, че навсякъде преди нея са минали нейни съотечественици, и понеже загуби надежда, че ще открие нещо неизвестно, мина в опозиция. Много неприятно е наистина да не може човек да заговори за чудесата на Италия, без някой да му каже: „Сигурно знаете онази картина от Рафаело в този и този дворец и еди-кой си град? Това е най-хубавото нещо в Италия.“ А вие тъкмо него сте пропуснали да видите. И понеже се иска много време, за да видите всичко, по-просто е по начало да отречете всичко.

В хотел „Бово“ мис Лидия преживя горчиво разочарование. Носеше една хубава скица на пелазгийската или циклопска врата в Сени, която смяташе, че никой художник не е забелязал. Леди Френсис обаче, която я среща в Марсилия, ѝ показва албума си, в който между един сонет и едно изсушено цвете фигурираше въпросната врата, изобилно оцветена със сиена. Мис Лидия подари вратата в Сени на прислужницата си и загуби всяко уважение към пелазгийските строежи.

Нейното тъжно настроение споделяше и полковник Невил, който след смъртта на жена си гледаше на всичко само през очите на мис Лидия. За него Италия имаше огромната вина, че бе отегчила дъщеря му и следователно беше най-досадната страна на света. Той наистина не можеше да каже нищо против картините и статуите; но с положителност можеше да твърди, че в тази страна ловът е нищожен и че човек трябва да извърви десет левги под палецо слънце из римската околност, за да убие няколко жалки червени яребици.

На втория ден след пристигането си в Марсилия той покани на вечеря капитан Илис, негов бивш адютант, който се връщаше от Корсика, където бе прекарал месец и половина. Капитанът разказа много хубаво на мис Лидия една история с бандити, която имаше това предимство, че напълно се различаваше от всички истории за разбойници, които ѝ бяха разказвали толкова често по пътя между Рим и Неапол. След десерта, когато останаха сами с няколко бутилки бордо, двамата мъже заговориха за лов и полковникът научи, че няма по-хубава, по-разнообразна и по-богата на дивеч страна от Корсика.

— Пълно е с глигани — разказваше капитан Илис, — но трябва да свикнете да ги различавате от домашните свини, които удивително приличат на тях; защото, ако убиете свиня, ще имате разправи с пастирите. Изскачат въоръжени до зъби от гъсталака, който те наричат маки, заставят ви да платите за животното и ви се подиграват. Освен това има и едни много особени дивя овни, които никъде другаде не се срещат; прекрасен, но труден лов. Има елени, лопатарии, фазани, яребици, не може да се изброят всички видове дивеч, с които Корсика е пълна. Ако обичате да ловувате, господин полковник, идете в Корсика; там, както казваше един от моите домакини, можете да стреляте по всякакъв дивеч — от дрозд до човек.

Докато пиеха чай, капитанът отново очарова мис Лидия с една история за „странична“ вендета^[4], още по-странна от първата, и окончателно я изпълни с възторг към Корсика, като ѝ описа необичайната дива природа на острова, оригиналния характер на жителите му, тяхното гостоприемство, първобитните им нрави. Най-сетне ѝ подари красив малък стилет, забележителен не толкова с формата и медната си дръжка, колкото с произхода си. Някакъв прочут разбойник го бил дал на капитан Илис с уверението, че е прониквал в четири човешки тела. Мис Лидия го втъкна на колана си, после го сложи на нощната си масичка и на два пъти го вади от ножницата, преди да заспи. Полковникът пък сънува, че убива див овен, че собственикът на животното го кара да плати и той, полковникът, се съгласява на драго сърце, защото животното е много особено, прилича на глиган с еленови рога и опашка на фазан.

— Илис разправя, че в Корсика имало великолепен дивеч — каза полковникът на дъщеря си, с която закусваха насаме. — Да не беше толкова далеч, на драго сърце бих отишъл за две седмици.

— Че защо да не отидем в Корсика? — отговори мис Лидия. — Докато вие ходите на лов, аз ще рисувам; ще ми бъде приятно да имам в албума си онази пещера, за която разправяше капитан Илис, там Бонапарт ходел да учи като малък.

Може би за пръв път желание, изразено от полковника, срещаше одобрението на дъщеря му. Очарован от това неочаквано съвпадение, той все пак направи някои разумни забележки, за да разпали приятното за него хрумване на мис Лидия. Напразно ѝ говори за дивотата на Корсика и за трудностите на такова пътешествие за жена; нищо не можа да я уплаши; повече от всичко обичала да пътува на кон; за нея щяло да бъде празник да спи в палатка; дори заплаши, че ще отиде в Мала Азия. Накратко, имаше готов отговор на всичко, защото дотогава англичанка не бе стъпвала в Корсика и следователно трябваше да отиде в тази страна. А колко щеше да бъде щастлива, когато се върне на Сент-Джеймз плейс и започне да показва албума си!

— Мила, но защо отминавате тази прелестна рисунка?

— О, не е нищо особено. Скица на един корсикански разбойник, която нахвърлих, докато ни развеждаше.

— Какво! Вие сте ходили в Корсика?...

Още не се движеха параходи между Франция и Корсика, та потърсиха гемия с курс към острова, който мис Лидия бе решила да открие. Същия ден полковникът писа в Париж, за да се откаже от апартамента, в който трябваше да се настанят, и се спазари със собственика на едни двумачтов платноход, който щеше да потегли за Аячо. На него имаше всичко две кабини. Натовариха провизии; собственикът даде честна дума, че един негов стар моряк, бил добър готвач, правел буйабес като никой друг; обеща, че госпожицата ще бъде удобно настанена, че заради нея ще имат попътен вятър и спокойно море.

Освен това, съгласно желанието на дъщеря си, полковникът изрично уговори капитана да не взема никакъв друг пасажер и да кара покрай бреговете на острова, така че да могат да се наслаждават от гледката на планините.

[1] За да направи твоята вендета, бъди сигурен, стига и тя (корсикански). — Б.пр. ↑

[2] На нищо да не се удивляваме — Хораций, писмо I. — Б.пр. ↑

[3] Журден — герой от „Буржоата-благородник“ на Молиер. — Б.пр. ↑

[4] Това е отмъщение, на което става жертва някой по-близък или по-далечен роднина на оскърбителя. — Б.а. ↑

II

В определения за тръгване ден всичко бе опаковано и натоварено на платнохода още от сутринта: корабът трябваше да потегли с вечерния бриз. Междувременно полковникът бе отишъл да се разходи с дъщеря си по Канбиер^[1], когато капитанът го настигна и му поиска разрешение да вземе един свой роднина, по-точно казано, втори братовчед на кръстника на големия му син, който се завръщал по бърза работа в Корсика, откъдето бил родом, и не могъл да намери друг кораб.

— Чудесен момък — добави капитан Матеи, — военен, офицер от гвардейската стрелкова пехота; сега щеше да бъде полковник, ако онзи още беше император.

— Щом е военен... — отвърна полковникът и щеше да добави: „На драго сърце се съгласявам да дойде с нас...“, но мис Лидия извика на английски:

— Пехотински офицер!... (Понеже баща ѝ бе служил в кавалерията, тя презираше всички други родове войска.) Може да е някой невъзпитан човек, да го хване морска болест... ще ни развали цялото удоволствие от пътуването!

Капитанът не разбираше нито дума английски, но, изглежда, долови какво каза мис Лидия по присвиването на красивата ѝ уста ѝ започна хвалебствена реч за сродника си в три точки, като завърши с това, че е много приличен човек, от семейство на „капорали“, и с нищо няма да пречи на господин полковника, защото той, капитанът, ще му намери място в някакво ъгълче, та въобще няма да забележат присъствието му.

На полковника и на мис Невил се стори странно, че в Корсика има семейства, където мъжете са капорали по наследство; но тъй като добросъвестно сметнаха, че става въпрос за пехотински капорал, заключиха, че е някакъв бедняк, когото капитанът иска да вземе от съжаление. Ако ставаше въпрос за офицер, щяха да бъдат принудени да разговарят с него, да съжителствуват с него; но нямаше защо да се

притесняват заради някакъв си капорал, който изобщо няма никакво значение, щом отделението му не е с него, та да отведе човека под заплахата на щикове там, където не му се иска да отиде.

— Вашият роднина страда ли от морска болест? — сухо запитва мис Невил.

— Никога, госпожице; здрав е като скала, и по море, и на суша.

— Е, добре! Можете да го вземете — каза тя.

— Можете да го вземете — повтори след нея полковникът и двамата продължиха разходката си.

Към пет часа следобед капитан Матеи ги повика да се качат на платнохода. На пристанището, пред лодката на капитана, те завариха един висок момък, облечен в син редингот, закопчан до брадичката, с обветрено лице, живи, красиви черни очи, открито и умно изражение. По начина, по който държеше раменете си, по къдравите мустачки лесно можеше да се отгатне, че е военен; защото по онова време мъжете рядко носеха мустаци, а националната гвардия^[2] още не бе въвела във всички семейства заедно е униформата и навиците на караула.

Като видя полковника, младежът си свали каскета и без ни най-малко стеснение му поблагодари с подобаващи изрази за услугата, която му бе направил.

— Много се радвам, че мога да ви помогна, момко — отговори полковникът и приятелски му кимна с глава.

После се качи в лодката.

— Този ваш англичанин не се церемони — тихо каза младежът на капитана по италиански.

Матеи сложи показалец под лявото око, а крайчетата на устните му се отпуснаха. За онзи, който разбира езика на знаците, това означаваше, че англичанинът разбира италиански и че е особняк. В отговор на знака на Матеи младежът се поусмихна и докосна челото си, сякаш за да му каже, че на всички англичани нещо им хлопа в главата, после седна до гемиджията и огледа много внимателно, но без никакво нахалство хубавата си спътница.

— Добре изглеждат тези френски войници — каза полковникът на дъщеря си на английски; — затова и лесно ги повишават в офицерски чин. — После се обърна на френски към младежа: — Кажете, драги, вие в кой полк сте служили?

Момъкът бутна с лакът бащата на кръщелника на втория си братовчед и сдържайки ироничната си усмивка, отговори, че е бил в гвардейската стрелкова пехота и че понастоящем идва от седми полк.

— Бяхте ли при Ватерло? Млад изглеждаше.

— Прощавайте, господин полковник, но това е единственото ми сражение.

— То се брои за две — отговори полковникът.

Младият корсиканец прехапа устни.

— Татко — обади се на английски мис Лидия, — попитайте го дали корсиканците обичат много своя Бонапарт.

Преди полковникът да преведе въпроса на френски, младежът отговори на доста добър английски, макар и е чужд акцент:

— Нали знаете, госпожице, че никой не е пророк в родината си. Ние, съотечествениците на Наполеон, може би го обичаме по-малко от французите. Лично аз, макар че на времето родовете ни са враждували, го обичам и се възхищавам от него.

— Но вие говорите английски! — възкликна полковникът.

— Доста слабо, както виждате.

Макар че се пораздразни от свободния му тон, мис Лидия не можа да не се усмихне, като помисли за личната вражда между един капорал и един император. За нея това беше като предвкусване на странностите в Корсика и тя реши, че ще си запише тези думи в дневника.

— Да не сте били пленник в Англия? — запита полковникът.

— Не, господин полковник, учил съм английски във Франция като съвсем малък, от един пленник от вашата страна. — После се обърна към мис Невил: — Матей ми каза, че се завръщате от Италия. Навярно говорите чист тоскански, госпожице; боя се, че ще бъдете малко затруднена с нашето наречие.

— Дъщеря ми разбира всички италиански наречия — отговори полковникът; — тя има талант за езици. Не е като мене.

— Ще разбере ли например госпожицата тези стихове от една наша корсиканска песен? В нея един овчар говори на овчарка:

*S'entrassi 'ndru Paradisu santu, santu,
E nun trovassi a tia, mi n'escirla.*^[3]

Мис Лидия разбра, цитатът ѝ се стори дързък, а погледът, който го съпровождаше, още по-дързък. Затова отговори изчервена:

— Garisco.^[4]

— В отпуск ли се връщате в родината си? — запита полковникът.

— Не, господин полковник. В оставка. Вероятно защото съм бил при Ватерло и съм сънародник на Наполеон. Връщам се у дома „с тежко сърце и лека кесия“, както казва песента.

И той с въздишка погледна към небето.

Полковникът бръкна в джоба си и въртейки в ръка една жълтица, започна да мисли с какво подходящо изречение да я пусне учтиво в ръката на нещастния си неприятел.

— Мене също ме пенсионираха — каза той шеговито; само че вашата пенсия... няма да ви стига и за тютюн. Вземете, капорал.

И се опита да пхне парата в шепата на младежа, облежната на борда на лодката.

Младият корсиканец се изчерви, изправи се, прехапа устни и очевидно бе готов да отговори гневно, но изражението му изведнъж се промени и той се засмя. Все още с монетата в ръка, полковникът гледаше смаяно.

— Господин полковник — каза младежът, като си възвърна сериозността, — позволете ми да ви дам два съвета: първият е никога да не предлагате пари на корсиканец, тъй като някои от сънародниците ми са достатъчно невъзпитани, за да ви ги хвърлят в лицето; вторият е да не величавате хората с титли, каквито те не желаят. Вие ме наричате капорал, а аз съм поручик. Вярно, че разликата не е особено голяма, но...

— Поручик ли! — възкликна сър Томас. — Поручик! Но капитанът ми каза, че сте капорал, като баща си и като всички мъже от вашия род.

При тези думи младежът отметна глава и се разсмя толкова весело и непринудено, че капитанът и двамата моряци едновременно прихнаха.

— Извинете, господин полковник — най-сетне каза момъкът, — но недоразумението е чудесно. Едва сега разбрах. Родът ми наистина се гордее с неколцина капорали сред прадедите си; но нашите корсикански капорали никога не са имали нашивки на дрехите. Към лето господне хиляда и стотни няколко наши общини се разбунтували

против потисничеството на планинските феодали, избрали си водачи и ги нарекли капорали. Ние на острова смятаме за чест да произхождаме от тези своего рода трибуни и държим на нея.

— Извинете ме, господине! — възкликна полковникът. — Хиляди извинения. И вярвам, че след като разбрахте причината за грешката ми, ще имате добрината да ми простите.

И му подаде ръка.

— Това беше справедливо наказание за моята мъничка гордост, господин полковник — отвърна младежът и продължавайки да се смее, сърдечно стисна ръката на англичанина. — Съвсем не ви се сърдя. Но след като моят приятел Матеи ме е представил толкова несполучливо, позволете ми сам да ви се представя: наричам се Орсо дела Ребиа, поручик от запаса. И ако, както съдя по тези две хубави кучета, вие идвате в Корсика, за да ловувате, ще бъда много поласкан, ако мога да ви бъда водач из нашите маки и планини... разбира се, доколкото не съм ги забравил — добави той с въздишка.

В този миг лодката стигна до гемията. Поручикът подаде ръка на мис Лидия, после помогна на полковника да се качи на палубата. Сър Томас се чувствуваше все още много неудобно от грешката си, чудеше се как да накара да забрави дързостта му човек с осемвековен произход и без да чака съгласието на дъщеря си, го покани на вечеря, като отново му се извини и му стисна ръцете. Вярно, че мис Лидия се понамръщи, но в края на краищата реши, че не е лошо да разбере какво е „капорал“; гостът по-скоро ѝ харесваше и тя дори започна да открива в него нещо аристократично; само че изглеждаше прекалено откровен и весел за герой на роман.

— Поручик дела Ребиа — вдигна чашата си с мадейра и кимна по английски обичай полковникът, — в Испания съм виждал много ваши съотечественици: прекрасна стрелкова пехота.

— Да, мнозина паднаха в Испания — сериозно каза младежът.

— Никога няма да забравя как се държа един корсикански батальон по време на битката при Витория — продължи полковникът. — Тук ми е споменът — добави той, като потърка гърдите си. — През целия ден стреляха от градините иззад плетовите и избиха не знаей колко наши войници и коне. А след като им бе наредено да се изтеглят, се строиха и поеха с пълна скорост. Ние се надяхахме да им видим сметката в полето, но онези дяволи, извинете, поручик Ребиа, онези

славни момци се бяха строили в каре и нямаше никаква възможност да ги разбием. В средата на карето имаше един офицер, като сега го виждам, яздеше дребен черен кон, стоеше до знамето и си пушеше пурата, сякаш се намираше в кафене. От време на време, за да ни предизвика, музиката им се обаждаше... Хвърлям срещу тях първите си два ескадрона... Нищо! Вместо да се врежат в челната редица на карето, моите драгуни минават отстрани, после се обръщат кръгом и се връщат в доста голям безпорядък, с много коне без ездачи... а дяволската музика на онези продължава да свири! Когато димът, който обгръщаше батальона, се разсея, отново видях офицера до знамето, продължаваше да си пуши пурата. Побеснях и сам поведох войската на последен щурм. Техните пушки се бяха задръстили от стрелба и вече бяха безполезни, но войниците се бяха строили в шест редици и щикове им се намираха пред главите на нашите коне, като стена. Крещях, насърчавах моите драгуни, пришпорвах коня, но в това време офицерът, за когото ви споменах, най-сетне извади пурата си от устата и ме посочи с ръка на одного от войниците си. Чух нещо като „Al carello blanco!“^[5] Имах бяла китка пера на каската. Повече нищо не чух, защото един куршум ме улучи в гърдите. Прекрасен батальон беше, господин дела Ребиа, първи батальон от осемнадесети лекопехотински полк, все корсиканци, както ми казаха впоследствие.

— Да — рече Орсо, чиито очи блестяха, докато полковникът говореше, — те успяха да се изтеглят и си донесоха знамето; но две трети от онези славни момчета днес спят вечен сън в полето край Витория.

— А не знаете ли случайно името на командувания офицер?

— Беше баща ми. Тогава той беше майор от осемнадесети полк и бе повишен в чин полковник за бойните си заслуги през този печален ден.

— Баща ви! Храбрец, честна дума! С удоволствие бих се срещнал с него отново и положително ще го позная. Жив ли е?

— Не, господин полковник — леко пребледнял, отвърна младежът.

— При Ватерло ли беше?

— Да, господин полковник, но той няма щастието да падне на бойното поле... В Корсика умря... преди две години... Господи, какво

хубаво море! От десет години не съм виждал Средиземно море. Не ви ли се струва по-красиво от океана, госпожице?

— Прекалено е синьо, според мене... вълните му не са внушителни.

— Дивата красота ли обичате? В такъв случай мисля, че Корсика ще ви хареса.

— Дъщеря ми обича всичко, което е необикновено — каза полковникът. — Затова Италия не ѝ допадна особено.

— От Италия познавам само Пиза, където известно време учих в колежа — каза Орсо; — но винаги си спомням с възхищение за Кампо-Санто, за катедралата, за наклонената кула... и главно за Кампо-Санто. Спомняте ли си „Смъртта“ от Орканя?... Мисля, че бих могъл и сега да я нарисувам, до такава степен се е запечатала в паметта ми.

Мис Лидия се побоя, че господин поручикът ще се впусне във възторжена реч.

— Много хубава, да — каза тя през прозявка. — Извинете, татко, но малко ме боли главата. Ще слеза в кабината.

Целуна баща си по челото, тържествено кимна с глава на Орсо и изчезна. Тогава двамата мъже заговориха за лов и война.

Стана ясно, че при Ватерло са били един срещу друг и навярно са си разменили доста куршуми. Така че разбирателството им се удвои. Едно след друго обсъдиха делата на Наполеон, Уелингтън, Блюхер, после мечтаха как заедно ще гонят елени, глигани и диви овни. Най-сетне, понеже вече бе станало късна нощ и последната бутилка бордо бе изпита, полковникът отново стисна ръката на поручика и му пожела приятен сън, като изрази надеждата, че познанството им, което бе започнало по толкова комичен начин, ще се задълбочи. Разделиха се и всеки се прибра да спи.

[1] Канбиер — крайбрежен булевард в Марсилия. — Б.пр. ↑

[2] Националната гвардия е опълчение, създадено след реставрацията в началото на миналия век във Франция. — Б.пр. ↑

[3] Ако вляза в светия, светия рай — и не те намеря, ще си отида. (Серенада от Зисаво.) — Б.а. ↑

[4] Разбирам (итал.). — Б.пр. ↑

[5] По бялата шапка (корс.). — Б.пр. ↑

III

Беше хубава нощ, лунната светлина играеше по вълните, корабът плаваше спокойно, тласкан от лекия бриз; на мис Лидия не ѝ се спеше и само присъствието на един профан ѝ пречеше да се отдаде на вълнението, което всяко човешко същество изпитва по море и при лунна светлина, ако има поне две зрънца поетичност в сърцето. След като прецени, че младият поручик, като същество прозаично, трябва да е дълбоко заспал, тя стана, взе си наметка, събуди прислужницата и се качи на палубата. Там бе останал само морякът при кормилото, който пееше някаква тъжна песен на корсикански диалект с дива и монотонна мелодия. В тихата нощ тази странна музика имаше известно очарование. За жалост мис Лидия не разбираше напълно текста. Сред множеството изтъркани изрази някой силен стих силно възбуждаше любопитството ѝ, но скоро, на най-красивото място, идваха думи на диалект, чийто смисъл ѝ убягваше. Все пак долови, че става дума за някакво убийство. Клетви против убийците, заплахи за отмъщение, възхвала на мъртвеца — всичко безредно се смесваше. Тя запомни няколко стиха; ще се опитам да ги превода:

... нито топовете, нито щиковите — не накараха
челото му да пребледнее — ведро на полесражението —
като лятно небе. — Той беше ястребът-приятел на орела —
пчелен мед за приятели — за враговете яростно море. —
По-висок от слънцето. — По-нежен от луната. — Той,
когото враговете на Франция — никога не улучиха —
убийци от родината му — го улучиха в гръб. — Както
Витоло^[1] уби Сампиеро Корсо. Не посмяха да го погледнат
в лицето. — ... Сложете на стената пред леглото ми —
заслужено спечеления ми кръст за храброст. — Червена е
панделката му — по-червена е моята риза. — За сина ми,
сина ми в далечна страна — запазете кръста и моята

кървава риза. — Ще види на нея две дупки. — За всяка дупка по една на друга риза. — Но ще бъде ли пълно отмъщението и тогава? Трябва ми ръката, която стреля — и окото, което цели — и сърцето, което пожела...

Морякът изведнъж прекъсна песента.

— Защо не продължите, приятелю? — запита мис Невил.

С движение на главата морякът посочи една фигура, която излизаше от големия люк на гемията: Орсо идваше да погледа луната.

— Нищо, довършете си песента — каза мис Лидия. — Слушах ви с голямо удоволствие.

Морякът се наведе към нея и каза много тихо:

— Аз на никого не правя римбеко.

— Какво? Рим...

Без да ѝ отговори, морякът започна да си подсвирква.

— Ето че се възхищавате на нашето Средиземно море — каза Орсо, като се приближи до нея. — Съгласете се, че никъде няма такава луна.

— Не я гледах. Заета бях с учене на корсикански. Този моряк пееше една много трагична песен, но спря на най-хубавото място.

Морякът се наведе, уж за да види по-добре компаса, и същевременно рязко дръпна наметката на мис Невил. Ясно беше, че песента не може да се пее пред поручик Орсо.

— Какво пееше, Паоло Франсе? — запита Орсо. — Балата или вочеро^[2]? Госпожицата разбира и би искала да чуе края.

— Забравил съм го, Орс' Антон' — отговори морякът. И веднага с все сила запя някакъв химн на света Богородица.

Мис Лидия разсеяно изслуша химна и не насърчи повече моряка да пее, но реши, че по-късно ще узнае тази тайна. Прислужницата ѝ обаче, която беше от Флоренция и не повече от господарката си разбираше корсикански, беше също така любознателна. Обръщайки се към Орсо, преди мис Лидия да успее да я побутне с лакът, за да я предупреди, тя запита:

— Господин капитан, какво значи човек да направи римбеко^[3]?

— Римбеко ли? — каза Орсо. — Ами че това е най-смъртна обида за един корсиканец: упрек, че не е отмъстил. Кой ви е говорил за

римбеко?

— Вчера в Марсилия — избърза да отговори мис Лидия — собственикът на гемията употреби тази дума.

— А за кого говореше? — живо запита Орсо.

— О, разказваше ни някаква стара случка... от времето на... а, да, мисля, че беше във връзка с Ванина д'Орнаио.

— Смъртта на Ванина навярно не ви е предразположила особено към нашия герой, храбрия Сампиеро?

— Много героично ли е постъпил той според вас?

— Неговото престъпление се обяснява с дивите нрави на века; освен това Сампиеро е водел война на живот и смърт с генуезците: какво доверие биха могли да имат в него сънародниците му, ако не би наказал онази, която се опитала да преговаря с Генуа?

— Ванина е тръгнала без разрешение на мъжа си — обади се морякът. — Добре е сторил Сампиеро, че ѝ е извил врата.

— Но тя е отишла да иска от генуезците да помилват мъжа ѝ, за да го спаси, от любов към него — каза мис Лидия.

— Да иска да го помилват, е значело да го унизи! — Извика Орсо.

— И той лично я е убил! — продължи мис Невил. — Какво чудовище трябва да е бил!

— Знаете, че тя е поискала като милост да загине от неговата ръка. Вие, госпожице, и Отело ли смятате за чудовище?

— Разликата е огромна! Той е бил ревнив. А Сампиеро е бил просто горделив.

— Но нима и ревността не е гордост? Това е гордостта на любовта и вие може би извинявате подобно чувство заради подбудата му.

Мис Лидия му хвърли поглед, пълен с достойнство, после се обърна към моряка и го запита кога ще пристигне платноходът.

— Вдругиден — отговори той. — Ако вятърът не спре.

— Бих искала вече да видя Аячо, защото този кораб ми омръзна.

И тя стана, улови прислужницата си под ръка и направи няколко крачки по горната палуба. Орсо стоеше неподвижен до кормилото: не знаеше дали да я придружи при разходката ѝ, или да прекрати разговора, който, изглежда, ѝ досаждаше.

— Богородице, какво хубаво момиче! — рече морякът. — Ако всички бълхи в леглото ми приличаха на нея, нямаше да се оплаквам, че ме хапят!

Мис Лидия, изглежда, чу тази малко наивна възхвала на хубостта ѝ и се докачи, защото почти веднага слезе в кабината си. След малко Орсо също се прибра. Щом той напусна палубата, прислужницата се върна, подложи моряка на разпит и отнесе следните сведения на господарката си: прекъснатата от идването на Орсо балата била съчинена по повод смъртта на полковник дела Ребиа, баща на гореказания, убит преди две години. Морякът не се съмнявал, че Орсо се връща в Корсика, „за да изпълни отмъщението“, според неговия израз, и твърдял, че в село Пиетранера скоро щели да видят „прясно месо“. От превода на този местен израз ставаше ясно, че господин Орсо има намерение да избие двама-трима души, заподозрени в убийството на баща му, които всъщност били издирени от правосъдието, но се оказали бели като сняг, тъй като и съдии, и адвокати, и префекти, и стражари им били в джоба.

— Няма правосъдие в Корсика — бил добавил морякът — и аз повече разчитам на една добра пушка, отколкото на съветник от кралския двор. Когато човек има враг, трябва да избира между трите S^[4].

Тези интересни сведения значително промениха отношението и държането на мис Лидия към поручик дела Ребиа. От този миг той стана личност в очите на романтичната англичанка. Сега вече неговият безгрижен вид, откровеният му тон, доброто му настроение, които отначало я бяха настроили отрицателно, станаха в очите ѝ допълнителни качества, защото прикриваха силен дух, който не оставяше да се проявят външно чувствата, които съдържа. Орсо ѝ се стори като някакъв Фиеско^[5], който под повърхностното си държане крие големи замисли; и макар че да убиеш някакви нехранимайковци не е толкова красиво, колкото да освободиш родината си, все пак едно хубаво отмъщение е хубаво нещо; освен това на жените доста им допада героят да не е политически мъж. Едва сега мис Невил забеляза, че младият поручик има големи очи, бели зъби и стройно тяло, че е възпитан и има известно светско държане. През следващия ден тя често разговаря с него и той ѝ се стори интересен като събеседник. Надълго бе разпитан за страната си и много добре я описа.

Корсика, която бе напуснал доста млад, отначало за да учи в колеж, а после във военното училище, бе останала в съзнанието му обогрета с поезия. Той се оживяваше, щом започнеше да разказва за нейните планини, за нейните гори, за оригиналните нрави на жителите ѝ. Естествено думата „отмъщение“ се появи неведнъж в разказа му, защото е невъзможно да се говори за корсиканци, без да се напада или оправдава тяхната пословична страст. Орсо донякъде изненада госпожица Невил, като осъди, общо взето, безкрайните вражди между сънародниците си. Все пак се постара да ги оправдае, когато ставаше въпрос за селяни, и твърдеше, че за бедняците кръвното отмъщение е нещо като дуел.

— Това е до такава степен вярно — каза той, — че преди да започнат да се убиват, те си отправят предизвикателство в определена форма. „Пази се и аз ще се пазя“ — такива са ритуалните думи, които си разменят враговете, преди да започнат да си правят един другиму засади. У нас има повече убийства, отколкото другаде — добави Орсо, — но вие никога не ще откриете никаква низка подбуда за тези престъпления. Вярно е, че в Корсика има много убийци, но няма крадци.

Когато Орсо произнасяше думата „отмъщение“ или „убийство“, мис Лидия го гледаше внимателно, но не можа да открие ни най-малката следа от възмущение в израза на лицето му. Тъй като бе решила, че той притежава необходимата вътрешна сила, за да бъде непроницаем за всички очи, освен за нейните, естествено продължи да вярва твърдо, че душата на полковник дела Ребиа няма да чака дълго удовлетворението, което изискваше.

От гемията вече се виждаше Корсика. Капитанът назоваваше по-важните места на брега и макар че всички бяха неизвестни за мис Лидия, тя изпитваше известно удоволствие, като узнаваше имената им. Няма нищо по-скучно от анонимен пейзаж. От време на време с бинокъла на полковника успяваха да зърнат някой островитянин, облечен в кафяв шаяк, въоръжен с дълга пушка и яхнал дребен кон, да препуска по стръмни склонове. И мис Лидия всеки път си представяше, че вижда разбойник или син, който отива да отмъсти за баща си. Но Орсо я уверяваше, че това ще да е някой мирен жител на близко селище, който отива по работа, че носи пушка не толкова от необходимост, колкото от суета, защото е модно, така, както един

денди никога не излиза без изящен бастун. Макар че пушката не е толкова благородно и поетично оръжие, колкото стилетът, мис Лидия намираще, че за мъж тя е по-елегантна от бастун, и си припомняше как всички герои на лорд Байрон умират от куршум, а не от класическата кама.

След тридневно плаване корабът стигна пред островите Сангинарии и великолепият изглед към залива на Аячо се разгърна пред очите на нашите пътници. С право го сравняват с Неаполитанския залив. А в момента, когато влизаха в пристанището, един горски пожар, покривайки с дим Пунта ди Джирато^[6], напомняше Везувий и увеличаваше тази прилика. Тя щеше да е пълна, ако една Атилова орда бе нахлула в околностите на Неапол: защото около Аячо всичко е мъртво и пусто. Вместо изящните вили, които се издигат навсякъде от Каstellмаре до нос Мизена, край залива на Аячо не се вижда нищо, освен мрачни маки, а зад тях — оголени планини. Никаква вила, никакво жилище. Само тук-таме по височините около града няколко бели постройки се открояват самотно сред зеленината: това са погребални параклиси, семейни гробници. Всичко в този пейзаж носи белега на мрачна и печална красота.

Видът на града, особено по онова време, още повече увеличаваше впечатлението, произведено от пустите му околности. Никакво движение по улиците, изрядко се мяркат безделни хора, все същите. Никакви жени, освен някоя и друга селянка, дошла да продаде продукти. Тук не се чува както в италианските градове висок говор, смях, песен. Понякога в сянката на дърветата на площада за разходка десетина въоръжени селяни играят карти или кибичат. Те не викат, никога не се карат; ако играта се оживи, ще гръмне пистолет, което винаги предшества закана. Надвечер излизат малко повече хора да се порадват на прохладата, но по корсото се разхождат почти изключително чужденци. Островните жители си седят пред вратите; всеки сякаш е нащрек като ястреб, кацнал на гнездото си.

[1] Вж. Филипини, кн. XI — името Витоло още е ненавистно за корсиканците. Днес то е синоним на предател. — Б.а. ↑

[2] Когато някой умре, особено ако е убит, тялото му се поставя върху маса и жените от семейството му, а при липса на такива — приятелки или дори съвсем чужди жени, но известни с поетическата

си дарба, импровизират пред многобройна аудитория оплакване в стихове на местно наречие. Тези жени се наричат „вочератричи“ или според корсиканското произношение „бучератричи“, а жалбата се нарича „вочеро“, „бучеру“ по източното крайбрежие и „балата“ — по противоположното. Думата „вочеро“, както и производните ѝ „вочерар“, „вочератриче“, произхожда от латинския глагол „воцифераре“. Понякога няколко жени импровизират една след друга и често жената или дъщерята на покойния лично изпълнява жалейната песен. — Б.а. ↑

[3] Римбекаре на италиански означава отпращам, отвърщам, отхвърлям. На корсиканско наречие означава: отправям обиден упрек публично. Прави се римбеко на син на убит човек, като му се казва, че за баща му не е отмъстено. Римбеко е нещо като заставяне на човека да умие с кръв някоя обида, ако не го е сторил. Генуезкият закон е наказвал много строго човек, отправил такова подстрекателство — римбеко... — Б.а. ↑

[4] Местен израз, означаващ schioppetto, stiletto, strada, тоест пушка, стилет, бягство. — Б.а. ↑

[5] Фиеско — генуезки благородник, живял през XVI в., който се опитал да освободи родината си от тирана Андрея Дория. За него Шилер е написал драмата „Заговорът на Фиеско от Генуа“. — Б.пр. ↑

[6] Пунта ди Джирато — хълм край Аячо. — Б.пр. ↑

IV

След като посети къщата, където Наполеон е роден, и с повече или по-малко позволени средства се сдоби с късче от тапетите, на третия ден от пристигането си в Корсика мис Лидия се почувствува обзета от дълбока печал, което вероятно се случва с всеки чужденец, попаднал в страна, необщителността на чието население сякаш го обрича на пълно уединение. Тя съжали за необмисленото си решение; но да си тръгне незабавно, означаваше да загуби славата си на безстрашна пътешественица; така че се примири с мисълта да потърпи, като убива колкото се може по-добре времето си. След това благородно решение тя си приготви моливи и бои и започна да прави скици на залива, после нарисува портрета на един мургав селянин, който продаваше пъпеши като обикновен зеленчукар на континента, но имаше бяла брада и свирепото изражение на последен разбойник. Всичко това не бе достатъчно, за да я разсее, и тя реши да завърти главата на потомъка на капоралите, което не беше трудно, понеже Орсо не само не бързаше да види отново селото си, но сякаш дори много му харесваше в Аячо, макар че с никого не се срещаше. Впрочем мис Лидия си бе поставила една благородна задача, а именно да цивилизова тази планинска мечка и да я накара да се откаже от зловещото намерение, заради което се бе завърнала на острова. Откакто си бе направила труда да проучи младежа, тя си бе казала, че ще бъде жалко да го остави да върви към гибелта си и че ще може да се гордее, ако повлияе на един корсиканец.

За нашите пътешественици дните минаваха така: сутрин полковникът и Орсо отиваха на лов; мис Лидия рисуваше или пишеше на приятелките си, та писмата ѝ да бъдат пратени от Аячо. Към шест часа мъжете се връщаха, натоварени с дивеч; вечеряха, после мис Лидия пееше, полковникът заспиваше и тогава младите до късно разговаряха.

Някаква паспортна формалност застави полковника да посети префекта и понеже той много се отегчаваше, като повечето си колеги,

зарадва се, че е пристигнал такъв богат англичанин, светски човек и баща на хубаво момиче; прие го добре, отрупа го с предложения за услуги и само след няколко дена го посети. Полковникът току-що се бе нахранил и се бе изтегнал удобно на софата, готов да заспи; дъщеря му пееше, седнала пред раздрънканото пиано; Орсо обръщаше страниците на нотната тетрадка и съзерцаваше раменете и русите коси на виртуозната. Известиха за пристигането на префекта; пианото замлъкна, полковникът стана, потърка си очите и представи префекта на дъщеря си:

— Не ви представям господин дела Ребиа — добави той, — защото вие навярно го познавате.

— Да не би господинът да е син на полковник дела Ребиа? — запита префектът с известно смущение.

— Да, господине — отговори Орсо.

— Аз имах честта да познавам вашия баща.

Скоро обичайните теми се изчерпаха. Без да ще, полковникът започна често-често да се прозява; в качеството си на либерал Орсо не желаше да беседва с представител на властта; единствено мис Лидия поддържаше разговора. Префектът обаче не млъкваше и очевидно му правеше голямо удоволствие да разказва за Париж и за светския живот пред жена, която познаваше всички видни личности в Европа. От време на време, докато говореше, поглеждаше Орсо със странно любопитство.

— На континента ли се запознахте с господин дела Ребиа? — запита той.

Мис Лидия отговори с известно смущение, че са се запознали на кораба, който ги е довел в Корсика.

— Той е много порядъчен младеж — полугласно каза префектът и запита още по-тихо: — А каза ли ви с какви намерения се завръща в Корсика?

— Не съм му задавала този въпрос — отвърна с величествено пренебрежение мис Лидия. — Можете да го попитате.

Префектът замълча, но миг след това, като чу, че Орсо каза на полковника няколко думи на английски, се обърна към него:

— Както изглежда, вие много сте пътували, господине. Навярно сте забравили Корсика... и нейните нрави.

— Вярно, заминах много малък.

— Все още ли сте военен?

— От запаса, господине.

— Вие толкова дълго сте били във френската армия, че не може да не сте станали напълно французин, не се съмнявам в това, господине.

Последните думи той произнесе с нескрито високомерие.

За корсиканците не е особено ласкателно да им се припомня, че се числят към голямата нация. Те искат да бъдат отделен народ и това тяхно искане е достатъчно оправдано, за да бъде задоволено. Леко засегнат, Орсо отвърна:

— Нима мислите, господин префект, че за да бъде почтен човек, корсиканецът има нужда да служи във френската армия?

— Разбира се, че не — каза префектът, — съвсем не такава ми беше мисълта: говоря само за известни „обичаи“ в тази страна, някои от които не са такива, каквито един администратор би желал да бъдат.

Той наблегна на думата „обичаи“ и придаде на лицето си най-сериозно изражение. Скоро след това стана и си отиде, като накара мис Лидия да му обещае, че ще посети жена му в префектурата.

След като той излезе, мис Лидия каза:

— Трябваше да дойда в Корсика, за да разбера какво е префект. Тоя ми изглежда доста любезен.

— Лично аз не мога да кажа същото — отговори Орсо. — Доста ме изненада този негов надут и тайнствен вид.

Полковникът беше потънал в дълбока дрямка; мис Лидия хвърли поглед към него и заговори с тих глас:

— А на мене ми се струва не толкова тайнствен, колкото вие казвате, мисля, че го разбирам.

— Трябва наистина да сте много проникателна, мис Невил, и ако намирате нещо умно в това, което каза, то положително вие го влагате в думите му.

— Това като че ли беше израз на маркиз дьо Маскарий^[1], господин дела Ребиа; но... искате ли да ви дам доказателство за моята проникателност? Малко съм магьосница и само след две срещи вече знам какво мислят хората.

— Боже мой, вие ме плашите. Ако четете мислите ми... не знам дали трябва да бъда доволен или тъжен.

— Господин дела Ребиа — изчерви се мис Лидия, — ние се познаваме едва от няколко дена; но по море и във варварска страна, надявам се, че ще ми простите този израз, хората по-бързо се сприятеляват, отколкото в обществото... Така че не се изненадвайте, задето ви говоря като приятелка за ваши доста лични неща, в които може би чужд човек не би трябвало да се меси.

— О, не казвайте тази дума, мис Невил; предишната повече ми хареса.

— Добре, господине! Трябва да ви кажа, че без да съм се стремила да узная тайните ви, стана така, че отчасти ги научих и някои от тях ме опечаляват. Знам какво нещастие е сполетяло семейството ви; много са ми говорили за отмъстителния характер на вашите сънародници и за начина, по който отмъщават... Нали за това намекна префектът?

— Мис Лидия, нима можете да помислите!...

И Орсо пребледня като мъртвец.

— Не, господин дела Ребиа — прекъсна го тя, — знам, че вие сте джентълмен, че имате чувство за чест. Вие сам ми казахте, че в родината ви вече само хората от простолюдието държат на вендетата^[2]... която вие благоволявате да наричате своего рода дуел...

— Но нима можете да си въобразите, че съм в състояние да стана убиец?

— Щом ви говоря за това, господин Орсо, трябва да ви е ясно, че не се съмнявам във вас; и ви заговорих — продължи тя, навела очи, — защото разбрах, че като се завърнете в родното си място, където може би ще бъдете заобиколен от хора с варварски предразсъдъци, ще ви бъде драго, ако знаете, че има някой, който ви уважава за смелостта ви да им се противопоставяте. Но хайде да не говорим повече за такива лоши неща — заключи тя и стана. — Заболя ме главата, пък и вече е доста късно. Нали не ми се сърдите? Лека нощ по английски — и тя му протегна ръка.

Орсо я стисна със сериозно и проникновено изражение.

— Госпожице — каза той, — знаете ли, че има мигове, когато инстинктите на страната ми се събуждат в мен? Понякога, когато мисля за нещастния си баща... страшни мисли ме обземат. Благодарение на вас ще бъда завинаги освободен от тях. Благодаря, благодаря!

Той щеше да продължи, но мис Лидия изпусна една чаена лъжичка и шумът разбуди полковника.

— Дела Ребиа, утре в пет часа тръгваме на лов! Бъдете точен.

— Добре, господин полковник.

[1] Маскарий — действащо лице в комедията на Молиер „Смешните фантазьорки“. — Б.пр. ↑

[2] Вендета — кръвно отмъщение — форма на защита на индивида с помощта на целия род, възникнала при първобитнообщинния строй. — Б.пр. ↑

V

На другия ден, малко преди ловците да се върнат, като се прибираше в странноприемницата с прислужницата си от разходка край морето, мис Невил видя една млада жена, облечена в черно, яхнала дребен, но силен кон, която влизаше в града. След нея яздеше мъж, който приличаше на селянин, облечен в кафява шаячна дреха с пробити лакти, с манерка, окачена на рамо, и с пистолет на колана; държеше пушка, чийто приклад бе опрян на един кобур, закрепен за седлото; накратко казано, беше в пълен костюм на разбойник от мелодрама или на корсикански гражданин на път. Забележителната хубост на жената най-напред привлече вниманието на мис Невил. Тя изглеждаше на двадесетина години. Беше висока, бяла, с тъмносини очи, розови устни и зъби като от емайл. В израза на лицето ѝ се четеше едновременно гордост, тревога и печал. На главата си носеше черно копринено покривало — така нареченото „медзаро“, което корсиканките са заимствували от Генуа и което толкова отива на жените. Дълги кестеняви плитки бяха завити като тюрбан около главата ѝ. Облеклото ѝ беше чисто, но съвсем обикновено.

Мис Невил има напълно достатъчно време да я огледа, защото дамата с медзарото бе спряла на улицата някакъв човек и го разпитваше много любопитно, както личеше по израза на очите ѝ: после, след като човекът ѝ отговори, шибна с камшик коня, препусна и спря едра пред вратата на хотела, където бяха отседнали сър Томас Невил и Орсо. Младата жена размени няколко думи със съдържателя, после пъргаво скочи на земята и седна на една каменна пейка до входа, а конярят отведе животните в конюшната. Облечена в парижкия си костюм, мис Лидия мина пред непознатата, без тя да вдигне очи. След четвърт час, като отвори прозореца си, отново видя дамата с медзарото, седнала на същото място, в същото положение. Скоро се появиха полковникът и Орсо, които се връщаха от лов. Съдържателят каза няколко думи на госпожицата в траур и с пръст ѝ посочи младия дела Ребиа. Тя се изчерви, бързо стана, пристъпи няколко крачки,

после спря неподвижно и някак смутено. Орсо беше съвсем близо до нея и я гледаше с любопитство.

— Вие сте Орсо Антонио дела Ребиа, нали? — развълнувано каза тя. — Аз съм Коломба.

— Коломба! — извика Орсо.

Той я прегърна и нежно я целуна, което донякъде изненада полковника и дъщеря му, защото в Англия хората не се целуват на улицата.

— Братко — каза Коломба, — ще ми простите, че дойдох, без да сте ми наредили; но от приятели научих, че сте пристигнали, и за мене беше такава голяма утеха да ви видя...

Орсо отново я целуна, после се обърна към полковника и каза:

— Това е сестра ми. Никога нямаше да я позная, ако не ми се беше обадила. Коломба, запознай се със сър Томас Невил. Господин полковник, ще ме извините, но днес няма да мога да имам честта да вечерям с вас... Сестра ми...

— Но къде, по дяволите, искате да вечеряте, драги? — възкликна полковникът. — Нали знаете, че в тоя проклет хан готвят само една вечеря и тя е за нас. Госпожицата ще достави голямо удоволствие на дъщеря ми, ако се присъедини към нас.

Коломба погледна брат си, който не чака дълго да го молят, и всички заедно влязоха в най-голямата стая на странноприемницата, която служеше на полковника за салон и трапезария. Госпожица дела Ребиа бе представена на мис Невил, дълбоко ѝ се поклони, но не каза нито дума. Личеше, че е много смутена и че може би за пръв път в живота си се намира в присъствие на благородни чужденци. Все пак в държането ѝ нямаше нищо провинциално. Самата ѝ странност засенчваше неловкостта ѝ. Това именно хареса на мис Невил; и понеже в хотела нямаше свободна стая, тъй като полковникът и прислугата му го бяха изцяло заели, мис Лидия стигна в благосклонността или в любопитството си дотам, че предложи на госпожица дела Ребиа да ѝ поставят легло в собствената ѝ спалня.

Коломба прошепна няколко думи за благодарност и побърза да последва прислужницата на мис Невил, за да пооправи тоалета си, както се налага след пътешествие на кон сред прах и слънчев пек.

Като се върна в салона, спря пред пушките на полковника, които ловците току-що бяха оставили в един ъгъл.

— Какво хубаво оръжие! — каза тя. — Ваши ли са, братко?

— Не, това са английски пушки, на полковника са. И са колкото хубави, толкова и добри.

— Бих искала и вие да имате такава пушка — каза Коломба.

— Едната от трите положително принадлежи на дела Ребиа — възкликна полковникът. — Той толкова добре си служи с нея! Днес стреля четиринадесет пъти и четиринадесет пъти улучи!

Започна надпревара в щедрост, при която Орсо бе победен за голямо задоволство на сестра си, което лесно пролича по детското изражение на радост, озарило внезапно до преди малко толкова сериозното ѝ лице.

— Изберете, драги — настоя полковникът.

Орсо отказа.

— Добре, тогава сестра ви ще избере вместо вас.

Коломба не чака да ѝ повторят: взе най-малко украсената, но това бе прекрасна големокалибрена пушка „Ментън“.

— Тази сигурно добре цели — рече тя.

Брат ѝ още се чудеше как да благодари, когато вечерята пристигна тъкмо навреме, за да го спаси от неудобното положение. Мис Лидия остана очарована, като видя, че Коломба, която се бе опитала да възрази, преди да седне на трапезата, и бе отстъпила само след като бе доловила погледа на брат си, като добра католичка се прекръсти, преди да започне да се храни.

„Чудесно — каза си тя, — ето нещо първобитно.“

И реши, че ще направи не едно интересно наблюдение върху тази млада представителка на старите корсикански нрави. Орсо от своя страна очевидно се чувствуваше малко неудобно, понеже вероятно се опасяваше, че сестра му ще каже или ще направи нещо прекалено селско. Но Коломба непрекъснато го наблюдаваше и съгласуваше всичките си движения с неговите. От време на време се втренчваше в него със странен израз на печал; и ако тогава очите на Орсо срещнеха погледа ѝ, той пръв ги отместваше, сякаш искаше да се измъкне от някакъв въпрос, който сестра му мислено му задаваше и който той съвсем ясно разбираше. Говореха на френски, защото полковникът лошо се изразяваше на италиански. Коломба разбираше френски и дори доста добре произнасяше малкото думи, които бе принудена да разменя с домакините.

След вечеря полковникът, който бе забелязал неловкостта между брата и сестрата, запита Орсо с обичайната си откровеност дали не желае да си поговори насаме с госпожица Коломба и предложи той да отиде с дъщеря си в съседната стая. Но Орсо побърза да поблагодари и каза, че в Пиетранера ще имат достатъчно време да се наприказват. Пиетранера се наричаше селото, където той трябваше да се установи.

Така че полковникът зае обичайното си място на софата, а мис Невил, след като се опита да поприказва на различни теми с хубавата Коломба и се отчая, че ще може да я разговори, помоли Орсо да ѝ прочете някоя песен от Данте: той беше любимият ѝ поет. Орсо избра онази песен от „Ад“, където се намира епизодът за Франческа да Римини, и задекламира колкото можеше по-изразително божествените тристишия, които тъй добре показват опасността от четенето на любовни книги по двойки. Докато той четеше, Коломба се приближи до масата, за пръв път вдигна глава и в разширените ѝ зеници заблестя необикновен пламък; тя ту се изчервяваше, ту бледнееше, конвулсивно мърдаше на стола. Колко възхитително са устроени италианците! За да разбират поезията, те нямат нужда някой педант да им обяснява красотата ѝ.

Когато четенето свърши, Коломба възкликна:

— Колко е хубаво! Кой го е написал, братко?

Орсо остана леко разочарован, но мис Лидия усмихнато отговори, че е от един флорентински поет, умрял преди няколко века.

— Когато отидем в Пиетранера, ще ти дам да прочетеш Данте — каза Орсо.

— Господи, колко е хубаво! — не преставаше да се възхищава Коломба и повтори два-три терцета, които бе запомнила, отначало тихо, после се оживи и ги издекламира високо с повече изразителност, отколкото ги беше прочел брат ѝ. Много изненадана, мис Лидия каза:

— Изглежда, че много обичате поезия. Колко ви завиждам за щастието, че ще четете Данте като нещо ново.

— Виждате ли, мис Невил, каква сила имат стиховете на Данте, щом могат така да развълнуват едно диво момиче, което знае само „Отче наш“ — каза Орсо. — Но аз се мамя; спомням си, че Коломба разбира от този занаят. Като малка се мъчеше да съчинява стихове; а татко ми беше писал, че е най-добрата вочератриче в Пиетранера и околностите.

Коломба погледна умолително брат си. Мис Невил бе слушала за корсиканските импровизаторки и умираше от желание да чуе някоя от тях. Затова веднага замоли Коломба да ѝ даде образец от творчеството си. Доста разстроен, задето тъй добре си бе припомнил за поетическите склонности на сестра си, Орсо се намеси. Но колкото и да повтаряше, че няма нищо по-плоско от корсиканската балата, колкото и да твърдеше, че да се рецитират корсикански стихове след стихове на Данте, значи да се излага страната, това само изостри желанието на мис Невил и той бе принуден да каже на сестра си:

— Е, добре, импровизирай нещо, но да е по-късо.

Коломба въздъхна, за малко загледа внимателно покривката на масата, после гредите на тавана, най-сетне сложи ръка пред очите си, като птиците, които се успокояват и мислят, че не ги виждат, когато самите те не виждат, и изпя или по-скоро издекламира с неуверен глас следната „серенада“:

ДЕВОЙКА И ГРИВЯК

В долината, далеч, далеч отвъд планините — слънцето идва само за час всеки ден; — в долината има мрачен дом. — На прага му расте трева. — Вратите и прозорците са винаги затворени. — Над покрива не се вие дим. — Но по пладне, когато слънцето огрее — един прозорец се отваря — и сиротната девойка сяда пред чекръка: przede и пее — тъжна песен; — но няма кой да ѝ отвърне с песен. — Един ден, един пролетен ден — гривяк кацна на близкото дърво — и чу песента на девойката. — Девойко, рече той, не плачеш само ти — жесток ястреб отнесе моята дружка. — Гривяко, покажи ми ястреба, дето я грабна — и да е в облаците, пак ще го поваля. — Само че на мене, клетата, кой ще ми върне брата — брата ми от далечна страна? — Девойко, кажи ми къде е брат ти, — крилете ще ме отнесат при него.

— Много възпитан гривяк! — възкликна Орсо и целуна сестра си с вълнение, което опровергаваше изкуствената му шеговитост.

— Песента ви е прелестна — каза мис Лидия. — Искам да ми я напишете в албума. Ще я преведа на английски и ще поръчам да ѝ съчинят мелодия.

Милият полковник, който не бе разбрал нито дума, се присъедини към ласкавото мнение на дъщеря си и прибави:

— Тоя гривяк, за който говорехте, госпожице, не беше ли същата птица, която днес ядохме на скара?

Мис Невил си донесе албума и доста изненадано видя колко странно пише импровизаторката, пестейки мястото. Вместо да започват всеки на нов ред, стиховете се следваха на същия ред по цялата широчина на листа, противно на всеизвестната дефиниция за поетична творба: „Кратки редове с неравна дължина и с полета от двете страни.“ Освен това донейде своеволният правопис на госпожица Коломба търпеше известни забележки: на няколко пъти мис Невил се поусмихна, а братската суета на Орсо бе подложена на мъчение.

Тъй като бе дошло време за спане, двете девойки се прибраха в стаята си. И докато сваляше огърлицата, обиците и гривните си, мис Невил наблюдаваше своята другарка, която измъкна изпод роклята си нещо дълго като банела, но доста различно по форма. Коломба грижливо и почти крадешком постави този предмет под медзарото си на масата; после коленичи и благочестиво си каза молитвата. След две минути вече беше в леглото. Понеже беше много любопитна по природа и като всяка англичанка бавно се събличаше, мис Лидия се приближи до масата и правейки се, че търси фуркет, повдигна медзарото и зърна един доста дълъг стилет със странна дръжка от седеф и сребро; изработката беше забележителна, оръжието беше старинно и много ценно за любител на този род неща.

— Обичайно ли е тук госпожиците да носят в корсета си такова инструментче? — усмихнато попита мис Невил.

— Няма как — въздъхна Коломба; — има толкова лоши хора!

— А вие наистина ли бихте имали смелостта да ударите някого така? — И мис Невил улови камата и замахна с нея, както се прави на сцената, от горе на долу.

— Да, ако е необходимо — каза Коломба с нежния си мелодичен глас, — за да се защитя или да защита приятелите си... Само че така не бива да се държи, може да се нараните, ако човекът, когото искате да ударите, се дръпне. — И като седна, добави: — Вижте, ето така, отдолу нагоре. Такъв удар, както казват, бил смъртоносен. Блазе на онези, които нямат нужда от подобно оръжие!

Тя въздъхна, отпусна глава на възглавницата и затвори очи. Надали би могло да се види по-красиво, по-благородно и по-девствено лице. За да създаде своята Миневра, Фидий не би могъл да пожелае друг модел.

VI

За да се съобразя с предписанието на Хораций, аз от самото начало се впуснах „in medias res“^[1]. Сега ще използвам времето, когато всички спят — и красивата Коломба, и полковникът, и дъщеря му, — за да осведомя читателя си за някои особености, които трябва да му бъдат известни, ако желае да разбере по-основно тази истинска история. Той вече знае, че полковник дела Ребиа, бащата на Орсо, е бил убит; в Корсика обаче хората не са убивани, както във Франция, от първия избягал каторжник, който не намира по-добър начин да открадне сребърните им прибори: тук човек бива убит от враговете си; но понякога е доста трудно да се открие причината, поради която има врагове. Много родове се ненавиждат по стар навик и преданието за първопричината на тази омраза се е загубило напълно.

Родът, към който принадлежеше полковник дела Ребиа, мразеше много други родове, но особено семейство Баричини; някои разправяха, че през XVI век един дела Ребиа прелъстил една Баричини, след което бил промушен с кама от роднина на опозорената девица. Други обаче разказват историята съвсем различно — че една девойка от рода дела Ребиа била прелъстена, а един Баричини — промушен. Така или иначе, за да си послужи с общоприетия израз, между двете семейства е била пролята кръв. Все пак, противно на обичая, това убийство не породило други убийства, понеже членовете на рода дела Ребиа и на рода Баричини били еднакво преследвани от генуезкото правителство и синовете им се изселвали, така че в продължение на доста поколения двата рода били лишени от енергичните си представители. В края на миналия век един дела Ребиа, офицер на служба в Неапол, в някакъв игрален дом се скарал с военни, които, между другите хули, го нарекли корсикански козар; той извадил сабята си, но както бил сам срещу трима, нямало леко да му се размине, ако някакъв непознат, който играел в същото заведение, не се провикнал: „И аз съм корсиканец!“ и не се намесил в негова защита. Непознатият бил от рода Баричини и впрочем не познавал сънародника

си. Двамата се разбрали, разменили много учтиви думи и клетви за вечно приятелство; защото на континента корсиканците лесно се сприятеляват. Тъкмо обратното е на острова, което става ясно и от следното обстоятелство: дела Ребиа и Баричини били близки приятели, докато се намирали в Италия; но като се завърнали в Корсика, се виждали съвсем рядко, макар че и двамата живеели в същото село, а като умрели, хората разправяли, че не си говорили поне от пет-шест години. Синовете им живеели също така „според етикета“, както се казва, на острова. Единият, Гилфучо, бащата на Орсо, бил военен; другият, Джудиче Баричини — адвокат. След като и двамата станали глава на семействата си и били разделени от професиите си, почти нямали случай да се виждат или да научават новини един за друг.

Все пак един ден, към 1809 г., Джудиче прочел в някакъв вестник в Бастия, че капитан Гилфучо е награден, и казал пред свидетел, че не е изненадан, тъй като генерал Х. покровителствува рода дела Ребиа. Тези думи били донесени на Гилфучо във Виена и той казал на един сънародник, че като се завърне в Корсика, ще заvari Джудиче много богат, защото вадел повече пари от загубените, отколкото от спечелените си дела. Не се разбрало дали с това искал да каже, че адвокатът предава интересите на клиентите си, или просто бил изразил една банална истина, че едно лошо дело принася повече полза на адвокатите, отколкото едно справедливо дело. Така или иначе, Баричини научил за тази подигравка и не я забравил. През 1812 г. поискал да бъде назначен за кмет на селото си и имал всички основания да се надява, че ще стане кмет, когато същият генерал Х. писал на префекта, за да му препоръча някакъв роднина на жената на Гилфучо. Префектът побързал да се съобрази с желанието на генерала и Баричини решил, че дължи провалянето си на интригите на Гилфучо. След падането на императора през 1814 г. протежето на генерала бил разобличен като бонапартист и сменен с Баричини, който на свой ред бил махнат през „стоте дни“^[2]. Но след бурята отново му върнали много тържествено печата на кметството и гражданските регистри.

От този момент неговата звезда станала по-ярка от когато и да било. Полковник дела Ребиа бил пратен в запаса и се прибрал в Пиетранера, където бил подложен на подмолна война и непрекъснати заяждания: ту трябвало да отговаря за щети, нанесени от коня му в земите на господин кмета, ту последният под предлог, че ще се

поправя подът на черквата, пращал да извадят една счупена плоча с герба на рода дела Ребиа от гроба на някой член на същия род. Ако кози изядели младите насаждения, на полковника, собствениците на животните намирали защита от кмета; едно след друго бакалинът, който държал пощата в Пиетранера, и пъдарят, стар воин-инвалид, и двамата приближени на дела Ребиа, били лишени от длъжност и заменени с привърженици на Баричини.

Жената на полковника, преди да умре, изразила желание да бъде погребана в една горичка, където обичала да се разхожда; но кметът веднага заявил, че ще бъде погребана в общинските гробища, тъй като той нямал правото да разрешава погребване извън тях. Полковникът побеснял и заявил, че до получаване на разрешението жена му ще бъде погребана там, където е пожелала, и накарал да изкопаят гроб. От своя страна кметът поръчал да изкопаят гроб на гробищата и пратил стражари, за да приложат закона, както той се изразил. В деня на погребението двете партии се срещнали и за миг имало опасност да се завърже бой за тленните останки на госпожа дела Ребиа. Четиридесетина добре въоръжени селяни, доведени в черквата от роднините на покойната, заставили свещеника на излизане от черквата да се отпрати към горичката; от друга страна, кметът заедно с двамата си сина, привържениците си и стражарите се явили, за да се противопоставят. Когато той пристигнал и наредил шествието да се върне, бил посрещнат с викове и закани; численото превъзходство било на страната на противниците му, а те изглеждали решени на всичко. Като го видели, няколко души заредили пушките си; казват дори, че един овчар се прицелил в него, но полковникът вдигнал дулото на пушката и казал: „Никой да не стреля без мое нареждане!“ Кметът „по природа се страхувал от удари“, като Панюрж^[3], и за да избегне сражението, се оттеглил със свитата си; тогава траурното шествие тръгнало, избирайки най-дългия път, така че да мине пред кметството. Някакъв глупак, който се бил присъединил към опечалените, извикал: „Да живее императорът!“ Два-три гласа му отвърнали и ребианистите, разпалвайки се все повече и повече, предложили да убият един вол на кмета, който случайно им преграждал пътя. За щастие полковникът осуетил това насилие.

Естествено бил написан протокол и кметът пратил доклад до префекта, като с най-възвишен стил описвал как божествените и

човешки закони били потъпкани, как неговият кметски авторитет и авторитетът на свещеника били пренебрегнати и охулени, как полковник дела Ребиа възглавил едно бонапартистко съзаклятие, с цел да промени реда за унаследяването на престола и да насъсква гражданите да се въоръжават едни срещу други, все престъпления, предвидени в членовете 86 и 91 на наказателния кодекс.

Пресилеността на тази жалба увредила на въздействието ѝ. Полковникът писал на префекта и на кралския прокурор: един от роднините на жена му бил близък с един от депутатите на острова, а друг бил братовчед на председателя на кралския съд. Благодарение на тези протекции съзаклятието се стопило, госпожа дела Ребиа си останала в горичката и само глупакът бил осъден на петнадесет дена затвор.

Недоволен от резултата на тази история, адвокатът Баричини насочил стрелбата си към друга цел. Изровил някакъв стар документ, въз основа на който се заел да оспори на полковника правото на собственост върху един поток, който движел воденица. Започнало нескончаемо дело. След една година съдът се готвел да издаде присъда и по всичко личало, че тя ще бъде в полза на полковника, но междувременно Баричини предал на кралския прокурор писмо, подписано от един известен разбойник на име Агостини, който го заплашвал него, кмета, с пожар и смърт, ако не се откаже от иска си. Известно е, че в Корсика закрилата на разбойниците е много търсена и че за да служат на приятели, те често се намесват в частни кавги. Кметът тъкмо щял да извлече полза от това писмо, когато една нова случка усложнила работата. Разбойникът Агостини писал на кралския прокурор, за да се оплаче, че почеркът му е подправен и върху характера му са хвърлени съмнения, понеже е представен като човек, който търгува с влиянието си. „Ако намеря фалшификатора — завършвал той писмото, — ще го накажа за поука.“

Станало ясно, че Агостини не бил писал заплашителното писмо до кмета; хората на дела Ребиа обвинили хората на Баричини и обратно. Двете страни започнали да си отправят закани и правосъдието не знаело къде да търси виновниците.

Точно тогава полковник Гилфучо бил убит. Ето фактите, установени от съда: на 2 август 18... вече се мръквало, когато жената Мадалена Пиетри, която носела хляб в Пиетранера, чула два изстрела

един след друг, идващи, както ѝ се сторило, от един дълбок път, който водел за селото, на около сто и петдесет стъпки от мястото, където тя се намирала. Почти веднага след това видяла някакъв човек, който бягал наведен по една пътека сред лозята и се отправял към селото. Този човек за миг се спрял и се обърнал, но поради разстоянието жената Пиетри не могла да различи лицето му и впрочем той имал в устата си лозов лист, който покривал почти цялото му лице. Човекът направил с ръка знак на някакъв свой другар, когото жената не видяла, после се загубил из лозята.

Жената Пиетри оставила товара си, тичешком изкачила пътеката и намерила полковник дела Ребиа, облян в кръв, пронизан от два куршума, но все още дишащ. До него имало пълна и заредена пушка, сякаш се бил приготвил да се отбранява от човек, който го нападал отпред в мига, когато друг го прострелял изотзад. Той хъркал и се борел със смъртта, но не могъл да каже нито дума, нещо, което лекарите обяснявали с естеството на раните му, понеже куршумите били пронизали дробовете. Кръвта го задушавала; течала бавно, като червена пяна. Напразно жената Пиетри го привдигнала и му задавала няколко въпроса. Виждаше, че той иска да каже нищо, но не можел да произнесе нищо разбрано. Забелязвайки, че той се опитва да пхне ръка в джоба си, тя побързала да извади оттам малък портфейл, който отворила и му подала. Раненият извадил молив от портфейла и се опитал да напише нещо. Всъщност свидетелката го видяла как с мъка надраскал няколко букви, но понеже не знаела да чете, не могла да разбере смисъла им. Изтощен от усилието, полковникът сложил портфейла в юмрука на жената Пиетри и го стиснал със сила, гледайки свидетелката странно, сякаш искал да ѝ каже, според собствените ѝ думи: „Важно е. Това е името на моя убиец!“

Когато жената Пиетри се изкачвала към селото, срещнала господин кмета Баричини със сина си Винцентело. Вече било почти тъмно. Тя разказала каквото била видяла. Кметът взел портфейла и изтичал до кметството да си опаше шарфа и да повика секретаря си и жандармерията. Като останала сама с младия Винцентело, Мадалена Пиетри му предложила да отиде да помогне на полковника в случай, че е още жив; но Винцентело отговорил, че ако се доближи до човек, който е заклет враг на рода им, положително ще го обвинят, че го е

убил. След малко кметът пристигнал, намерил полковника мъртъв, наредил да отнесат трупа и изготвил протокол.

Въпреки естественото си смущение от станалото господин Баричини побързал да запечата портфейла на полковника и да направи всички разследвания, които били във възможностите му. Но не било направено никакво съществено разкритие.

Когато съдията-следовател пристигнал, отворил портфейла и върху една страница, изцапана с кръв, видели няколко букви, очертани с отпаднала ръка, но все пак доста ясно: Агост... И следователят решил, че без съмнение полковникът е искал да посочи като свой убиец Агостини. Но призована от съдията, Коломба дела Ребиа пожелала да прегледа портфейла. След като дълго го прелиствала, тя посочила с ръка кмета и извикала: „Ето убиеца!“ Тогава с изненадващи за скръбта ѝ точност и яснота разказала, че баща ѝ получил преди няколко дена писмо от сина си, изгорил го, но записал с молив в бележника си адреса на Орсо, който неотдавна си бил сменил гарнизона. Този адрес обаче вече не се намирал в бележника и Коломба заключавала, че кметът е откъснал листа, на който е бил написан и на който баща ѝ сигурно е надраскал името на убиеца; и все според думите на Коломба кметът го бил заменил с името Агостино. Съдията наистина видял, че един лист липсва от бележника, в който било написано името; но той скоро забелязал, че листа липсват и в другите бележници на портфейла, а някои свидетели заявили, че полковникът имал навика да къса листа от бележника си, за да си пали пурата; така че било напълно вероятно по невнимание да е изгорил преписания адрес. Освен това се установило, че кметът, след като получил портфейла от жената Пиетри, не е могъл да прочете написаното поради тъмнината; доказано било, че нито за миг не се е спирал, преди да влезе в кметството, че жандармерийският бригадир го е придружил и го е видял да пали лампата, да слага портфейла в плик и да го запечатва пред очите му.

След като бригадирът завършил показанията си, Коломба, просто не на себе си, се хвърлила на колене пред него и го помолила, в името на всичко най-свято за него, да каже дали нито за миг не е оставял кмета сам. След известно колебание, видимо развълнуван от възбудата на девойката, бригадирът признал, че отишъл в една съседна стая да донесе голям лист хартия, но че не се е бавил и минута, че през цялото

време, докато търсел пипнешком лист в някакво чекмедже, кметът разговарял с него и че когато се върнал, окървавеният портфейл бил на същото място на масата, върху която кметът го бил хвърлил на влизане.

Господин Баричини дал показанията си с най-голямо спокойствие. Казал, че извинява гнева на госпожица дела Ребиа и е съгласен да се оправдае. Доказал, че цялата надвечер бил в селото, че синът му Винчентело бил с него пред кметството по време на престъплението и че най-сетне синът му Орландучо, който същия ден имал треска, не бил мръднал от леглото. Донесъл всички пушки от къщи, с никоя, от които не било стреляно наскоро. Добавил, че що се отнася до портфейла, той веднага разбрал голямото му значение, че го запечатал и го предал на помощника си, понеже предвиждал, че поради враждата си с полковника можело да го обвинят. Най-сетне казал, че Агостино е заплашил със смърт оногова, който е написал писмо от негово име, и намекнал, че този негодник вероятно е заподозрял полковника и го е убил. Не липсвали примери разбойници така да си отмъщават при подобен повод.

Пет дена след смъртта на полковник дела Ребиа Агостино бил издебнат от стрелкови отряд и убит, след отчаяна съпротива. У него намерили писмо от Коломба, която го заклевала да признае, ако е виновен за убийството на полковника, което му приписват. Тъй като разбойникът не бил отговорил, повечето хора заключили, че не е имал доблестта да каже на една девойка, че е убил баща ѝ. Все пак някои, които твърдели, че добре познават нрава на Агостино, шушукали, че ако е убил полковника, той щял да се похвали. Друг разбойник, известен под името Брандолачо, предал на Коломба декларация, с която свидетелствувал в името на „честта си“, че другарят му е невинен; но единственото доказателство, което давал, било, че Агостино не му е споменавал, че подозира полковника.

Вследствие на всичко това родът Баричини останал необезпокоен; съдията-следовател отрупал кмета с похвали и последният увенчал доброто си поведение, като се отказал от всичките си претенции върху потока, заради който се съдел с полковник дела Ребиа.

По местен обичай Коломба импровизирала една балата пред трупа на баща си в присъствие на всичките му приятели. В тази балата

тя давала израз на цялата си омраза към рода Баричини и открито ги обвинявала в убийството, като ги заплашвала с отмъщението на брат си.

Точно тази балата, която бе станала много популярна, бе изпял морякът пред мис Лидия. Когато научи за смъртта на баща си, Орсо беше в Северна Франция и веднага поиска отпуск, но не го получи. Отначало, съдейки по едно писмо на сестра си, прецени, че виновниците са Баричини, но скоро след това получи копия от всички документи на следствието и частно писмо от съдмьта-следовател, което почти го убеди, че единствен виновник е разбойникът Агостино. Веднаж на трите месеца Коломба му пишеше и му повтаряше подозренията си, които наричаше доказателства. Все пак тези обвинения разпалваха корсиканската му кръв и понякога той почти споделяше предубежденията на сестра си. Въпреки това обаче, винаги когато ѝ пишеше, повтаряше, че твърденията ѝ са неоснователни и не заслужават доверие. Дори ѝ запрещавахе, но все напразно, да го занимава с този въпрос. Така изминаха две години, след които бе уволнен и реши да види отново родината си не за да отмъсти на хора, които смяташе за невинни, а за да омъжи сестра си и да ликвидира дребните си имоти, ако имаха достатъчна стойност, за да може от продажбата им да живее на континента.

[1] Посред нещата (лат.) — цитат от Хораций, който казва? „Поетическото изкуство“ (стих. 1487), че епическият поет въвежда винаги слушателя посред събитията, сякаш те предварително са му известни. — Б.пр. ↑

[2] „Стоте дни“ се нарича периодът, през който Наполеон, завръщайки се от изгнанието си на о. Елба, отново поема властта във Франция, преди да се откаже от престола (22 юни 1815 г.) след поражението при Ватерло. — Б.пр. ↑

[3] Панюрж — герой от романа-епопея на Франсоа Рабле (XVI в.) „Гаргантюа и Пантагрюел“. — Б.пр. ↑

VII

Било, че пристигането на Коломба засили у Орсо копнежа за бащината стряха, било, че донякъде се притесняваше пред цивилизованите си приятели от дрехите и дивите обноски на Коломба, но той още на другия ден съобщи, че смята да напусне Аячо и да се върне в Пиетранера. Помоли обаче полковника да му даде дума, че на път за Бастия ще погостува в скромния му замък, в замяна на което обеща, че ще му даде възможност да се настреля на елени, фазани, глигани и прочие.

В деня преди заминаването си, вместо да отиде на лов, Орсо предложи да се разходят край залива. И понеже мис Лидия го бе уловила под ръка, можеше свободно да разговаря с нея, тъй като Коломба бе останала в града за покупки, а полковникът всеки миг се отделяше, за да стреля по чайки и пеликани за голяма изненада на минувачите, които недоумяваха как може някой да си хаби барута за подобен дивеч.

Вървяха по пътя, който води за гръцкия параклис, откъдето се открива най-красива гледка към залива; те обаче не й обръщаха никакво внимание.

— Мис Лидия... — каза Орсо след мълчание, което толкова бе продължило, че бе станало неудобно — кажете ми откровено, какво мислите за сестра ми?

— Тя много ми харесва — отговори мис Невил и добави усмихнато: — повече от вас, защото е истинска корсиканка, а вие сте прекалено цивилизован дивак.

— Прекалено цивилизован!... Но да ви кажа право, аз усещам, че откакто стъпих на острова, неволно започвам отново да подивявам. Хиляди ужасни мисли ме вълнуват, измъчват ме... и имах нужда да поговоря с вас, преди да затъна в нашата пустош.

— Трябва да издържите, господине; вижте примирението на сестра си, тя ви дава пример.

— О, не се заблуждавайте. Не вярвайте, че се е примирила. Още нито дума не ми е казала, но във всеки неин поглед чета какво очаква

от мен.

— Но какво иска тя от вас?

— О, нищо... Само да опитам дали пушката на вашия баща е добра и за човек, както за пъдпъдък.

— Каква мисъл! Как можете да предполагате подобно нещо! Та нали току-що признахте, че тя още нищо не ви е казала. Но това е ужасно от ваша страна.

— Ако не мислеше за отмъщение, тя още отначало щеше да ми заговори за баща ни. Нищо не казва. Би произнесла имената на онези, които смята... погрешно, знам, за негови убийци. Но не, нито дума. Работата е там, разбирате ли, че ние, корсиканците, сме хитър народ. Сестра ми долавя, че не ме държи напълно във властта си и не иска да ме изплаши, докато още мога да ѝ се изплъзна. Но след като ме доведе до пропастта, след като главата ми се замае, тя ще ме тласне в бездната.

След това Орсо разказа на мис Невил някои подробности във връзка със смъртта на баща си и приведе главните доказателства, които се свързваха и го караха да смята, че убиецът е Агостино.

— Но нищо не можа да убеди Коломба — добави той. — Разбрах това от последното ѝ писмо. Тя се е заклела, че мъжете на рода Баричини ще бъдат убити; и... вижте какво доверие имам във вас, мис Невил... може би те днес вече нямаше да бъдат на този свят, ако, поради един от онези предразсъдъци, които са извиними при нейното първобитно възпитание, не беше убедена, че изпълнението на отмъщението се пада на мен в качеството ми на глава на семейството и че от това зависи моето щастие.

— Право да ви кажа, господин дела Ребна, вие наистина клеветите сестра си — отвърна мис Невил.

— Не, самата вие казахте... тя е корсиканка... мисли каквото всички тука мислят. Знаете ли защо бях толкова тъжен вчера?

— Не, но от известно време имате такива пристъпи на мрачно настроение... Бяхте по-приветлив през първите дни на нашето запознанство.

— Напротив, вчера бях по-весел, по-щастлив от обикновено. Бях забелязал колко добре, колко снизходително се отнасяте със сестра ми!... С полковника се връщахме с лодка. И знаете ли какво ми каза един от лодкарите на адския си диалект? „Доста дивеч сте убили, Орс’

Антон', но ще видите, че Орландучо Баричини е по-добър ловец от вас.“

— Е, та какво толкова страшно има в тези думи? Толкова ли държите да бъдете добър ловец?

— Но нима не разбирате, че този подлец искаше да каже, че няма да имам смелост да убия Орландучо?

— Знаете ли, господин дела Ребиа, вие ме плашите! Изглежда, че от въздуха на вашия остров хората не само получават треска, но и побесняват. Добре, че скоро ще го напуснем.

— Но не преди да дойдете в Пиетранера, нали? Обещали сте на сестра ми.

— А ако изневерим на това обещание, ще трябва да очакваме отмъщение ли?

— Спомняте ли си какво ни разправи онзи ден баща ви за индийците, които заплашвали управителите на Компанията, че ще се оставят да умрат от глад, ако не изпълни исканията им?

— И вие ли ще се оставите да умрете от глад? Съмнявам се. Един ден няма да ядете, после госпожица Коломба ще ви поднесе толкова апетитно бручо^[1], че ще се откажете от намерението си.

— Подигравките ви са жестоки, мис Невил; би трябвало да ме щадите. Нали виждате, тук съм сам. Само вас имах, за да не побеснея, както вие казвате; вие бяхте моят ангел-хранител, а сега...

— Сега — каза мис Лидия със сериозен тон — ще ви крепи честта на мъж и на военен и... — продължи тя и се обърна да откъсне едно цвете — ако това има някакво значение за вас, споменът за вашия ангел-хранител.

— Ах, мис Невил, ако можех да мисля, че поне малко се интересувате...

— Слушайте, господин дела Ребиа — каза с известно вълнение мис Невил, — щом сте дете, ще се отнасям с вас като с дете. Когато бях малко момиче, майка ми ми подари една хубава огърлица, която горещо желаех, но ми каза: „Винаги когато си слагаш тази огърлица, си спомняй, че още не знаеш френски.“ За мен огърлицата загуби малко от ценността си. Превърна се в нещо като укор. Но я носех и научих френски. Виждате ли този пръстен? Това е египетски скарабей, намерен, ако нямате нищо против, в една пирамида. Тази странна фигура, която вие може би вземате за бутилка, означава „човешки

живот“. В моята страна има хора, които биха сметнали йероглифа за много подходящ. Този след него е щит с ръка, която държи копие: това означава „битка“, „сражение“. Следователно съчетанието на двете писмена образува девиз, който ми се струва доста красив: „Животът е борба“. Само да не помислите, че аз спокойно разчитам йероглифи. Един учен ми разясни всичко това. Ето, подарявам ви скарабея. Ако ви дойде наум някоя лоша корсиканска мисъл, погледнете моя талисман и си кажете, че трябва да излезете победител от борбата, която водят срещу вас лошите страсти. Но мене наистина ме бивало за проповедник.

— Ще мисля за вас, мис Невил, и ще си казвам...

— Казвайте си, че имате една приятелка, която ще бъде отчаяна, ако... ако научи, че са ви обесили. Впрочем това крайно ще наскърби и вашите деди, капоралите.

При тези думи тя пусна ръката на Орсо, изтича при баща си и му каза:

— Татко, оставете тези нещастни птици и елате с нас да си поговорим за поезия в пещерата на Наполеон.

[1] Варено сирене със сметана. Това е едно от националите корсикански ястия. — Б.а. ↑

VIII

Във всяко заминаване има нещо тържествено дори когато хората се разделят за кратко. Орсо трябваше да потегли със сестра си много рано сутринта и още от вечерта се сбогува с мис Лидия, защото не се надяваше, че тя ще наруши ленивите си навици заради него. Сбогуването им беше хладно и сериозно. След разговора на морския бряг мис Лидия се боеше, че може би е проявила прекалено голям интерес към Орсо, а на Орсо още му тежаха на сърцето нейните подигравки, лекомисленият ѝ тон. За миг му се бе сторило, че долавя в държането на младата англичанка зараждащо се чувство на обич; сега, объркан от насмешките ѝ, си казваше, че за нея той е един обикновен познат, когото скоро ще забрави. Така че много се изненада, когато на сутринта, както седеше и си пиеше кафето с полковника, видя мис Лидия да влиза, следвана от сестра му. Беше станала в пет часа, а за една англичанка и особено за мис Невил това беше толкова голямо усилие, че той не можеше да не изпита известна гордост.

— Съжалявам, че сте се обезпокоили толкова рано — каза Орсо. — Навярно сестра ми ви е събудила, въпреки че я предупредих, и сигурно ни проклинате. Може дори да ви се иска да съм вече обесен?

— Не — съвсем тихо каза мис Лидия на италиански, така че баща ѝ да не разбере. — Но вчера вие ми се разсърдихте за невинните шеги, а не исках да ви оставя лош спомен. Какви страшни хора сте вие, корсиканците! И така, довиждане! До скоро виждане, надявам се.

И тя му подаде ръка.

В отговор Орсо можа само да въздъхне. Коломба се приближи до него, отведе го до един прозорец и като му показваше нещо, което държеше под медзарото си, известно време му говори тихо.

— Господице, сестра ми иска да ви направи един странен подарък — каза Орсо на мис Невил. — Но ние, корсиканците, нямаме много нещо за даване... освен обич... която времето не заличава. Сестра ми казва, че сте разглеждали с интерес този стилет. Той е семейна антика. Вероятно на времето е висял на колана на някой от

онези капорали, на които дължа честта, че се запознах с вас. Коломба го смята толкова ценен, че ми поиска разрешение да ви го подари, а аз не съм сигурен дали трябва да ѝ позволя, защото се боя, че ще ни се подиграете.

— Стилът е прелестен — каза мис Лидия, — но е семейно оръжие; не мога да го приема.

— Това не е стилът на баща ми — бързо възкликна Коломба. — Подарен е бил на един от дедите на майка ми от крал Теодоро^[1]. Ако госпожицата го приеме, ще ни достави голямо удоволствие.

— Ето, виждате ли, мис Лидия — каза Орсо, — не отхвърляйте стилета на един крал.

За познавача реликвите на крал Теодоро имат безкрайно по-голяма стойност от тези на най-могъщия владетел. Изкушението беше голямо и мис Лидия вече виждаше какъв ефект ще произведе това оръжие, като се постави върху някоя лакирана маса в апартамента ѝ на Сейнт-Джеймс Плейс.

— Само че — с най-чаровната си усмивка се обърна тя към Коломба и пое стилета с колебанието на човек, който иска да приеме, — само че, скъпа госпожице Коломба... аз не мога... не смея да ви оставя да заминете така, без оръжие.

— Брат ми е с мен — гордо каза Коломба. — А ние имаме и хубавата пушка, която баща ви ни подари. Орсо, напълнихте ли я?

Мис Невил задържа стилета, а Коломба, за да отклони опасността, на която човек се излага, когато подарява режещо или пронизващо оръжие на приятели, поиска англичанката да ѝ плати едно су.

Най-сетне трябваше да тръгнат. Орсо още веднъж стисна ръката на мис Невил, Коломба я целуна, след което поднесе розовите си устни на полковника, който остана възхитен от корсиканската учтивост. От прозореца на салона мис Лидия видя как братът и сестрата яхнаха конете. Очите на Коломба блестяха от някаква лукава радост, каквато тя дотогава не бе откривала в тях. Тази висока, едра жена, фанатично привързана към варварската си представа за чест, с гордо чело и извити в язвителна усмивка устни, която отвеждаше младия мъж, въоръжен като за зловеща експедиция, ѝ припомни опасенията на Орсо, стори ѝ се, сякаш злият му гений го влече към гибел. Вече възседнал коня, Орсо вдигна глава и я зърна. Било, че бе отгатнал

мислите ѝ, било, че за последен път искаше да се сбoguва с нея, той взе египетския пръстен, който си бе окачил на един шнур, и го поднесе към устните си. Мис Лидия се изчерви и се дръпна от прозореца. После почти веднага пак се подяде и видя как двамата корсиканци бързо се отдалечават на препускащите си дребни кончета и се отправят към планините. След половин час полковникът ѝ ги показва през бинокъла — бяха стигнали до отсрещния край на залива и тя видя как Орсо често-често обръща глава към града. Най-сетне той изчезна отвъд блатата, заместени днес от чудесен разсадник.

Мис Лидия се погледна в огледалото и намери, че е бледа.

— Какво ли ще си помисли за мене този младеж? — каза си тя. — И какво аз си мисля за него... и защо мисля?... Запознанство на път!... За какво ли дойдох в Корсика?... О, аз не го обичам... Не, не. Впрочем това е невъзможно... И тази Коломба... Аз да стана етърва на една вочератриче, която си носи голям стилет! — И тя откри, че държи стилета на крал Теодоро. Хвърли го на тоалетната масичка. — Коломба в Лондон, на танци в Олмакс!... Какъв лъв^[2] за показване, господи!... Но може би ще произведе сензация... Уверена съм, че ме обича... Той е като герой от роман и аз пресякох авантюристичната му кариера... Но дали наистина искаше да отмъсти за баща си по корсикански?... Беше нещо средно между Конрад^[3] и денди... А аз го направих чист денди, и то денди, който има корсикански шивач!...

Тя се хвърли на леглото и се опита да заспи, но ѝ бе невъзможно. И аз няма да предам по-нататъшния ѝ монолог, в който повече от сто пъти си каза, че господин дела Ребиа не е бил, не е и никога няма да ѝ бъде никакъв.

[1] Крал Теодоро — барон Теодор Нойхоф, авантюрист и испански агент, обявил се за крал на Корсика (XVIII в.). — Б.пр. ↑

[2] По онова време в Англия така наричаха модните младежи, които се отличаваха с нещо необикновено. — Б.а. ↑

[3] Конрад — герой на нашумялата на времето във Франция поема на Адам Мицкевич „Конрад Валенрод“. — Б.пр. ↑

IX

В това време Орсо пътуваше със сестра си. Отначало бързият ход на конете им пречеше да разговарят; но когато доста стръмните склонове ги принуждаваха да карат бавно, разменяха по някоя дума за приятелите, с които току-що се бяха разделили. Коломба говореше с възторг за красотата на мис Невил, за русата ѝ коса, за милото ѝ държане. После питаше дали полковникът е бил толкова богат, колкото изглежда, и дали госпожица Лидия е единствената му дъщеря.

— Трябва да е добра партия — каза тя. — Баща ѝ май че много ви обича.

И понеже Орсо не отговори, продължи:

— Едно време нашият род е бил богат, а и сега е един от най-уважаваните на острова. Всички „синьори“^[1] имат смесена кръв. Благородници са останали само в родовете на капоралите. И знаете ли, Орсо, че вие сте потомък на първите капорал и на острова? Знаете ли, че нашите деди в началото са живели отвъд планините^[2] и че гражданските войни са ни принудили да се преселим отсам? Орсо, на ваше място нямаше да се колебая, щях да поискам мис Невил от баща ѝ... (Орсо сви рамене.) Със зестрата ѝ щях да откупя горите на Фалсета и лозята под нас; щях да построя хубава къща от дялан камък и щях да надстроя един етаж на старата кула, където Самбукучо е избил толкова маври по времето на граф Ариго бел Мисере^[3].

— Коломба, ти си луда — отвърна Орсо и пришпори коня.

— Вие сте мъж, Орс' Антон', и навярно знаете по-добре от една жена какво трябва да правите. Но се чудя какво може да възрази този англичанин против нашето сродяване. В Англия има ли капорали?...

След като извървяха доста дълъг път, разговаряйки така, братът и сестрата пристигнаха в едно малко село, недалеч от Боконяно, където спряха да вечерят и да пренощуват у един приятел на семейството. Посрещнаха ги с онова корсиканско гостоприемство, което човек може да оцени само когато го опознае. На другия ден техният домакин,

който беше сват на госпожа дела Ребиа, ги придружи на една левга от дома си.

— Виждате ли тези гори и тези маки — каза той на Орсо, когато се сбогуваха; — ако някой „направи белята“, може да живее там преспокойно десет години, без нито един стражар или стрелец да го намери. Те са свързани с гората край Видзавона; и щом човек има приятели в Боконяно или околността, нищо не му липсва. Света Богородице! Какъв калибър! С такова нещо може да се убие и по-голям дивеч от глиган.

Орсо хладно отвърна, че пушката му е английска и че е далекобойна. Разцелуваха се и всеки си тръгна по пътя.

Нашите конници вече бяха наближили Пиетранера, когато пред една теснина, през която се налагаше да минат, откриха седем-осем души, въоръжени с пушки. Едните седяха по камъните, други се бяха излегнали на тревата, а неколцина стояха прави, сякаш дебнеха. Конете ни пасяха недалеч. Коломба извади бинокъл от голяма кожена торба, каквато всеки корсиканец носи, когато е на път, и ги огледа.

— Това са нашите хора! — весело извика тя. — Пиеручо добре е изпълнил заръката.

— Какви хора? — запита Орсо.

— Наши овчари — отвърна тя. — Онази вечер пратих Пиеручо да събере свестни хора, за да ви придружат до къщи. Не е прилично да влезете в Пиетранера без свита. Впрочем трябва да знаете, че Баричини са способни на всичко.

— Коломба — строго каза Орсо, — няколко пъти те помолих да престанеш да ми говориш за Баричини и за необоснованите си подозрения. Аз в никакъв случай няма да изпадна в смешното положение да се върна в къщи с такава шайка безделници и съм много недоволен, че си ги събрала, без да ме предупредиш.

— Братко, вие сте забравили страната си. На мене се пада да ви пазя, когато вашата непредпазливост ви излага на опасност. Аз бях длъжна да направя това, което направих.

В този миг овচারите ги зърнаха, метнаха се на конете и в галоп се спуснаха да ги пресрещнат.

— Да живее Орс' Антон'! — извика един як белобрад старец, загърнат, въпреки горещината, с къса наметка с качулка от корсикански шаяк, по-дебел от руното на козите му. — Същи бащичко, само че е по-

висок и по-як. Каква хубава пушка! Ще има да се говори за тая пушка, Орс' Антон'!

— Да живее Орс' Антон'! — повториха в хор всички овчари. — Сигурни бяхме, че най-сетне ще се върне!

— Ах, Орс' Антон' — каза един висок момък с лице като от изпечена глина, — колко щеше да се зарадва баща ви, ако беше тука да ви посрещне! Милият човек, сега щяхте да го видите, ако ме беше послушал, ако ме беше оставил да видя сметката на Джудиче... Добрият човек! Не ще да ме послуша; сега зная, че съм бил прав.

— Нищо! — продължи старецът. — Джудиче нищо не губи, дето чака.

— Да живее Орс' Антон'!

И дванадесетина пушечни изстрела придружиха това приветствие.

Много сърдит, Орсо стоя известно време сред групата конници, които говореха едновременно и се блъскаха, за да се здрависат с него, без да може да ги накара да го изслушат. Най-сетне, свъсен като пред ротата си, когато мърмеше войниците и им определяше толкова и толкова дни карцер, каза:

— Приятели, благодаря ви за обичта, която ми засвидетелствувате, за обичта, която храните към баща ми; но не приемам, не желая никой да ми дава съвети. Аз знам какво трябва да правя.

— Прав е! Прав е! — развикаха се овчарите. — Знаете, че можете да разчитате на нас.

— Да, разчитам: но сега нямам нужда от никого и никаква опасност не заплашва моя дом. Веднага кръгом и да си вървите при козите. Знам пътя за Пиетранера и нямам нужда от водачи.

— От нищо не се бойте, Орс' Антон' — каза старецът. — Днес „те“ няма да посмеят да се покажат. Мишката се прибира в дупката си, когато котаракът се върне.

— Ти си котарак, старче белобради! — отвърна Орсо. — Как се казваш?

— Какво, не ме ли познавате. Орс' Антон', мене, дето толкова често съм ви карал на онова мое хапливо муле? Не познахте ли Поло Грифо? Както ме гледате, смел съм и телом и духом съм с рода дела Ребиа. Една дума кажете и когато вашата дълга пушка проговори, тоя

мускет, дето е стар като господаря си, няма да мълчи. Разчитайте на него, Орс' Антон'.

— Добре, добре, но дявол да го вземе, сега си вървете и ни оставете да си продължим пътя!

Най-после овчарите потеглиха в галоп към селото; но спираха на всяка височина по пътя, сякаш за да огледат дали някой не дебне от засада, после продължаваха да яздят, но доста близо до Орсо и сестра му, та да могат при нужда да им се притекат на помощ. А старият Поло Грифо говореше на другарите си:

— Разбирам го! Разбирам го! Не разправя каквото намисли, а го прави. Истински бащичко. Добре, кажи, че нямаш зъб на никого, че си дал обет на света Нега^[4]! Браво! Аз и една смокиня не залагам за живота на кмета. До един месец кожата му и за тулум няма да става.

Така, предшествуван от групата разузнавачи, потомъкът на рода дела Ребиа влезе в селото и стигна до стария замък на своите деди, капоралите. Дълго лишени от водач, ребианистите масово се бяха стекли да го посрещнат, а жителите на селото, които спазваха неутралитет, бяха наизлезли до един пред вратите си, за да го видят, когато минава. Баричинистите си стояха в къщи и поглеждаха през цепките на капаците.

Пиетранера е застроено много неравномерно, като всички корсикански села, и за да види човек истинска улица, трябва да отиде в Карджезе, построено от господин дьо Марбьоф. Пръснатите наслуки и безредно къщи заемат едно малко плато или по-скоро едно стъпаловидно възвишение в планината. Приблизително в средата на селището се извисява зелен дъб, а край него е голямото гранитно корито за водопой, в което по дървен улей тече вода от един извор наблизко. Този обществено полезен паметник е бил построен с общи средства от родовете дела Ребиа и Баричини; но човек много би се измамил, ако види в него указание за някогашен сговор между тях. Напротив, той е дело на тяхната вражда. На времето полковник Ребиа пратил на общинския съвет в селото една малка сума като помощ за строежа на чешма и адвокатът Беричини веднага побързал да направи подобно дарение. На тази именно надпревара по щедрост Пиетранера дължи водата си. Около зеления дъб и чешмата има празно място, наричано „площада“, където хората се събират надвечер след работа. Понякога играят карти, а веднъж в годината, по време на карнавала,

танцуват. На двата противоположни края на площада се издигат две сгради, по-високи, отколкото широки, от гранит и шиста. Архитектурата им е еднаква, размерите — също, личи, че съперничеството между двата рода е било от край време същото и че съдбата не се е намесила, за да отсъди между тях.

Може би е уместно да обясним какво трябва да се разбира под думата „кула“. Това е четвъртита сграда, висока около четиридесет стъпки, която другаде биха нарекли просто „гълъбарник“. На осем стъпки от земята е пробита тясна врата; до нея води много стръмна стълба. Над вратата има прозорец с нещо като балкон, отдолу със сводест отвор като на крепостна стена, който позволява без риск да се пребие нахалният посетител. Между прозореца и вратата личат два грубо издялани герба. На единия някога е бил изобразен генуезки кръст, който днес е толкова изчукан, че само археолог би могъл да го различи. Другият герб е на рода, на който принадлежи кулата. Допълнете украсата с някоя и друга следа от куршуми по гербовете и рамките на прозорците, и ще можете да си представите корсикански средновековен замък. Пропуснах да кажа, че жилищните сгради са прилепени до кулата и често са свързвани с нея чрез вътрешен ход.

Кулата и къщата на рода дела Ребиа заемат северната страна на площада в Пиетранера; кулата и къщата на рода Баричини — южната страна. Между северната кула и чешмата е мястото за разходка на рода Ребиа, на противоположната страна — мястото за разходка на рода Баричини. След погребението на жената на полковника не били виждали нито един обитател на тези два дома да се вести другаде на площада, освен на страната, определена му от това своего рода негласно споразумение. За да не заобикаля, Орсо понечи да мине пред къщата на кмета, но сестра му го спря и го замоли да поеме по една уличка, която щеше да ги отведе у дома им, без да пресичат площада.

— Защо да си правим този труд? — каза Орсо. — Нима площадът не е на всички? — И пришпори коня си.

— Храбрец! — тихичко каза Коломба. — Татко, той ще отмъсти за тебе!

Като стигна на площада, Коломба застана между къщата на Баричини и брат си и непрекъснато наблюдаваше прозорците на врага. Забеляза, че отскоро са барикадирани, като са оставени „аркери“. Аркери се наричат процепи, тесни като бойници, оставени между

дебелите греди, с каквито се запушват долни части на прозорец. Когато се опасяват от нападение, корсиканците се барикадират по този начин, така че под прикритието на гредите да стрелят по нападателите.

— Подлеци! — каза Коломба. — Вижте, братко, вече са започнали да се пазят: барикадират се! Но все някой ден ще трябва да излязат!

Присъствието на Орсо на южния край на площада произведе голяма сензация в Пиетранера и бе сметено като доказателство за смелост, граничеща с дързост. За неутралните жители, които надвечер се събраха около зеления дъб, това даде повод за безкрайни разговори.

— Добре, че синовете на Баричини още не са се върнали — казваха някои, — защото те не са търпеливи като бащата и може би нямаше да оставят врага си да мине по тяхното място, без да го накарат да заплати за това предизвикателство.

— Помни ми думата, съседе — добави един старец, който беше пророкът на селото, — днес гледах лицето за Коломба: намислила е нещо. На барут ми мирише. Скоро-скоро в Пиетранера ще има прясно месо без пари.

[1] „Синьори“ се наричат потомците на феодалните владетели на Корсика. Родовете на „синьорите“ и на капоралите си съперничат по благородство. — Б.а. ↑

[2] Тоест на източното крайбрежие. Този много употребяван израз си променя смисъла според положението на онзи, който го употребява. Корсика е разделена от планинска верига с посока север — юг. — Б.а. ↑

[3] Вж. Филипини, кн. II. — Граф Ариго бел Мисере е умрял към 1000 г.; разправят, че когато издъхнал, се разнесъл глас, който изпял следните пророчески думи: *E morto il conto Arrigo bel Missere, R Corsica sara di male in peggio.* (Умря граф Ариго бел Мисере, и Корсика ще върви от зле към по-зле.) — Б.а. ↑

[4] Тази светица не се среща в календара. Да дадеш обет на света Нега, означава по начало да отричаш всичко. — Б.а. ↑

Х

Разделен още съвсем малък от баща си, Орсо почти не бе имал време да го опознае. Бе напуснал Пиетранера на петнадесет години, за да отиде да учи в Пиза и оттам бе влязъл във военното училище, докато Гилфучо бе разнасял из Европа имперските знамена. На континента Орсо рядко го бе виждал и едва през 1815 г. бе попаднал в полка, командван от баща му. Но полковникът, който бе непреклонен по отношение на дисциплината, се отнасяше със сина си както с всички останали млади поручици, тоест извънредно строго. За него Орсо бе запазил два вида спомени. Спомняше си как в Пиетранера баща му му подаваше сабята си, как го оставяше да му изпразва пушката, когато се връщаше от лов, или как за пръв път, още като момченце, го накара да седне на трапезата с възрастните. После си представяше как полковник дела Ребиа го пращаше под арест заради някаква дребна простъпка и винаги го наричаше поручик дела Ребиа.

— Поручик дела Ребиа, вие не сте на бойното си място, три дена арест. — Вашите стрелци са се отдалечили от резервите с пет метра повече, отколкото се полага, пет дена арест. — Вие сте със строева фуражка в дванадесет и пет минути, осем дена арест.

Само веднъж при Катр-бра му бе казал:

— Много добре, Орсо! Но по-предпазливо.

Впрочем тези последни спомени съвсем не бяха свързани с Пиетранера. При вида на познатите от детството му места, на предметите, с които си бе служила тъй нежно обичаната му майка, в душата му нахлуха сладостни и мъчителни чувства. Освен това усещаше, че му се подготвя някакво мрачно бъдеще, сестра му Коломба му вдъхваше смътна тревога, а отгоре на всичко мислеше как мис Невил ще дойде в тази негова къща, която днес му изглеждаше толкова малка, толкова бедна и толкова непригодна за момиче, свикнало на разкош, за презрението, което тя може би ще изпита — и всички тези мисли се въртяха безредно в главата му и пораждаха дълбоко униние в него.

За вечерята се настани в голямото потъмняло дъбово кресло, в което баща му седеше като глава на семейството, и се усмихна, когато видя как Коломба се поколеба, преди да седне да се храни с него. Впрочем той ѝ бе благодарен за мълчанието на трапезата и за това, че почти веднага след вечеря го остави сам, защото се чувствуваше прекалено развълнуван, за да устои на атаките, които тя по всяка вероятност му готвеше; но Коломба го щадеше и искаше да му даде време да се опомни. Облегнал глава на ръката си, той дълго седя неподвижно: припомняше си случки от последните петнадесет дни, които бе преживял. С ужас виждаше, че всички сякаш чакат да разберат как ще се държи към рода Баричини. Вече откриваше, че за него мнението на Пиетранера започва да става мнението на света. Трябваше да отмъсти, иначе щяха да го сметнат за подлец. Но на кого да отмъсти? Не можеше да повярва, че кметът и синовете му са виновни за убийство. Те действително бяха врагове на неговия род, но само човек с най-първобитни предразсъдъци, като тези на сънародниците му, можеше да им припише убийство. От време на време поглеждаше талисмана от мис Невил и тихичко повтаряше девиза му: „Животът е борба!“ Най-сетне каза твърдо: „Ще победя!“ И след тази добра мисъл стана и взе лампата, за да се качи в стаята си, но на пътната врата се похлопа. Не беше подходящ час за посещения. Коломба се появи веднага, следвана от жената, която им прислужваше.

— Няма нищо — каза тя и изтича към вратата.

Но преди да отвори, все пак попита кой е. Тъничък глас отвърна „Аз съм.“ Коломба веднага дръпна дъската, с която вратата бе залостена, и пристигна в трапезарията, следвана от едно момиченце на десетина години, босо, в дрипи и с жалка забрадчица, изпод която се подаваха дълги кичури черни като гарваново крило коси. Момиченцето беше слабо, бледо, загоряло от слънцето; но в очите му блестяха умни светлинни. Като видя Орсо, то смутено се спря и му се поклони по селски, после заговори тихо на Коломба и пъхна в ръцете ѝ един току-що убит фазан.

— Благодаря, Кили — каза Коломба. — Ще благодариш на чичо си. Той добре ли е?

— Много добре, госпожице, на вашите услуги е. Не можах да дойда по-рано, защото много закъсня. Три часа го чаках в гората.

— И не си вечеряла?

— Е, не, госпожице, нямах време.

— Ще ти дадем да вечеряш. Чичо ти има ли още хляб?

— Има още малко, госпожице, само че на него повече му трябва барут. Кестените станаха и сега вече му трябва само барут.

— Ще ти дам да му занесеш един хляб и барут. Кажи му да го пести, че е скъп.

— Коломба — каза Орсо на френски, — на кого правиш такава милостиня?

— На един беден разбойник от селото — отговори Коломба на същия език. — Момичето му е племенница.

— Струва ми се, че би могла по-добре да подбиращ хората, на които помагаш. Защо ще прашаш барут на един нехранимайко, който ще го използва за престъпления? Ако не беше тази слабост, която за съжаление, изглежда, всички проявявате, корсиканските разбойници отдавна да са изчезнали.

— У нас най-лошите не са онези, които са в полето^[1]!

— Разбирам да им давате хляб, хляб никому не се отказва; но не съм съгласен, дето им доставяте муниции.

— Братко — сериозно каза Коломба, — тук вие сте господар и всичко в тази къща е ваше, само че ви предупреждавам: ще дам медзарото си на момичето да го продаде, но няма да откажа барут на един разбойник. Да го оставя без барут! Ами че по-добре да го предам на стражарите. Каква защита има той против тях, освен куршума?

В това време момиченцето лакомо поглъщаше една филия хляб и внимателно поглеждаше ту Коломба, ту брат й, мъчейки се да разбере по очите им смисъла на онова, което говореха.

— И какво всъщност е направил тоя твой разбойник, за какво престъпление е забягнал в гората?

— Врандолачо не е извършил никакво престъпление — извика Коломба. — Той уби Джован' Опицо, който уби баща му, докато Брандолачо беше войник.

Орсо извърна глава, взе лампата и се качи в стаята си. Тогава Коломба даде барут и провизии на детето и го изпроводи до вратата, като му повтори няколко пъти:

— И главното — чичо ти да пази Орсо.

[1] Да бъдеш „в полето“, значи да си разбойник. Разбойник не с отрицателна дума: възприема се в смисъл на прогонен; нещо като „outlaw“ от английските балади. — Б.а. [↑](#)

XI

Орсо дълго не можа да заспи и затова се събуди много късно, поне според корсиканските навици. Щом стана, първото нещо, което го порази, беше къщата на враговете му с аркерите, които те току-що бяха направили. Слезе и попита къде е сестра му.

— В кухнята е, лее куршуми — отвърна прислужницата Саверия.

Значи, той не можеше да направи нито крачка, без да му натрапват мисълта за война.

Завари Коломба, седнала на трикрако столче, заобиколена от току-що излети куршуми. Сипваше олово в калъпи.

— Дявол да го вземе, какво правиш? — запита братът.

— Нямахте куршуми за пушката от полковника — кротко отвърна тя; — намерих калъп за голям калибър и днес ще имате двадесет и четири патрона, братко.

— Нямах нужда, слава богу!

— Не бива да ви сварят неподготвен, Орс' Антон'. Забравили сте страната си и хората, които ви заобикалят.

— И да я бях забравил, ти скоро-скоро щеше да ми я припомниш. Слушай, не е ли пристигнал един голям куфар преди няколко дена?

— Пристигна, братко. Искате ли да ви го кача в стаята?

— Ти ли да го качиш?! Ами че ти нямаш сила дори да го повдигнеш... Няма ли да се намери някой мъж?...

— Не съм толкова слаба, колкото ме мислите — каза Коломба и запретна ръкави, при което откри бели, заоблени, изваяни ръце, които обаче издаваха необикновена сила. — Ела, Саверия — обърна се тя към прислужницата, — хайде да ми помогнеш.

И сама вдигна тежкия куфар, но Орсо побърза да ѝ помогне.

— Моя мила Коломба — каза той, — в куфара има нещо за тебе. Ще ме извиниш, че ти правя толкова скромни подаръци, но кесията на един поручик от запаса не е особено тежка.

И докато говореше, отвори куфара и извади няколко рокли, един шал и други предмети като за девойка.

— Какви хубави неща! — възкликна Коломба. — Веднага ще ги прибера, да не се повредят. Ще ги държа за сватбата си — тъжно се усмихна тя, — защото засега съм в траур.

И целуна ръка на брат си.

— Малко е прекалено, сестро, толкова дълго да носиш траур.

— Клетва съм си дала — твърдо отговори Коломба. — Няма да сваля траура, докато...

И тя погледна през прозореца към къщата на Баричини.

— Докато се омъжиш ли? — прекъсна я Орсо, за да не чуе края на изречението.

— Аз ще се омъжа само за човек, който направи три неща... — каза Коломба.

И продължи да гледа все така мрачно вражеския дом.

— Каквато си красива, Коломба, чудя се как още не си се омъжила. Хайде, кажи ми кой те ухажва. Впрочем аз и без това ще чуя серенадите. Трябва да са много хубави, за да се харесат на голяма вочератриче като тебе.

— Кой ли ще вземе бедна сирота като мене?... Освен това мъжът, който ще ме накара да махна траурните дрехи, трябва да почерни ония жени отсреща.

„Започва да се вманиачава“ — помисли Орсо. Но нищо не отговори, за да избегне спора.

— Братко — галовно продължи Коломба, — и аз съм ви приготвила подарък. Тези дрехи са прекалено красиви за тука. Хубавият ви редингот след два дена ще стане на дрипа, ако го носите в гората. Трябва да го пазите за деня, когато дойде мис Невил. — Отвори един долап и извади пълен ловджийски костюм. — Направих ви кадифено сако, а ето и шапка като на нашите контета; отдавна съм я избродирала за вас. Искате ли да си ги сложите?

И тя му помогна да облече широкото зелено сако от кадифе с огромен джоб на гърба. Сложи му на главата островърхо калпаче от черно кадифе, избродирано с черен кехлибар и коприна в същия цвят и с нещо като пискюл на върха.

— Ето патрондаша^[1] на татко — каза тя, — камата му е в джоба на сакото. Ще отида да ви донеса и пистолета.

— Приличам на същински разбойник от Абмипокомик — засмя се Орсо, оглеждайки се в малкото огледало, което Саверия му

държеше.

— Много добре изглеждате така, Орс' Антон' — отговори старата прислужница. — И най-красивият „пинсуто“^[2] от Боконяно или Бастелика не може да се мери с вас.

Орсо седна да обядва с новия си костюм и докато се хранеха, каза на сестра си, че в куфара има някои книги, че смята да изпише още от Франция и Италия и да я накара сериозно да поработи.

— Защото е позорно, Коломба — добави той, — голямо момиче като тебе още да не знае неща, каквито на континента децата научават, като ги отбият.

— Прав сте, братко — съгласи се Коломба; — знам какво не ми достига и най-голямото ми желание е да уча, особено ако вие имате добрината да ми преподавате.

Минаха няколко дена, без Коломба да спомене името Баричини. Цялата беше погълната от грижите около брат си, често му говореше за мис Невил. Орсо ѝ даваше да чете книги на френски и италиански и ту се удивляваше на правилните ѝ и разумни забележки, ту на дълбокото ѝ невежество по най-обикновени въпроси.

Една сутрин след закуска Коломба излезе за малко и вместо да се върне с книга и хартия, се появи с медзаро на главата. Изражението ѝ беше още по-сериозно от обикновено.

— Братко — каза тя, — ще ви помоля да дойдете с мен.

— Къде искаш да отидем? — запита Орсо, като ѝ предложи да го улови под ръка.

— Нямам нужда да се държа за вас, братко, но вие си вземете пушката и кутията с патроните. Мъж никога не бива да излиза без оръжие.

— Чудесно! Трябва да се съобразяваме с обичаите. Къде отиваме?

Без да отговори, Коломба си затегна медзарото около главата, повика голямото куче и излезе, следвана от брат си. С широка крачка се отдалечи от селото, после пое по един издълбан път, който лъкатушеше сред лозята. Прати кучето напред и му направи знак, който то, изглежда, разбираше, защото веднага хукна на зигзаги из лозята ту на една, ту на друга страна, тичаше на петдесет крачки от господарката си, като понякога се спираше насред пътя, поглеждаше я

и помахваше с опашка. Изглежда, че се справяше съвършено със задачата си на разузнавач.

— Ако Мускето залае — каза Коломба, — ще си заредите пушката и ще се заковете на място.

На половин миля от селото, след доста криволици, Коломба изведнъж спря на един остър завой. Там се издигаше три стъпки висока пирамидка от натрупани клони, някои зелени, други — изсъхнали. Отгоре се подаваше върхът на дървен кръст, боядисан в черно. В много корсикански кантони, особено в планините, съществува извънредно древният обичай, който може би се корени в езически суеверия, пътниците да хвърлят по един камък или клонче на мястото, където някой е загинал от насилствена смърт. В продължение на дълги години, докато споменът за трагичната смърт се пази в паметта на хората, тези своего рода жертвоприношения се трупат ден след ден. Това се нарича „камарата“ или *muschio* на еди-кой си.

Коломба спря пред купчината листак, откъсна клонка от къпина и я сложи върху пирамидата.

— Орсо — каза тя, — баща ни умря тук. Да се помолим за душата му, братко!

И коленичи. Орсо веднага последва примера ѝ. В този миг селската камбана бавно заби — някой бе умрял през нощта. Орсо заплака.

След няколко минути Коломба стана, очите ѝ бяха сухи, а лицето оживено. Бързо се прекръсти с палец, като сънародниците си, когато дават тържествена клетва; после поведе брат си обратно по същия път към селото. Мълчаливо се прибраха в къщи. Орсо се качи в стаята си. Миг след това Коломба отиде при него, донесе едно ковчеже и го сложи на масата. Отвори го и извади една риза с големи кървави петна.

— Ето ризата на баща ви, Орсо — и я хвърли на коленете му. — Ето куршумите, които са го улучили — и сложи върху ризата два окислени куршума. — Орсо, братко! — извика тя, спусна се към него и силно го прегърна. — Орсо! Ти ще отмъстиш за него!

Целуна го като в изстъпление, докосна устни до куршумите и ризата, после излезе от стаята; брат ѝ седеше като вкаменен от смайване.

Няколко мига Орсо не се помръдна, не смееше да махне от себе си ужасните реликви. Най-сетне направи усилие, прибра ги в

ковчежето, изтича до другия край на стаята, хвърли се на леглото с лице към стената и зарови глава във възглавницата, сякаш искаше да се скрие от призрак. Последните думи на Коломба непрекъснато звучаха в ушите му, струваше му се, че чува някаква неотменима зла прокоба, която искаше от него кръв, и то невинна кръв. Няма да се опитвам да предам преживяванията на нещастния младеж; те бяха смътни, като мислите, които се тълпят в главата на луд. Дълго лежа така, без да посмее да се обърне. Най-сетне стана, затвори ковчежето, бързо излезе от къщи и хукна из околността, вървейки право пред себе си, без да знае накъде.

Постепенно свежият въздух го облекчи; той се поуспокои и разгледа с известно хладнокръвие положението ся, както и възможностите да излезе от него. Както вече знаем, съвсем не подозираше рода Баричини в убийството на баща си; но ги обвиняваше, че са съчинили писмото, приписвано на разбойника Агостини; а това писмо, поне доколкото той мислеше, бе станало причина за смъртта на баща му. Чувствуваше, че да ги съди като фалшификатори, е невъзможно. От време на време, когато предразсъдъците или инстинктите на родината му го връхлитаха и му сочеха лесно отмъщение на завоя на някоя пътека, той ги отблъскваше с ужас, мислейки за другарите си от полка, за парижките салони и главно за мис Невил. После се сецаше за упреците на сестра си и всичко корсиканско, което бе останало в него, оправдаваше тези упреци и с това ги правеше още по-мъчителни. В тази борба между съвестта и предразсъдъците му оставаше една надежда — да намери предлог, за да се скара с някой от синовете на адвоката и да го извика на дуел. Мисълта да го убие така с един куршум или с един саблен удар примиряваше корсиканското с френското гледище. Като взе това решение и започна да обмисля как да го изпълни, той се почувствува освободен от голям товар; същевременно и други, по-сладостни мисли допринесоха още повече да се уталожат трескавото му вълнение. Отчаян от смъртта на дъщеря си Тулия, Цицерон забравил болката си, прехвърляйки всички хубави неща, които можел да каже по този повод. Говорейки по същия начин за живота и смъртта, господин Шенди^[3] се утешил за смъртта на сина си. Орсо охлади кръвта си, като си представи как ще опише на госпожица Невил картината на своите

преживявания, картина, която непременно щеше във висша степен да заинтересува красавицата.

Той вече беше близо до селото, от което неусетно се бе отдалечил доста, когато чу глас на момиченце, което лееше, смятайки навярно, че е само на пътеката край гъсталака. Беше бавна и монотонна мелодия, като за оплакване на мъртвец. Детето пееше: „За сина ми, за сина ми в далечна страна — запазете моя кръст и моята кървава риза...“

— Какво пееш, момиченце? — разгневен попита Орсо, като изскочи ненадейно пред детето.

— Вие ли сте, Орс' Антон'! — възкликна поизплашено то. — Тази песен е от госпожица Коломба...

— Забранявам ти да я пееш — каза Орсо със страшен глас.

Детето завъртя глава надясно и наляво, сякаш гледаше накъде да побегне, и вероятно щеше да побегне, ако не го задържаше задължението да пази един голям вързоп, оставен на тревата до краката му.

Орсо се засрами от грубостта си.

— Какво носиш, моето момиченце? — запита той колкото може по-кратко.

И понеже Килина се колебаеше дали да отговори, той повдигна платното на вързоп и видя, че вътре има един самун хляб и други провизии.

— На кого носиш хляб, миличко? — запита тон.

— Нали знаете, господине, на чичо.

— А чичо ти не е ли разбойник?

— Да, на вашите услуги, господин Орс' Антон'.

— Ами ако те срещнат стражари, нали ще те питат къде отиваш...

— Ще им кажа, че нося храна на хората от Лука, дето секат в гората — без колебание отвърна детето.

— Ами ако срещнеш някой гладен ловец и той поиска да се навечеря за твоя сметка и ти вземе храната?...

— Няма да посмее. Ще кажа, че е за чичо ми.

— Вярно, той не е човек, който ще позволи да му отнемат вечерята... А чичо ти обича ли те?

— О, да, Орс' Антон'! Откакто татко умря, той се грижи за семейството ни: за мама, за мен и за сестричката ми. Преди мама да се

разболее, той я препоръчваше на богатите хора да ѝ дават работа. Кметът ми подарява по една рокля всяка година, а свещеникът ме учи на закон божи и да чета, откакто чичо поговори с тях. Но най-добра към нас е сестра ви.

В този миг по пътеката се появи куче. Момиченцето сложи два пръста в устата си и пронизително изсвири: кучето веднага дойде при него и му се погали, после рязко свърна в гъсталака. Скоро иззад един пън, обраснал с филизи, на няколко крачки от Орсо, изникнаха двама зле облечени, но добре въоръжени мъже. Можеше да се помисли, че са се приближили пълзешком като смокове сред храсталака от цисти и мирти, който покриваше местността.

— О, Орсо! Антон!, добре дошъл! — каза по-възрастният. — Какво! Не ме ли познахте?

— Не — отговори Орсо, като се взираше в него.

— Чудно как една брада и един островрѣх калпак могат да изменят човека! Хайде, господин поручик, огледайте ме хубаво. Може ли да сте забравили ветераните от Ватерло? Не си ли спомняте за Савели, който ви подаде доста куршуми през оня нещастен ден?

— Какво! Ти ли си! — каза Орсо. — И ти дезертира през 1816!

— Точно така, господин поручик. Господи, та службата дотяга, освен това имах да уреждам една сметка по тези места. Ха! Ха! Кили, ти си добро момиче. Бързо ни дай да хапнем, че сме гладни. Не можете да си представите, господин поручик, как човек огладнява в горите. Кой ни праща това, госпожица Коломба или кметът?

— Не, чичо, мелничарката ми даде тези неща за вас и едно одеяло за мама.

— Тя какво иска от мене?

— Каза, че хората от Лука, които е наела да секат гората, сега ѝ искат по трийсет и пет су и кестените, защото в долния край на Пиетранера имало треска.

— Вагабонти!... Ще видя тая работа. Без официалности, господин поручик, искате ли да вечеряме заедно? Ние с вас сме се хранили и по-лошо по времето на нашия нещастен сънародник, когото уволниха.

— Много благодаря. И мене ме уволниха.

— Да, казаха ми. Но вие не сте имали нищо против, бас държа. Колкото да си разчистите и вие сметките. Хайде, кюре — обърна се

разбойникът към другаря си, — да сядаме да ядем! Господин Орсо, представям ви господин свещеника, тоест не знам точно дали е свещеник, но е учен като свещеник.

— Един нищожен студент по теология, господине, когото не оставиха да си следва призванието — каза вторият разбойник. — Кой знае, можеше и папа да стана, Брандолачо.

— Поради каква причина е била лишена църквата от вашите способности? — запита Орсо.

— Незначителна работа, имах да уреждам сметки, като моя приятел Брандолачо. Една от сестрите ми беше направила някои глупости, докато аз гълтах книгите в университета на Пиза. Наложих се да се завърна в родината, за да я оженя. Но годеникът избързал и умрял от треска три дена преди да пристигна. Тогава се обръщам, както бихте направили и вие, към брата на покойния. Женен бил. И аз какво да правя?

— Наистина неудобно положение. И какво направихте?

— Беше от онези случаи, когато човек се вижда принуден да удари кремъка^[4].

— Тоест...

— Пуснах му един куршум в главата — хладно каза разбойникът.

Орсо ужасено сви лице. Но любопитството, а може би и желанието да отложи мига, когато вече щеше да бъде принуден да се прибере в къщи, го накараха да остане и да продължи разговора с тези двама мъже, всеки от които имаше поне едно убийство на съвестта си.

Докато другарят му говореше, Брандолачо сложи пред него хляб и месо; после отрязва и на себе си, отдели една част за кучето, което представи на Орсо под името Бруско, като добави, че е надарено с такъв инстинкт, че разпознава стражарите, както и да са преоблечени. Най-после отрязва филия хляб и парче пушено месо и ги подаде на племенницата си.

— Колко е хубав разбойническият живот! — възкликна студентът по теология, след като глътна няколко залька. — Може и вие да го опитате някой ден, господин дела Ребиа, и тогава ще видите колко е приятно човек да няма друг господар, освен собствената си воля.

Дотогава разбойникът бе говорил на италиански; сега продължи на френски:

— Корсика не е много забавна страна за млад човек; съвсем друго е обаче, ако сте разбойник! Жените лудеят по нас. Както ме гледате, аз имам три любовници в три различни кантона. Навсякъде съм у дома си. И то едната е женена за стражар.

— Вие знаете доста езици, господине — сериозно каза Орсо.

— Говоря ви на френски, знаете, защото *maxima debetur pueris reverentia*^[5]. Ние с Брандолачо сме решили, че момичето ще бъде порядъчно и ще върви в правия път.

— Когато стане на петнайсет години, ще я оженя добре — каза чичото на Килина. — Вече имам пред вид едно момче.

— Ти ли ще я сватосаш? — запита Орсо.

— Разбира се. Мислите ли, че ако кажа на някой тукашен богаташ: „Аа, Брандо Савели, ще бъда доволен, ако синът ви се ожени за Микелина Савели“, той ще чака да му повтарям?

— Не бих го посъветвал да направи такова нещо — каза другият разбойник. — Моят приятел има тежичка ръка.

— Да бях мошеник, нехранимайко, мръсник — продължи Брандолачо, — само да си отворя дисагите и петфранковите монети щяха да ваят.

— Та какво толкова има в дисагите ти, че ги привлича? — запита Орсо.

— Нищо; ама ако седна да напиша, като други, на някой богаташ: „Трябват ми сто франка“, той ще побърза да ми ги прати. Само че аз съм честен човек, господни поручик.

— Знаете ли, господин дела Ребиа — каза разбойникът, когото приятелят му наричаше „кюре“, — знаете ли, че в тази страна с прости нрави все пак има подлеци, готови да злоупотребяват с уважението, с което вие се ползвате благодарение на ей тези наши паспорти (и той посочи пушката си), за да теглят полици, подправяйки почерка ни?

— Знам — рязко каза Орсо. — Но какви полици?

— Преди половин година — продължи разбойникът — бях се запилял към Ореца и при мене пристига някакъв простак, отдалече ми сваля шапка и ми казва: „Ох, господин свещеник (те все тъй ме наричат), извинявайте, но ми дайте малко време; успях да намеря само петдесет и пет франка; истина ви казвам, само толкова можах да събера.“ Аз нищо не разбирам. „Какво искаш да кажеш, дръвнико — питам, — какви петдесет и пет франка?“ — „Шестдесет и пет, искам

да кажа — отговаря ми той, — ама стоте, дето ми ги искате, не мога.“ — „Какво, хитрецо? Какви сто франка съм ти искал! Та аз не те познавам!“ Тогава оня ми подава писмо или по-скоро едва мръсна дрипа, в която някой бе написал, че го приканва да остави сто франка на място, което му се посочваше, иначе къщата му щяла да бъде подпалена и кравите му избити от Джоканто Кастрикони. Това е моето ние. И най-подло бяха подправили моя подпис! Най-много не засегна това, че писмото беше написано на диалект и пълно с правописни грешки... Аз да направя правописна грешка! Ами че аз обирах всички награди в университета! Най-напред зашлевих такъв шамар на оня простак, че два пъти се завъртя. „Аха, мошенико, ти, значи, ме вземаш за крадец!“ — викам и го ритвам, сещате се къде. Като ми се поразмина, казвам: „Кога трябва да занесеш парите на онова място?“ — „Точно днес.“ — „Добре, викам, върви да ги занесеш.“

Мястото беше много точно обозначено, под един бор. Отнася той парите, заравя ги под бора и пак идва при мене. Аз се бях скрил наблизко. Стояхме там с моя човек цели шест смъртно отегчителни часа. Господин дела Ребиа, бях готов да седя и три дена, ако трябва. След шест часа се появява един „бастиачо“^[6], един гаден лихвар. Навежда се да вземе парите, аз стрелям и толкова добре се бях прицелил, че като падна, главата му улучи парите, които изравяше. „А сега, глупако — викам на селянина, — върви да си вземеш парите и вече да не си посмял да си помислиш, че Джоканто Кастрикони е способен на подлост.“ Клетникът целият трепереше, прибра си шестдесет и петте франка, без дори да ги почисти. Поблагодари ми, а аз така го ритнах за сбогом, че още тича.

— Ех, кюре — обади се Брандолачо, — за тоя изстрел ти завиждам. Сигурно добре си се посмял, а?

— Улучил бях оня бастиачо в слепоочието — продължи разбойникът. — Това ме подсеща за едни стихове на Вергилий:

... *Liquefacto tern poга plumbo*
Diffidit, ac mula porrectum extendit arena.^[7]

Liquefacto! Смятате ли, господин Орсо, че куршум може да се стопи от скоростта на полета си във въздуха? Вие, който сте учили балистика, би трябвало да знаете дали това е грешка, или е истина.

Орсо предпочете да говори с теолога по този въпрос от физиката, отколкото да дискутира върху нравствената страна на дейността му. Брандолачо, когото този научен диспут не особено забавляваше, го прекъсна, за да отбележи, че слънцето скоро ще залезе.

— Тъй като вие не приехте да вечеряте с нас, Оре' Антон' — каза той, — съветвам ви да не карате госпожица Коломба по-дълго да ви чака. Освен това невинаги е добре човек да скита по пътищата след залез-слънце. И защо излизате без пушка? Из тукашните околности има лоши хора; пазете се. Днес няма от какво да се боите; тримата Баричини водят префекта у дома си; срещнали го на пътя; той щял да остане един ден в Пиетранера, после щял да ходи в Корте да полага основен камък, както се казва... глупост някаква! Тази вечер ще преспи у Баричини; но утре те ще бъдат свободни. Единият син, Винцентело, е нехранимайко, другият, Орландучо, и той не е по стока... Гледайте да ги пипнете поотделно, днес единия, утре другия; само че се пазете! Няма какво повече да ви кажа.

— Благодаря за съвета — отговори Орсо; — но аз нямам сметки с тях; докато те не ме потърсят, нямам какво да им казвам.

Разбойникът щракна с език по бузата си иронично, но нищо не отговори. Орсо стана да си върви.

— Да не забравя — каза Брандолачо, — не ви благодарих за барута; много навреме ми дойде. Сега нищо не ми липсва... тоест липсват ми обувки... но тези дни ще си направя от кожа на див овен.

Орсо пхна две петфранкови монети в ръката на разбойника.

— Барута ти го прати Коломба; вземи да си купиш обувки.

— Без глупости, господин поручик — извика Брандолачо, връщайки му монетите. — За просяк ли ме смятате? Приемам хляб и барут, но нищо друго не искам.

— Мислех, че стари бойни другари могат да си помагат. Хайде, довиждане!

Но преди да тръгне, той успя да пхне парите в торбата на разбойника, без онзи да забележи.

— Сбогом, Орс' Антон'! — каза теологът. — Скоро може да се видим пак в гората и да продължим проучването на Вергилий.

Четвърт час след като Орсо се раздели с приятните другари, той чу, че някой бързо тича след него. Беше Брандолачо.

— Прекалихте, господин поручик — задъхано извика той, — доста прекалихте! Ето ви десетте франка. Да беше друг, нямаше така да му се размине тази дяволия. Много поздравя на госпожица Коломба. Накарахте ме да се запъхтя! Лека нощ.

[1] Carchera е колан, в който се слагат патрони. Отляво се закрепва пистолет. — Б.а. ↑

[2] Pinsuto се нарича онзи, който носи островърхо калпаче — *barreta pinsuta*. — Б.а. ↑

[3] Шенди — герой от романа „Животът и мислите на Тристрам Шенди“ на английския писател Лорънс Стърн (XVII — XVIII век). — Б.пр. ↑

[4] *La scaglia* — много употребяван израз. — Б.а. ↑

[5] На децата дължим най-голямо уважение (лат.) — по стих на Ювенал (сатира XIV. 47). — Б.пр. ↑

[6] В Корсика планинците ненавиждат жителите на Бастия, не ги считат за сънародници. Никога не казват за тях „бастаезе“, а „сбастиачо“: известно е, че окончанието „ачо“ придава презрителен смисъл. — Б.а. ↑

[7] „Разтопеното олово пробива слепоочието му и го просва сред много прах“ (лат.) — цитат от Вергилий (Енеида IX/V). — Б.пр. ↑

XII

Орсо завари Коломба поизплашена от дългото му отсъствие; но като го видя, тя си възвърна израза на тиха печал, който ѝ беше обичаен. По време на вечерята говореха само за незначителни неща и насърчен от спокойствието на сестра си, Орсо ѝ разказа за срещата с разбойниците и дори се осмели да се пошегува с нравственото и религиозно възпитание, което получаваше малката Килина благодарение на грижите на чичо си и на неговия почтен колега, господин Кастрикони.

— Брандолачо е честен човек — каза Коломба; — а за Кастрикони съм чувала, че бил безпринципен.

— Според мен и той струва колкото Брандолачо и Брандолачо колкото него — каза Орсо. — И единият, и другият са в открита война с обществото. Първото им престъпление всеки ден води към нови престъпления; и все пак те може би не са толкова виновни, колкото мнозина, които не живеят из горите.

Искра на радост освети челото на сестра му.

— Да — продължи Орсо, — тези негодници посвоему имат чувство за чест. Някакъв жесток предразсъдък, а не низка алчност, ги е тласнал към живота, който водят.

Настъпи кратко мълчание.

— Братко — каза Коломба, докато му наливаше кафе, — може би сте узнали, че миналата нощ е умрял Карло-Батиста Пиетри? Да, умрял е от блатна треска.

— Кой е този Пиетри?

— Един човек от нашата община, мъж на Мадалена, на която баща ни е дал портфейла си, преди да умре. Вдовицата идва да ме кани да отида на бдението и да изпея нещо. Редно е и вие да дойдете. Те са ни съседни и в малко селище като нашето човек няма право да пренебрегва такова внимание.

— По дяволите това твоё бдение, Коломба! Никак не ми е приятно сестра ми така да се излага на показ.

— Орсо — отговори Коломба, — всеки отдава почит на своите мъртъвци по свой начин. Балатата сме наследили от нашите деди и сме длъжни да я зачитаме като древен обичай. Мадалена няма дарба, а старата Фиордиспина, която е най-добрата вочератриче в нашето село, е болна. Някой трябва да отиде за балатата.

— Мислиш ли, че Карло-Батиста няма да си намери пътя за другия свят, ако над носилката му не пеят лоши стихове? Върви на бдението, ако искаш, Коломба; и аз ще дойда с тебе, щом смяташ, че съм задължен, но недей да импровизираш, неприлично е на твоята възраст и... моля ти се, сестро.

— Братко, аз обещах. Такъв е обичаят, нали знаете, и пак ви казвам, че няма кой да импровизира, освен мене.

— Глупав обичай!

— Много страдам, като пея така. Припомням си всички наши нещастия. Утре ще бъда болна; но трябва. Разрешете ми, братко. Спомнете си, че в Аячо вие ме накарахте да импровизирам, за да забавлявам английската госпожица, която се подиграва с нашите старинни обичаи. Защо да не мога да импровизирам днес за бедняци, които ще ми бъдат благодарни и на които ще помогна по-леко да понесат скръбта си?

— Добре, както искаш. Обзалагам се, че вече си съчинила балатата и не ти се ще трудът ти да отиде напразно.

— Не, не мога да съчинявам предварително, братко. Аз гледам мъртвеца и мисля за онези, които остават. Очите ми се напълват със сълзи и тогава започвам да пея, каквото ми дойде на ума.

Всичко това бе казано толкова непресторено, че синьора Коломба не можеше да бъде ни най-малко заподозряна в самолюбие. Орсо отстъпи и отиде заедно със сестра си у Пиетри. Мъртвецът бе положен с открито лице на една маса в най-голямата стая на къщата. Вратите и прозорците бяха отворени и около масата горяха много свещи. При главата на покойника стоеше вдовицата, а зад нея много жени изпълваха половината стая; от другата страна бяха наредени мъжете — прави, гологлави, вперили поглед в трупа, потънали в дълбоко мълчание. Всеки новодошъл се приближаваше до масата, целуваше мъртвеца^[1], кимваше към вдовицата и сина ѝ, после безмълвно заемаше място в кръга. Все пак от време на време някой от

присъстващите нарушаваше тържествената тишина, за да отправи няколко думи към мъртвия.

— Защо напусна добрата си жена? — каза една сватя. — Не те ли гледаше добре? Какво ти не достигаше? Защо не дочака още месец? Снаха ти щеше да ти дари внук.

Един висок младеж, син на Пиетри, стисна студената ръка на баща си и извика:

— Ох, защо не умря от *mala morte*^[2]? Щяхме поне да отмъстим за тебе!

Това бяха първите думи, които Орсо чу, като влезе. При неговото появяване кръгът се разтвори и тих шепот на любопитство издаде очакването на насъбраните, възбудено от пристигането на оплаквачката. Коломба целуна вдовицата, улови едната ѝ ръка и няколко минути стоя съсредоточено, с наведени очи. После отметна медзарото си, впери поглед в покойника и наведена над трупа, бледа почти колкото него, занарежда:

— Карло-Батиста! Христос да приеме душата ти! Животът е страдание. Ти отиваш там — където няма нито слънце, нито студ. Сърп няма да ти трябва вече, нито тежка мотика. За тебе вече няма труд. Всичките ти дни ще бъдат недели. Карло-Батиста! Христос да приеме душата ти! Синът ти ще възглави твой дом. Видях как падна дъб, изсушен от „либечо“^[3]. Помислих, че е мъртъв. Отново минах — и коренът бе пуснал една фиданка. Фиданката стана дъб — с широка сянка. Под неговите клони, Мадле, си почини — и си мисли за дъба, който изчезна.

На това място Мадалена се разрида високо и двама-трима мъже, които при случай бяха готови хладнокръвно да застрелят християнин като яребица, започнаха да бършат едри сълзи по загорелите си лица.

Коломба продължи да нарежда така още доста време: ту се обръщаше към покойния, ту към семейството му; понякога използваше една често срещана в балатите прозопопея^[4] и говореше от името на самия мъртвец, за да успокои близките и да им даде съвет. Колкото повече импровизираше, толкова по-вдъхновено ставаше лицето ѝ, по него избиваше прозрачна розовина, която подчертаваше белотата на зъбите ѝ, пламъка в разширените ѝ зеници. Беше като пития върху триножника. Освен някои въздишки и приглушени хлипания сред тълпата, която се притискаше около нея, не се чуваше и най-лекият

шепот. Макар и по-неподатлив от другите на тази дива поезия, Орсо скоро почувствува, че го обзема общото вълнение. Отдръпна се в един тъмен ъгъл на стаята и зариде така, както ридаше синът на Пиетри.

Изведнъж сред насъбраните се долови раздвижване: кръгът се разстъпи, влязоха няколко души. По почитта, която им се засвидетелствуваше, по усърдието, с което им се направи място, стана очевидно, че са важни лица, чието посещение е особена чест за дома. Все пак от уважение към балатата никой не им заговори. Човекът, който бе влязъл пръв, изглеждаше на около четиридесет години. Черният му фрак, червената лентичка с розетка, авторитетното и самоуверено изражение, което се четеше по лицето му, веднага издаваха префекта. Зад него вървеше прегърбен старец с мътен цвят на лицето, който зле прикриваше зад зелени очила плах, тревожен поглед. Носеше много широк черен фрак, който, макар и още съвсем нов, очевидно бе шит преди доста години. Стоеше все до префекта, сякаш искаше да се скрие в сянката му. Най-сетне влязоха двама високи младежи със загорели лица, с покрити с гъсти бакенбарди страни, с високомерен и дързък поглед, изразяващ нахално любопитство. Орсо бе имал време да забрави лицата на хората от родното си село; но при вида на стареца със зелените очила в съзнанието му веднага се разбудиха стари спомени. Присъствието му до префекта бе достатъчно, за да го познае. Беше адвокатът Баричини, кмет на Пиетранера, който идваше с двамата си сина, за да покаже на префекта какво е балата. Трудно бе да се определи какво точно стана в този миг в душата на Орсо; но присъствието на бащиния му враг предизвика у него някакъв ужас и повече от когато и да било той се почувствува достъпен за подозренията, против които дълго се беше борил.

А щом Коломба видя човека, към когото изпитваше смъртна ненавист, подвижното ѝ лице веднага придоби мрачно изражение. Тя пребледня; гласът ѝ стана дрезгав, започнатият стих затихна на устните ѝ... Но скоро, подемайки отново балатата, тя продължи с нова сила:

— Когато ястребът жалее — пред празното си гнездо, — скорците пърхат около него — и обиждат мъката му.

Тук се чу приглушен смях; двамата новодошли младежи навярно бяха намерили метафората прекалено смела.

— Ястребът ще се пробуди, ще разпери крила — ще измие човката си в кръв. А на теб, Карло-Батиста, приятелите казват последно сбогом. Те вече доста сълзи ляха. Само клетата сирота няма да те оплаква. Защо да те оплаква? — Ти заспа последния си сън, пълен с дни, сред семейството си — готов да се явиш пред всевишния. Сиротата оплаква баща си — издебнат от подли убийци, ударен в гръб; баща си, чиято кръв е червена — под купчината зелени листа. Но тя събра кръвта му — благородната му невинна кръв — и я изля над Пиетранера, за да се превърне в смъртна отрова. И Пиетранера ще остане белязана — докато кръвта на виновните не измие следата от невинната кръв.

Като свърши тези думи, Коломба се строполи на един стол, спусна медзарото над лицето си и се разхлипа. Потъналите в сълзи жени се сбраха около оплаквачката; мнозина от мъжете хвърляха гневни погледи към кмета и синовете му; неколцина старци зашепнаха против скандала, който онези бяха предизвикали с присъствието си. Синът на покойника прекоси тълпата, за да помоли кмета веднага да си отиде; но Баричини не дочака да го подканят. Тръгна към вратата и синовете му незабавно изскочиха навън. Префектът каза няколко съболезнователни думи на младия Пиетри и почти веднага последва другите. В това време Орсо се приближи до сестра си, улови я под ръка и я изведе от стаята.

— Вървете с тях — каза младият Пиетри на неколцина свои приятели. — Гледайте да не им се случи нещо!

Двама-трима бързо пяхаха камите в левия ръкав на саката си и съпроводиха Орсо и сестра му до пътната врата на къщата им.

[1] Този обичай още съществува в Боконяно (1840 г.). — Б.а. ↑

[2] Насилствена смърт. — Б.а. ↑

[3] Либечо (корс.) — югозападен вятър. — Б.пр. ↑

[4] Прозопопея — стилна фигура, при която на неодушевени предмети се приписват качества, мисли, чувства, думи на лица. — Б.пр. ↑

XIII

Задъхана, изтощена, Коломба не бе в състояние да произнесе нито дума. Облегнала глава на рамото на брат си, тя бе уловила с две ръце дланта му и я стискаше. Макар че вътрешно съвсем не ѝ бе благодарен за думите ѝ, Орсо беше толкова разтревожен, че не и направи ни най-малък упрек. Той мълчаливо чакаше да премине нервната криза, в която очевидно беше изпаднала, когато на вратата се потропа и Саверия влезе силно разтревожена и извести:

— Господин префектът!

Като я чу, Коломба стана на крака, сякаш я досрамя за слабостта ѝ, и се улови за един стол, който видимо се затресе под ръката ѝ.

Префектът започна с няколко банални извинения за непривичния час на посещението си, съжали за състоянието на госпожица Коломба, спомена за опасността от силните вълнения, порица обичая да се оплакват по този начин мъртъвците, понеже самият талант на оплаквачката още повече увеличава мъката на присъстващите; умело вмъкна лек упрек за насоката на последната импровизация, после със съвсем различен тон каза:

— Господин дела Ребиа, натоварен съм да ви предам много поздрав от вашите английски приятели; мис Невил държи да засвидетелствува приятелските си чувства към сестра ви. Праща ви писмо.

— Писмо от мис Невил? — възкликна Орсо.

— За жалост не е у мене, но ще го получите след пет минути. Баща ѝ не беше добре. За малко дори се усъмнихме, че е получил нашата страшна треска. За щастие вече е здрав и вие лично ще имате възможност да прецените състоянието му, защото скоро ще го видите, предполагам.

— Мис Невил трябва много да се е разтревожила.

— Тя, слава богу, научи за опасността едва когато беше отминала. Господин дела Ребиа, мис Невил много ми говори за вас и за вашата уважаема сестра.

Орсо се поклони.

— Тя храни дълбоко приятелство към двама ви. Под пълната ѝ с изящество външност, под привидното ѝ лекомислие у нея има истински здрав разум.

— Тя е очарователна личност — каза Орсо.

— Почти по нейна молба идвам тук, господине. Никой по-добре от мене не познава фаталната история, която бих желал да не съм задължен да ви припомням. Тъй като господин Баричини е още кмет на Пиетранера, а аз префект на този департамент, не е необходимо да ви казвам как преценявам известни подозрения, за които, ако съм добре осведомен, някои непредпазливи личности са ви говорили и които вие сте отблъснали, както знам, с възмущение, каквото трябваше да се очаква от човек с вашето положение и с вашия характер.

— Коломба — каза Орсо и се поразмърда на стола, — уморена си. По-добре иди да си легнеш.

Коломба направи отрицателен знак с глава. Тя си бе възвърнала обичайното спокойствие и бе вперила блестящите си очи в префекта.

— Господин Баричини — продължи префектът — много би желал тази неприязненост да се прекрати... тоест това състояние на несигурност, в което се намирате един спрямо друг... От своя страна аз ще бъда очарован, ако установите с него такива отношения, каквито би трябвало да съществуват между хора, създадени, за да се уважават...

— Господине — развълнувано го прекъсна Орсо, — аз никога не съм обвинявал адвоката в убийството на баща ми, но той е извършил една постъпка, която винаги ще ми пречи да поддържам каквито и да било връзки с него. Изкалъпил е едно заплашително писмо от името на някакъв бандит... или поне негласно го е приписал на баща ми. И това писмо в края на краищата, господине, вероятно е станало причина за смъртта му.

Префектът за миг се съсредоточи.

— Това, че вашият баща е повярвал подобно нещо по времето, когато, увлечен от буйния си характер, се е съдел с господин Баричини, е простимо; но от ваша страна подобно заслепление е непростимо. Та разберете, че Баричини не е имал никакъв интерес да изкалъпва такова писмо... Не ви говоря за неговия характер... вие съвсем не го

познавате и сте настроен против него... но все пак не можете да смятате, че човек, който познава законите...

— Но, господине — каза Орсо и стана, — съгласете се: щом твърдите, че това писмо не е дело на господин Баричини, значи, го приписвате на баща ми. А неговата и моята чест са едно.

— Никой повече от мене, господине — продължи префектът, — не е убеден в почтеността на полковник дела Ребиа... но... сега авторът на това писмо е известен.

— Кой е? — извика Коломба, пристъпвайки към префекта.

— Един подлец, виновник за много престъпления... от онези престъпления, които вие, корсиканците, не прощавате, крадец, някой си Томазо Бианки, в момента задържан в затвора на Бастия; той сам признава, че е автор на онова фатално писмо.

— Не познавам този човек — каза Орсо. — Каква може да е била целта му?

— Той е оттука — обади се Коломба. — Брат е на един наш стар воденичар. Лош човек, лъжец, не заслужава да му се вярва.

— Сега ще разберете — продължи префектът — какъв интерес е имал от тази история. Воденичарят, за когото спомена уважаемата ви сестра, мисля, че се казваше Теодоро, е бил наемател на една воденица на полковника по течението на потока, чиято собственост господин Баричини е оспорвал на уважаемия ви баща. Какъвто беше щедър, полковникът не е получавал почти никакви доходи от тази воденица. Томазо обаче си въобразил, че ако господин Баричини получи собствеността върху потока, брат му ще трябва да му плаща поголемичък наем, защото е известно, че господин Баричини държи на парите. Накратко, за да послужи на брат си, Томазо написал писмо от името на разбойника и това е цялата история. Както знаете, в Корсика семейните връзки са толкова силни, че понякога довеждат до престъпления... Бъдете любезен да прочетете ето това писмо, което главният прокурор ми праща. То ще ви потвърди онова, което току-що казах.

Орсо прегледа писмото, което подробно предаваше признанията на Томазо, и Коломба го четеше едновременно през рамото на брат си.

Когато свърши, тя извика:

— Орландучо Баричини ходи в Бастия преди един месец, когато се разбра, че брат ми се връща. Навярно се е срещнал с Томазо и му е

платил за тази лъжа.

— Госпожице — нетърпеливо каза префектът, — вие всичко обяснявате с долни предположения. Това ли е начинът да се открие истината? Но вие, господине, сте хладнокръвен: кажете ми какво мислите сега? Смятате ли като госпожицата, че човек, който очаква една доста лека присъда, на драго сърце ще вземе да се самообвини във фалшификация само за да послужи на някого, когото не познава?

Орсо препрочете писмото на главния прокурор, като извънредно внимателно претегли всяка дума; защото, откакто бе видял адвоката Баричини, чувствуваше, че ще бъде по-трудно да се убеди в невинността му, отколкото преди няколко дена. Най-сетне се видя принуден да признае, че обяснението му се струва задоволително. Но Коломба буйно възкликна:

— Томазо Бианки е мошеник. Той или няма да бъде осъден, или ще избяга от затвора, в това съм сигурна.

Префектът сви рамене.

— Господине — каза той, — аз споделих с вас сведенията, които имам. Отивам си и ви оставям да размислите. Ще чакам разумът ви да ви осветли и се надявам, че той ще се окаже по-силен от... предположенията на сестра ви.

И префектът стана да си върви.

— Ако не беше толкова късно — додаде той, — щях да ви предложа да дойдете с мене да вземете писмото от мис Невил... Същевременно можете да кажете на господин Баричини това, което току-що казахте на мен, и всичко щеше да свърши.

— Никога Орсо дела Ребиа няма да влезе у един Баричини! — буйно извика Коломба.

— Госпожицата е звънарят^[1] на семейството, както изглежда — насмешливо каза префектът.

— Господине — твърдо отговори Коломба, — вас ви мамят. Вие не познавате адвоката. Той е най-хитрият, най-лъжливият човек на света. Заклевам се, не карайте Орсо да направи нещо, което ще го позори.

— Коломба! — извика Орсо. — Увеличаш се и говориш безсмислици.

— Орсо, Орсо! В името ни ковчежето, което ви дадох, умолявам ви, изслушайте ме. Между вас и семейство Баричини има кръв; няма

да отидете у тях!

— Сестро!

— Не, братко, няма да отидете! Иначе аз ще напусна тази къща и никога вече няма да ме видите... Орсо, имайте милост към мене.

И тя падна на колене.

— Много съжалявам, че госпожица дела Ребиа е толкова неразумна — каза префектът. — Но вие ще я убедите, уверен съм.

И той поотвори вратата, после спри, сякаш очакваше Орсо да тръгне с него.

— Сега не мога да я оставя — каза Орсо. — Утре, ако...

— Аз тръгвам рано — отговори префектът.

— Поне почакайте до утре, братко — извика Коломба, сбрала умолително длани. — Дайте ми време да прегледам книжата на баща ми... Това не можете да ме откажете.

— Добре, ще ги прегледаш тази вечер, така поне вече няма да ме тормозиш с тази твоя необяснима омраза... Хиляди извинения, господин префект... И аз не се чувствам добре... Нека оставим за утре...

— Нощта е добра съветница — каза префектът, отивайки си. — Надявам се, че утре ще изчезнат всичките ви колебания.

— Саверия — извика Коломба, — вземи фенера и върви с господин префекта. Той ще ти даде едно писмо за брат ми.

После добави няколко думи, които само Саверия чу.

— Коломба — каза Орсо, когато префектът си отиде, — ти много ме наскърби. Докога ще отказваш да приемеш очевидните факти?

— Вие ми дадохте срок до утре — отговори тя. — Малко време имам, но още се надявам.

После взе връзка ключове, изтича на горния етаж и влезе в една от стаите. Чу се как забързано отваря чекмеджетата и рови в бюрото, където на времето полковникът прибираше важните си книжа.

[1] Tintinajo — така наричат в Корсика овена със звънец, който води стадото, и метафорично дават същото прозвище на онзи, който ръководи всички важни дела в семейството. — Б.а. ↑

XIV

Саверия се забави и нетърпението на Орсо бе стигнало краен предел, когато най-сетне прислужницата се появи с писмото в ръка, следвана от малката Килина, която си триеше очите, защото бе разбудена от първия си сън.

— Момиченце, защо си дошло тук по това време? — Запита Орсо.

— Вика ме госпожицата — отговори Килина.

„По дяволите, какво ли иска от детето?“ — помисли си Орсо, но побърза да распечата писмото на мис Лидия, а докато той четеше, Килина се качи при сестра му.

Баща ми беше малко болен, господине — пишеше мис Невил, — а впрочем него толкова го мързи да яде, че съм принудена да му служа за секретарка. Знаете, че онзи ден си кисна краката в морето, вместо да се възхищава заедно с нас на гледката, а на вашия очарователен остров това е достатъчно, за да качи човек температура. Мога да си представя изражението ви; навярно посягате към стилета си, но се надявам, че вече нямате стилет. Така че баща ми изкара малка треска, а аз — голям страх. Префектът, когото продължавам да смятам за много любезен, ни прати един също такъв любезен лекар, който за два дена ни спаси от мъките: пристъпът не се повтори и баща ми иска отново да се върне към лова, но аз още му забранявам. Как заварихте вашия планински замък? Северната ви кула стои ли си на мястото? Има ли много привидения в нея? Задавам ви всички тези въпроси, защото баща ми помни, че сте му обещали елени, глигани и дивни овни... Така ли се казваше онова странно животно? Смятаме, когато тръгнем да се качваме на кораби в Бастия,

да ви помолим за гостоприемство и се надявам, че замъкът на рода дела Ребиа, за който вие разправяхте, че е толкова стар и разрушен, няма да се срути върху главите ни. Макар префектът да е толкова любезен и с него винаги да се намират теми за разговор, *by the bye*^[1], лаская се от мисълта, че съм му завъртяла главата. Ние си поговорихме за ваша светлост. От съда в Бастия са му изпратили признанията на някакъв мошеник, когото са заловили, и тези признания са от естество да премахнат и последните ви съмнения; при това положение за вашата вражда, която понякога ме тревожеше, би трябвало да се сложи край. Не можете да си представите колко това ме зарадва. Когато потеглихте с красивата вочератриче, с пушка в ръка и мрачен поглед, сторихте ми се по корсиканец от обикновено... даже прекалено корсиканец. Баста^[2]! Пиша ви толкова дълго писмо, защото се отегчавам. Префектът, уви, заминава! Когато тръгнем за вашите планини, ще ви пратим вестител и аз ще си позволя да пиша на госпожица Коломба, за да ѝ поискам „бручо“, *ma solenne*^[3]. А засега ви моля да ѝ предадете най-нежни поздрави. Много си служа с нейния стилет — разрязвам страниците на една книга, която си бях донесла. Но това страшно оръжие се възмущава от подобна употреба и ужасно ми обезобразява книгата. Сбогом, господин Орсо. Баща ми ви изпраща *his best love*^[4]. Послушайте префекта, той е разумен човек и както разбирам, се отклонява от пътя си заради вас. Отива да положи някакъв основен камък в Кортe — представям си, че това ще бъде доста внушителна церемония, и много съжалявам, че не мога да присъствувам. Господин с бродиран фрак, копринени чорапи, бяла лента през рамо и мистрия в ръката!... И реч. Церемонията ще завърши с хиляди пъти повтарения възглас: „Да живее кралят!“ Ще се почувствувате много горд, задето ме накарахте да изпълня тези четири страници; но пак ви повтарям, че се отегчавам и поради тази причина ви разрешавам да ми пишете много надълго. Във връзка с това искам да ви кажа, че ми се

струва странно, дето още не сте ми известили за щастливото си пристигане в Pietranera — Castle.

Лидия

П.П. Искам да послушате префекта и да направите това, което ви каже. Решихме заедно, че така трябва да постъпите, и с това ще ми доставите удоволствие.

Орсо прочете три-четири пъти писмото, придружавайки всяко четене с безброй коментари; после написа дълъг отговор и поръча на Северия да го занесе на един човек от селото, който същата нощ заминаваше за Аячо. Той вече не мислеше да разисква със сестра си истинските или лъжливите обвинения против Баричини, тъй като писмото на мис Лидия го бе накарало да вижда всичко в розово; нямаше вече подозрения, нито омраза. След като почака известно време сестра си да слезе и като не я видя да се появява, отиде да си легне с такава лекота в сърцето, каквато не бе изпитвал отдавна. След като Килина бе отпратена с тайни инструкции, Коломба прекара по-голямата част от нощта в четене на стари книжа. Малко преди разсъмване няколко дребни камъчета изтропаха на стъклата на прозореца ѝ; при този знак тя слезе в градината, отвори една тайна врата и въведе в къщи двама мъже с доста заплашителен вид; първата ѝ работа бе да ги заведе в кухнята и да им даде да ядат. Какви бяха тези хора, ще узнаем след малко.

[1] Впрочем (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Стига (итал.). — Б.пр. ↑

[3] Но великолепно (итал.). — Б.пр. ↑

[4] Най-сърдечни поздрави (англ.). — Б.пр. ↑

XV

Към шест часа сутринта един прислужник на префекта похлопа на пътната врата на Орсо. Отвори му Коломба, на която той каза, че префектът заминава и чака брат й. Коломба отговори, без да се поколебае, че брат й току-що е паднал по стълбите и си е изкълчил крака и понеже не е в състояние да направи нито крачка, умолява господин префекта да го извини и ще му бъде много признателен, ако благоволи да си направи труда да наmine при него. Малко след тази вест Орсо слезе и попита сестра си дали префектът не е пратил да го викат.

— Тон ви моли да го почакате тук — каза тя съвсем спокойно.

Измина половин час, без да се забележи ни най-малкото движение пред къщата на Баричини; междувременно Орсо запита Коломба дали е открила нещо; тя отговори, че ще обясни пред префекта. Изглеждаше много спокойна, но цветът на лицето и очите й свидетелстваха за трескаво вълнение.

Най-сетне видяха, че вратата на Баричини се отваря; облечен в пътна дреха, префектът излезе пръв, следван от кмета и двамата му сина. Какво беше смайването на жителите на Пиетранера, които дебнеха от изгрев-слънце, за да не изпуснат заминаването на първия магистрат на департамента, когато видяха как той заедно с тримата Баричини прекосява площада по права линия и влиза в къщата на дела Ребиа.

— Помиряват се! — възкликнаха селските политикани.

— Нали ви казвах — добави един старец. — Орсо толкова дълго живя на континента, че вече няма да може да свърши работата като доблестен човек.

— Все пак — отговори един ребианист, — забележете, че не той, а Баричини отиват при него. Милост ще искат.

— Префектът ги е омотал всичките — отговори старецът; — днес вече у хората няма смелост, младежите не ги е грижа за кръвта на бащите им, сякаш до един са копелета.

Префектът остана крайно изненадан, когато видя, че Орсо е на крака и се движи без мъка. С две думи Коломба се извини за лъжата си и го помоли да ѝ прости:

— Ако бяхте отседнали другаде — добави тя, — брат ми щеше да дойде да ви изкаже уважението си.

Орсо започна да се извинява, обясни, че той няма дял в тази смешна хитрина, от която е дълбоко засегнат. Префектът и старият Баричини, изглежда, повярваха в искреността му, която впрочем личеше от смущението му и от упреците, които отпрати на сестра си; но синовете на кмета изглеждаха недоволни.

— Подигравате се с нас — каза Орландучо достатъчно високо, за да го чуят всички.

— На мен сестра ми да ми изиграе такъв номер, така ще я наредя, че няма да помисли да повтори — добави Винцентело.

Тези думи, както и тонът, с който бяха произнесени, не се харесаха на Орсо и поохладиха добрата му воля. Той размени с младите Баричини погледи, лишени от всяка благосклонност.

Въпреки това всички насядаха, освен Коломба, която застана права до вратата на кухнята. Префектът взе думата. След няколко общи фрази върху местните предразсъдъци той припомни, че повечето от най-непримиримите вражди се коренят в някакво недоразумение. После се обърна към кмета и му каза, че господин дела Ребиа никога не е подозирал семейство Баричини като преки или косвени участници в печалното събитие, което го е лишило от баща; че той наистина е имал известни съмнения относно едно обстоятелство във връзка с делото, което са водели двата рода, че тези съмнения могат да бъдат извинени с дългото отсъствие на господин Орсо и с естеството на сведенията, които е получавал; че сега вече, когато е осведомен за недавнашните разкрития, той се смята за напълно удовлетворен и желае да установи с господин Баричини и синовете му приятелски и добросъседски отношения.

Орсо сухо се поклони; господин Баричини измърмори няколко думи, които никой не чу; синовете му загледаха гредите на тавана. Продължавайки словото си, префектът се обърна към Орсо, за да му даде съответни обяснения за господин Баричини, но Коломба извади изпод шала си някакви книжа, застана между двете договарящи страни и заговори мрачно:

— Аз с най-голямо удоволствие бих присъствувала на приключването на войната между нашите два рода; но за да бъде помирението искрено, трябва да се обясним, така че да не остане никакво недоразумение. Господин префект, декларацията на Томазо Бианки съвсем основателно ми се стори съмнителна, тъй като той е човек с лошо име. Аз казах, че вашите синове може би са посетили този човек в затвора в Бастия.

— Това не е вярно — прекъсна я Орландучо, — аз въобще не съм го виждал.

Коломба му хвърли презрителен поглед и продължи привидно много спокойна:

— Вие обяснихте, че Томазо може да е заплашил господин Баричини от името на един опасен разбойник от желание брат му Теодоро да задържи воденицата, която наемаше от баща ми при много изгодни условия, нали?

— Това е очевидно — каза префектът.

— От страна на един подлец, какъвто, изглежда, да е този Бианки, всичко се обяснява — каза Орсо, заблуден от съдържаността на сестра си.

— Подправеното писмо — продължи Коломба, чиито очи заблестяха по-силно — е датирано 11 юли. Тогава Томазо е бил при брат си на воденицата.

— Да — каза малко разтревожено кметът.

— А какъв интерес е имал в такъв случай Томазо? — тържествуващо възкликна Коломба. — Договорът на брат му е бил изтекъл; баща ми го е предупредил да напусне на 1 юли. Ето тефтера на баща ми, бележката за предупреждението, писмото на един посредник от Аячо, който ни предлага нов воденичар. — И тя подаде на префекта книжата, които държеше.

За миг всички млъкнаха. Кметът видимо пребледня. Орсо сви вежди и се приближи да види съдържанието на книжата, която префектът четеше с голямо внимание.

— Тук се подиграват с пас — отново извика Орландучо, ставайки гневно. — Да си вървим, татко! Въобще не биваше да идваме!

Един миг бе достатъчен на господин Баричини, за да си възвърне хладнокръвието. Той поиска да прегледа книжата; префектът

мълчаливо му ги подаде. Тогава, като вдигна зелените си очила на челото, той ги прегледа с доста голямо безразличие, докато Коломба го наблюдаваше с очи на тигрица, която вижда елен да се приближава към бърлогата на тигър четата ѝ.

— Само че — каза господин Баричини, като смъкна очилата си и върна книгата на префекта, — познавайки добрината на покойния господин полковник... Томазо е помислил... трябва да е помислил... че господин полковникът ще отмени решението си... И в същност брат му си остана във воденицата, следователно...

— Аз го оставих — презрително каза Коломба. — Баща ми беше умрял и при моето положение трябваме да щадя зависимите от семейството ни хора.

— Но все пак — намеси се префектът — този Томазо признава, че е написал писмото, случаят е ясен.

— А за мен е ясно — прекъсна го Орсо, — че в цялата тази история има много големи скрити безчестия.

— Трябва да оборя още едно твърдение на господата — каза Коломба и отвори вратата на кухнята.

В салона веднага влязоха Брандолачо, студентът по теология и кучето Бруско. Дватама разбойници нямаха оръжие, поне което да се вижда; на кръста си носеха патрондаши, но не и пистолети, които са задължителната им добавка. Като влязоха в салона, те почтително ся свалиха калпачетата. Можем да си представим впечатлението, което произведе появяването им. Кметът помнели, че ще припадне; синовете му смело застанаха пред него и посегнаха към джобовете на саката си, за да извадят камите. Префектът пристъпи към вратата, докато Орсо улови Брандолачо за яката и му изкрещя:

— За какво си дошъл тук, негоднико?

— Това е клопка — извика кметът, опитвайки се да отвори вратата; но Саверия два пъти бе превъртяла ключа отвън по нареждане на разбойниците, както се разбра впоследствие.

— Добри хора! — каза Брандолачо. — Не се бойте от мен; не съм толкова черен, колкото изглеждам. Ние нямаме никакво лошо намерение. Господин префект, моите дълбоки уважения. Кротко, господин поручик, ще ме удушите. Дойдохме като свидетели. Хайде, говори, Кюре, тебе те бива.

— Господин префект — започна теологът, — нямам честта да ви бъда познат. Наричам се Джоканто Кастрикони, по-известен като Кюрето... Аха, сещате ли се? Госпожицата, която аз също нямах честта да познавам, прати да ме помолят да ѝ дам сведения за едного, на име Томазо Бианки, с когото преди три седмици бях в затвора в Бастия. Ето какво искам да ви кажа...

— Не си правете труда — прекъсна го префектът; — нищо не желая да чуя от човек като вас... Господин дела Ребиа, бих искал да вярвам, че вие нямате пръст в този отвратителен заговор. Но ако сте господар у дома си, наредете да отворят тази врата. Може би вашата сестра ще трябва да отговаря за странните връзки, които поддържа с разбойници.

— Господни префект — извика Коломба, — благоволете да изслушате това, което ще каже този човек. Вие сте тук, за да отдадете справедливост на всички, и ваш дълг е да търсите истината. Говорете, Джоканто Кастрикони.

— Не го слушайте! — в един глас извикаха тримата Баричини.

— Ако всички говорят едновременно, няма възможност да се разберем. Така че в затвора завързах познанство, не и приятелство, с въпросния Томазо. При него често идваше господин Орландучо.

— Това е лъжа — едновременно извикаха двамата братя.

— Две отрицания са равни на едно потвърждение — хладно отбеляза Кастрикони. — Томазо разполагаше с пари; ядеше и пиеше най-хубави неща. Аз винаги съм обичал доброто ядене (това е най-малкият ми недостатък) и въпреки че ми беше противно да другарувам с този хитрец, неведнъж съм се съгласявал да вечерям с него. От признателност му предложих да избяга с мене... Едно момиче... към което изпитвах известна благосклонност, бе уредило всичко... Никого не желая да излагам. Томазо отказа, обясни ми, че неговата работа била сигурна, че адвокатът Баричини бил гарантирал за него пред съдиите, че щял да си излезе бял като сняг и с пари в джоба. Аз обаче реших да предпочета чистия въздух.

— Всичко, което този човек каза, е куп лъжи — решително повтори Орландучо. — Ако бяхме на полето и си носехме пушките, нямаше да говори така.

— Ех, че глупост! — сопна му се Брандолачо. — Не си разваляйте отношенията с Кюрето, Орландучо.

— Ще ме пуснете ли най-сетне да изляза, господин дела Ребиа?
— каза префектът, тропайки нетърпеливо с крак.

— Саверия! Саверия! — извика Орсо. — Отворете вратата, дявол да ви вземе!

— Момент! — спря го Брандолачо. — Трябва най-напред ние да се измъкнем. Господин префект, когато хората се срещат у общи приятели, обичаят е да си дават половин час примирие след раздялата.

Префектът му хвърли презрителен поглед.

— Поздрави на цялата компания — каза Брандолачо. После протегна хоризонтално ръка: — Хайде, Бруско — подвикна той на кучето си, — един скок за господин префекта!

Кучето прескочи ръката му. Разбойниците набързо си взеха оръжието от кухнята, избягаха през градината, изсвириха пронизително и вратата на салона като по чудо се отвори.

— Господин Баричини — каза Орсо със сдържана ярост, — считам ви за фалшификатор. Още днес ще изпратя оплакване до кралския прокурор срещу вас за фалшификация и съучастничество с Бианки. Може би ще се наложи да направя и по-страшно оплакване против вас.

— А пък аз, господин дела Ребиа — каза кметът, — ще подам оплакване против вас за устройване на клопка и за съучастничество с разбойници. Междувременно господин префектът ще съобщи за вас в жандармерията.

— Префектът ще изпълни дълга си — строго го прекъсна самият префект. — И ще бди редът в Пиетранера да не бъде нарушаван. Ще се погрижи виновните да бъдат наказани. Това се отнася до всички ви, господа.

Кметът и Винцентело бяха вече във вратата на салона и Орландучо ги следваше заднишком, когато Орсо му каза тихо:

— Баща ви е старец, бих могъл да го смачкам с една плесница: ще я оставя за вас и за брат ви.

Вместо отговор Орландучо си измъкна стилета и като луд се хвърли към Орсо; но преди оръжието да се стовари, Коломба сграбчи ръката му и я изви с все сила, докато Орсо, удряйки го с юмрук в лицето, го накара да отстъпи няколко крачки и той се блъсна в рамката на вратата. Стилетът падна от ръката на Орландучо, но Винцентело, който също беше въоръжен, се върна в стаята; тогава Коломба се

спусна към една пушка и той разбра, че борбата няма да бъде равна. В това време префектът застана между тях.

— До скоро виждане, Орсо' Антон' — извика Орландучо, дръпна силно вратата на салона и превъртя ключа, за да имат време братята да избягат.

Седнали на двата края на салона, Орсо и префектът четвърт час мълчаха. В това време Коломба местеше очи от единия към другия, вдигнала гордо чело и облегната на пушката, която бе решила победата.

— Каква страна! Каква страна! — най-сетне възкликна префектът и буйно се изправи. — Сгрешихте, господин дела Ребиа. Искам да ми дадете честната си дума, че ще се въздържате от всяко насилие и ще чакате правосъдието да разреши тази проклета история.

— Да, господин префект, сгреших, че ударих този негодник; но го ударих и не мога да откажа, ако ми поиска удовлетворение.

— А не, той не желае да се дуелира с вас!... Но ако ви убие... Вие направихте наистина всичко, за да го предизвикате.

— Ние ще се пазим — каза Коломба.

— Орландучо ми се струва смел момък и аз имам по-добро мнение за него, господин префект — каза Орсо. — Той избърза да си извади стилета, но на негово място може би и аз бих постъпил по същия начин; за щастие сестра ми има яка ръка.

— Няма да се дуелирате! — извика префектът. — Забранявам ви!

— Извинете, господине, но когато се отнася до моята чест, не признавам друг авторитет, освен собствената си съвест.

— Повтарям ви, че няма да се дуелирате!

— Вие можете да наредите да ме арестуват, господине... искам да кажа, ако се оставя да ме хванат. Но ако това се случи, само ще отложите неизбежното. Вие сте доблестен човек, господин префект, и знаете отлично, че другояче не може да бъде.

— Ако наредите да арестуват брат ми — добави Коломба, — половината село ще вземе неговата страна и ще стане такава престрелка, че...

— Предупреждавам ви, господине — каза Орсо, — и ви умолявам да не мислите, че това е самохвалство, но ви предупреждавам, че ако господин Баричини злоупотреби с кметската си власт и се опита да ме арестува, аз ще се отбранявам.

— Още от днес — каза префектът — господин Баричини е отстранен от длъжност... Той ще се оправдае, надявам се... Знаете ли, господине, вие сте ми симпатичен. Искам от вас нещо дребно: стойте си спокойно в къщи до завръщането ми от Кортے. Ще отсъствам само три дни. Ще дойда с кралския прокурор и тогава напълно ще разнищим цялата тази печална история. Обещавате ли ми дотогава да се въздържате от всяко враждебно действие?

— Не мога да ви обещаю, господине, защото смятам, че Орландучо ще ме извика на дуел.

— Как, господин дела Ребиа! Вие, френски офицер, искате да се дуелирате с човек, когото подозирате във фалшификация?

— Аз го ударих, господине.

— Но ако ударите някой долен престъпник и той ви извика на дуел, ще се биете ли с него? Хайде, господин Орсо! Добре, искам от вас нещо още по-незначително: не търсете Орландучо... Разрешавам ви да се дуелирате, ако той ви предизвика.

— Той ще ме предизвика, не се съмнявам, но ви обещавам да не го предизвикам с друга плесница.

— Каква страна! — повтори няколко пъти префектът, разхождайки се с широки крачки. — Кога най-сетне ще си отида във Франция?

— Господин префект — каза Коломба с най-нежния си глас, — става късно. Ще ни направите ли честта да обядвате с нас?

Префектът не можа да не се разсмее.

— Аз вече твърде дълго се застоях тука... прилича на пристрастие... И оня пусти основен камък... Трябва да вървя... Госпожица дела Ребиа... колко ли нещастия подготвихте вие днес!

— Сега поне, господин префект, ще оправдаете сестра ми и ще повярвате, че убедеността ѝ е дълбока; освен това съм сигурен, че и сам вие вече я смятате за добре обоснована.

— Сбогом, господине — каза префектът, махвайки с ръка. — Предупреждавам ви, че ще наредя на жандармерийския бригадир да следи всяка ваша стъпка.

— Орсо — каза Коломба, след като префектът излезе, — тук вие не сте на континента. Орландучо нищо не разбира от вашите дуели и впрочем този негодник не бива да умира като храбрец.

— Коломба, мила, ти си силна жена. Много съм ти задължен, че ме спаси от стилета му. Дай да ти целуна ръчичката. Само че разбери, трябва да ме оставиш да действам сам. Има някои неща, които не са ти ясни. Дай ми да обядвам и щом префектът потегли, прати да повикат Килина, тя, изглежда, прекрасно изпълнява поръчките, които ѝ се възлагат. Ще ѝ дам да занесе едно писмо.

Докато Коломба наглеждаше приготовленията за обема, Орсо се качи в стаята си и написа следната бележка:

Сигурно бързате да се срещнете с мене; аз не помалко бързам. Утре сутрин бихме могли да се срещнем в долината на Акуавива. Имам голям опит в стрелба с пистолет, ето защо не ви предлагам това оръжие. Казват, че вие много добре стреляте с пушка: нека всеки от нас вземе по една пушка с два патрона. Ще дойда придружен от един човек от селото. Ако брат ви желае да ви придружи, вземете втори секундант и ме предупредете. Само в такъв случаи ще имам двама секунданти.

Орсо Антонио дела Ребиа

След като поседя един час у помощник-кмета и се отби за няколко минути у Баричини, префектът замина за Кортте, придружен само от един стражар. Четвърт час по-късно Килина отнесе писмото, което току-що прочетохме, и го предаде лично на Орландучо.

Отговорът се забави и дойде едва надвечер. Бе подписан от господин Баричини-баща и известяваше на Орсо, че той щял да предаде на кралския прокурор заплашителното писмо, изпратено до сина му. „Разчитайки на чистата си съвест — добавяше накрая той, — аз очаквам правосъдието да си каже думата за вашите клевети.“

Но междувременно пет-шест овчари, повикани от Коломба, пристигнаха да охраняват кулата на дела Ребиа. Въпреки протестите на Орсо на прозорците към площада направиха аркери и през цялата привечер различни хора от селото му предлагаха услугите си. Дори пристигна писмо от теолога-разбойник, който обещавахе от свое име и от името на Брандолачо да се намеси, ако кметът поиска помощ от жандармерията. Завършваше с послепис:

Мога ли да се осмеля да ви запитам какво впечатление направи на префекта прекрасното възпитание, което моят приятел дава на кучето Бруско? След Килина не познавам същество, по-покорно и по-надарено с приятни способности.

XVI

Следният ден мина без враждебни действия. И двете страни бяха заели положение на отбрана. Орсо не излезе от къщи, а вратата на Баричини стоя през цялото време затворена. Хората гледаха как петимата стражари, оставени на гарнизон в Пиетранера, се разхождат по площада или край селото, придружавани от пъдаря като единствен представител на градското опълчение. Помощник-кметът не си свали лентата от рамо; но с изключение на аркерите по прозорците на двата вражески дома, нищо не издаваше война. Обаче всеки корсиканец би забелязал, че на площада около зеления дъб се виждат само жени.

По време на вечерята Коломба радостно показва на брат си следното писмо, което бе получила от мис Невил:

Скъпа госпожице Коломба, с голяма радост научавам от едно писмо на брат ви, че вашата вражда е приключена. Приемете моите поздравления. Баща ми вече не може да понася Аячо, откакто брат ви не е тук, та да има с кого да говори за война и да ходи на лов. Днес заминаваме и ще преспим у вашата сродница, за която имаме писмо. Вдругиден към единадесет часа ще дойда и ще ви помоля да опитам онова планинско „бручо“, което според вас е толкова по-добро от градското.

Довиждане, скъпа госпожице Коломба.

Ваша приятелка

Лидия Невил

— Та тя не е ли получила второто ми писмо? — възкликна Орсо.

— Виждате от датата, че госпожица Лидия трябва да е била на път, когато вашето писмо е пристигнало в Аячо. Да не идва ли й писахте?

— Писах ѝ, че сме в обсадно положение. Това, струва ми се, не е най-удобният момент за приемане на гости.

— Ех, англичаните са особени хора! Последната нощ, която прекарах в стаята ѝ, тя ми каза, че ще ѝ бъде неприятно, ако си отиде от Корсика, без да е видяла някоя силна вендета. Ако искате, Орсо, можем да ѝ представим щурм на къщата на нашите врагове.

— Знаеш ли, Коломба — отговори Орсо, — природата е сбъркала, като те е създала жена. От тебе щеше да излезе чудесен военен.

— Може би. Във всеки случай отивам да правя бручото.

— Излишно е. Трябва да пратим човек да ги предупреди и да ги спре, преди да са потеглили на път.

— Кого да пратим? Нима искате да изпратите някого в това време, та да го отнесе порой заедно с писмото ви?... Колко ми е жал за горките разбойници в такава буря! Добре, че имат здрави „пилони“^[1]. Знаете ли какво трябва да направите, Орсо? Ако бурята спре, тръгнете утре призори, за да стигнете у нашата роднина, преди приятелите ви да са потеглили. Няма да е трудно, мис Лидия става късно. Ще им разправите какво се е случило у нас и ако те все пак държат да дойдат, ще ни бъде много приятно да ги приемем.

Орсо веднага се съгласи с това предложение и след няколко мига мълчание Коломба продължи:

— Може би мислите, Орсо, че се шегувах, когато ви говорех за щурмуване на къщата на Баричини? Знаете ли, че силите ни са поне двама срещу един? Откакто префектът уволни кмета, всички тукашни мъже са на наша страна. Бихме могли да ги накълцаме. Няма да е трудно да ги предизвикаме. Ако искате, аз ще отида на чешмата и ще започна да се подигравам на техните жени. Те ще излязат... А може... каквито са подлеци, да стрелят по мене през аркерите; няма да ме улучат и тогава работата става ясна: те първи са атакували. Толкова ползе за победените: как ще се разбере в суматоката кой кого е уцелил? Имайте доверие на сестра си, Орсо; черните тоги ще дойдат, ще изхабят сума хартия и ще изприказват много излишни думи. И нищо няма да излезе. Старата лисица ще намери начин да им покаже звезди по пладне. Ах, ако префектът не беше застанал пред Винцентело, сега щяха да са поне с един по-малко.

Всичко това бе изречено със същото хладнокръвие, с което тя миг преди това говореше за приготвянето на бручото.

Смаян, Орсо гледаше сестра си с възхищение и малко страх.

— Нежна моя Коломба — каза той, ставайки от масата, — подозирам, че си самият дявол. Ако не окача тримата Баричини на бесилото, ще намеря друг начин да се справя с тях. Горещ куршум или хладно желязо^[2]! Както виждаш, не съм забравил корсикански.

— Колкото по-скоро, толкова по-добре — въздъхна Коломба. — С кон ще пътувате утре, Орс' Антон'?

— С черния. Защо питаш?

— Да поръчам да му дадат ечемик.

След като Орсо си отиде в стаята, Коломба изпрати Саверия и овчарите да спят и остана сама в кухнята, където вреше бручото. От време на време се заслушваше и сякаш чакаше нетърпеливо брат ѝ да си легне. Когато най-сетне реши, че е заспал, взе един нож, провери дали е остър, пхна крачетата си в едни големи обувки и съвсем безшумно отиде в градината.

Градината беше оградена със стена и граничеше с едно доста широко място, заобиколено с жив плет, където държаха конете, защото корсиканските коне почти не знаят какво е обор. Общо взето, тях ги пускат в някоя поляна и разчитат на съобразителността им да си намират храна и да се пазят от студ и дъжд.

Също така предпазливо Коломба отвори вратата на градината, излезе на ливадата и с тихо подсвирване повика конете, които бяха свикнали да им носи хляб и сол. Щом черният кон се приближи до нея, тя здраво го улови за гривата и с ножа цепна едното му ухо. Конят направи чудовищен скок и побягна с пронизителен рев, какъвто понякога тези животни надават при силна болка. Тогава Коломба се върна доволна в градината. Но Орсо отвори прозореца и извика:

— Кой там?

И в същото време тя чу как брат ѝ си зарежда пушката. За нейно щастие градинската врата беше в пълен мрак и едно голямо смокиново дърво отчасти я прикриваше. Скоро по отделни светвания, които видя в стаята му, разбра, че той се мъчи да запали лампата. Тогава побърза да затвори градинската врата и плъзгайки се покрай стените, така че черните ѝ дрехи да се сливат с тъмните листа на палметните дървета, успя да се прибере в кухнята няколко мига преди Орсо да слезе.

— Какво има? — запита тя.

— Стори ми се, че някой отваря градинската врата — отвърна Орсо.

— Не е възможно. Кучето щеше да залае. Но нека да отидем да видим.

Орсо обиколи градината и след като установи, че пътната врата е добре залостена, донякъде засрамен от необоснованата си тревога, се приготви да се качи в стаята си.

— Харесва ми, братко, че започвате да ставате предпазлив, както трябва да бъде човек при вашето положение — каза Коломба.

— Ти ме превъзпитаваш — отговори Орсо. — Лека нощ.

На сутринта Орсо стана в зори и се приготви за път. Облеклото му издаваше стремеж към елегантност на мъж, който ще се яви пред жена, на която иска да се хареса, и едновременно предпазливост на корсиканец в положение на вендета. Над силно втален син редингот носеше през рамо малка тенекиена кутия с патрони, окачена на зелен копринен шнур; стилетът му бе пъхнат в страничния джоб, а в ръка държеше хубавата пушка „Ментън“, напълнена с куршуми. Докато набързо пиеше чашата кафе, която Коломба му бе наляла, един овчар отиде да сложи седло и юзда на коня. Орсо и сестра му скоро го последваха и влязоха в ограденото място. Овчарят бе уловил коня, но бе изпуснал седлото и юздата и изглеждаше обзет от ужас, докато конят, който помнеше снощната рана и се опасяваше за другото си ухо, се изправяше на задните крака, риташе, цвилеше, въобще буйствуваше като същински дявол.

— Хайде, побързай! — извика Орсо.

— Ха! Орс' Антон'! Ха! Орс' Антон'! — закрещя овчарят. — Света Богородичке! (И така нататък.)

Засипаха се безброй и безкрай клетви, повечето от които не биха могли да се преведат.

— Но какво се е случило? — запита Коломба.

Приблжиха се до коня и като го видяха окървавен и с разцепено ухо, ахнаха от изненада и възмущение. Трябва да се знае, че да обезобразиш коня на врага, за кореняците означава едновременно отмъщение, предизвикателство и смъртна закана. „Само куршум може да изкупи такова злосторство.“ Макар че Орсо, който дълго бе живял на континента, почувствува по-слабо от другите силата на обидата, все

пак ако в този миг пред него се появи някой баричинист, вероятно щеше да го накара начаса да изкупи това оскърбление, което той приписваше на враговете си.

— Подли нехранимайковци! — възкликна Орсо. — Така да си отмъщават на едно нещастно животно, а ги е страх да се срещнат лице с лице с мене!

— Какво чакаме? — буйно извика Коломба. — Те идват тука да ни предизвикват, да обезобразяват конете ни, а ние да не им отвърнем ли! Вие мъже ли сте или?...

— Ще отмъстим! — отговориха овчарите. — Хайде да разведем коня из селото и да нападнем къщата им.

— До кулата им има една покрита със слама плевня — каза старият Поло Грифо. — Като нищо ще я подпаля.

Друг предложи да вземат стълбите от камбанарията; трети — да изкъртят вратите на къщата на Баричини с гредата, която бе оставена на площада и предназначена за някаква новострояща се сграда. Сред всички тези яростни гласове се обади гласът на Коломба и тя съобщи на съмишлениците си, че преди да се заловят за работа, ще получат от нея по-голяма чаша анасонлийка.

За нещастие или по-скоро за щастие въздействието, което тя целеше с жестокостта си към клетия кон, до голяма степен бе загубено, що се отнася до Орсо. Той не се съмняваше, че това дивашко обезобразяване е дело на някой от враговете му, и подозираше главно Орландучо; но не смяташе, че момъкът, който бе предизвикан и ударен от него, е изтрил позора си, разцепвайки ухото на един кон. Напротив, това низко и смешно отмъщение увеличаваше презрението му към неговите противници и сега той мислеше като префекта, че подобни хора не заслужават да се дуелират с него. Щом успя да накара другите да млъкнат, заяви на обърканите си привърженици, че трябва да се откажат от войнствените си намерения и че съдиите, които ще дойдат, напълно достатъчно ще отмъстят за разцепеното ухо на коня.

— Тук аз съм господар — строго добави той — и желая да ми се подчинявате. Първия, който се осмели отново да заговори за убиване и палез, спокойно ще го подпаля. Хайде, оседлайте ми сивия кон.

— Как може, Орсо! — каза Коломба, като го дръпна настрана. — Нима ще приемете да ви обиждат! Ако баща ни беше жив, Баричини никога нямаше да посмеят, да обезобразят наше животно.

— Обещавам ти, че ще имат възможност да се разкаят; но на стражарите и на тъмничарите се пада да накажат подлеци, които са смели само спрямо животните. Казах ти, правосъдието ще им отмъсти... а ако не... няма да стане нужда да ми припомняш чий син съм...

— Все търпение! — въздъхна Коломба.

— И не забравяй, сестро — продължи Орсо, — че ако разбере, като се върна, че сте направили някаква демонстрация против Баричини, никога няма да ти простя. — И добави по-меко: — Много е възможно, дори е много вероятно да се върна с полковника и дъщеря му; подреди им стаи, направи хубав обед, с една дума, гостите ни да се чувствуват колкото се може по-малко зле. Чудесно е, Коломба, че си смела, но освен това една жена трябва да умее и добре да си гледа къщата. Хайде, целуни ме, бъди разумна; ето че сивият кон е оседлан.

— Орсо — каза Коломба, — вие сам няма да тръгнете.

— Нямам нужда от никого — отвърна Орсо — и ти давам дума, че няма да се оставя да ми разрежат ухото.

— А, не! Никога няма да ви оставя да тръгнете сам във време на война. Хей, Поло Грифо! Джан Франсе! Мемо! Вземете си пушките! Ще придружите брат ми.

След доста оживен спор Орсо бе принуден да се примири да го следва свита. Взе със себе си най-буйните овчари, онези, които най-високо бяха препоръчали да се започне войната; после още веднъж повтори нарежданията си на сестра си и на оставащите овчари и потегли, като този път избиколи, за да не мине пред къщата на Баричини.

Вече бяха далеч от Пиетранера и препускаха бързо, когато нагазиха в някакъв поток, който се губеше в едно блато, и Поло Грифо зърна стадо свини, удобно излегнати в калта, като едновременно се препичаха на слънце и се разхлаждаха във водата. Веднага вдигна пушката, прицели се в най-голямата, стреля и я уби на място. Другарите на мъртвото животно станаха и побягнаха с изненадваща пъргавина; и макар че другият овчар също стреля, свинете стигнаха здрави и читави до един гъсталак, където се скриха.

— Глупаци! — извика Орсо. — Вземате свинете за глигани.

— Не, Орс' Антон' — отвърна Поло Грифо; — само че това стадо е на адвоката, та искахме да го научим как се обезобразяват коне.

— Какво, негодници! — възкликна Орсо побеснял. — На подлостите на враговете ни ли ще подражавате! Вървете си, нехранимайковци, и ме оставете! Нямам нужда от вас. Вас ви бива само да се биете срещу свине. Кълна се, че ако се осмелите да ме следвате, ще ви строша главите!

Двамата овчари смутено се спогледаха. Орсо пришпори коня и изчезна в галоп.

— Ех, и таз добра! — каза Поло Грифо. — Върви, че обичай човека, а той така да се отнася с тебе! Баща му, полковникът, веднъж ти се ядоса, защото се беше прицелил в адвоката... И ти излезе глупак, че не стреля!... А пък синът му... виждаш какво направих за него... А той разправя, че щял да ми строши главата като че ли е катуна, дето вече изпуска виното. Ето на какво ги учат на континента, Мемо!

— Да, и ако се разбере, че ти си убил свинята, ще те съдят, а Орс' Антон' няма да иска две думи да каже на съдиите, нито пък ще ти наеме адвокат. Късмет има ти, че никой не те видя и че света Нега ще те отърве.

След кратко съвещание двамата овчари заключиха, че ще бъде най-разумно да хвърлят свинята в някое тресавище, и веднага изпълниха решението си, разбира се, след като всеки от тях си отрязва по няколко пържоли от невинната жертва на омразата между родовете дела Ребиа и Баричини.

[1] Връхна дреха от много дебел вълнен плат с качулка. — Б.а. ↑

[2] *Palla calda u farru freddu* — много употребяван израз. — Б.а. ↑

XVII

Освободен от недисциплинираната си свита, Орсо продължи пътя си, погълнат повече от радостта, че ще види мис Невил, отколкото от страха, че може да срещне враговете си.

„За да заведа дело против тези долни Баричини — помисли си той, — така и така ще трябва да ходя в Бастия. Защо да не придружа мис Невил? А защо от Бастия да не отидем заедно на баните в Ореца?“

Изведнъж при някои спомени от детството той съвсем ясно си представи живописната местност. Стори му се, че се пренася на зелена ливада под вековни кестени. Върху морава с лъскава трева, изпъстрена със сини цветя, прилични на очи, които му се усмихват, виждаше мис Лидия, седнала до него. Тя бе свалила шапката си и русите ѝ коси, потънки и по-нежни от коприна, блестяха като злато на слънцето, което проникваше през листака. Толкова чисто сините ѝ очи му се струваха по-сини от небето. Облегнала страна на дланта си, тя замислено слушаше любовните думи, които той трепетно ѝ говореше. Облечена бе със същата муселинена рокля, която носеше последния ден, когато я видя в Аячо. Под гънките на тази рокля се подаваше краче, обуто в черна сатенена пантофка. Орсо си мислеше колко ще бъде щастлив, ако може да целуне това краче; но едната ръка на мис Лидия беше без ръкавица и държеше маргаритка. Орсо улови маргаритката и ръката на мис Лидия притисна неговата ръка; и той целуна маргаритката, а после и ръката и мис Лидия не се разсърди... И всички тези мисли отвлечаха вниманието му от пътя, но той продължаваше да препуска. Тъкмо щеше за втори път да целуне във въображението си бялата ръка на мис Невил, когато в действителност едва не целуна главата на коня, който внезапно бе спрял. Защото малката Килина му бе препречила пътя и бе хванала юздата.

— Къде отивате, Оре' Антон'? — каза тя. — Не знаете ли, че врагът ви е тук наблизо?

— Врагът ми ли! — извика Орсо побеснял, задето го бяха спрели в такъв вълнуващ момент. — Къде е?

— Орландучо е недалеч от тука. Чака ви. Връщайте се, връщайте се.

— Аха, чака ли ме! Ти видя ли го?

— Да, Орс' Антон', бях легнала в папратта, когато мина. Оглеждаше на всички страни с бинокъл.

— Накъде отиваше!

— Слизаше нататък, там, където вие отивате.

— Благодаря ти.

— Орс' Антон', няма ли да е по-добре да почакате чичо? Не може да се забави, с него ще бъдете сигурен.

— Не се бой, Кили, нямам нужда от чичо ти.

— Ако искате, аз мога да вървя пред вас.

— Благодаря, благодаря, няма нужда.

И Орсо подкара коня в посоката, която момиченцето му бе показало.

Първо почувствува сляп порив на гняв и си каза, че съдбата му предлага прекрасен случай да даде урок на подлеца, който бе обезобразил кон, за да си отмъсти за плесница. После, докато препускаше, неизреченото обещание пред префекта и главно страхът, че ще изпусне посещението на мис Невил, промениха намеренията му и почти го накараха да пожелае да не среща Орландучо. Но скоро споменът за баща му, обидата, нанесена на коня му, заплахите на Баричини отново разпалиха у него гняв и желание да застигне врага, да го предизвика и да го застави да се дуелира. Така вълнуван от противоречиви решения, той продължи да върви напред, но вече предпазливо — оглеждаше храстите и живите плетища, понякога дори се спираше и се заслушваше в смътните шумове, които се носят из полето. Десет минути след като се раздели с малката Килина (тогава беше около девет часът сутринта), той стигна до едно много стръмно нанадолнище. Пътят или по-скоро едва очертаната пътека, по която караше, прекосяваше едно недавна опожарено маки. Земята беше покрита с белезникава пепел, тук-там храсти и дървета, почернели от огъня и напълно оголени стърчаха, макар да бяха мъртви. Когато гледате опожарено маки, струва ви се, че сте попаднали някъде на север посред зима, а контрастът между сухотата на площите, по които е преминал огънят, и пищната растителност наоколо още повече подчертава впечатлението на пустош и печал. Но в този момент Орсо

виждаше пред себе си само едно наистина важно нещо при неговото положение: тъй като беше гола, земята не предлагаше възможност за засада, а за онзи, който се опасява, че всеки миг ще се подаде от някой храст дуло на пушка, насочено към гърдите му, подобна местност, където нищо не спира погледа, е като оазис. Под опожареното маки се редяха обработени ниви, оградени според местния обичай с каменни стени на височина половин човешки ръст. Пътеката минаваше между тези стени, зад които огромни кестени, засадени без ред, отдалеч приличаха на гъста гора.

Принуден поради стръмнината на склона да тръгне пеш, Орсо остави юздата на врата на коня и бързо се спусна, плъзгайки се по пепелта; беше на не повече от двадесет и пет крачки от един каменен зид вдясно от пътеката, когато забеляза точно насреща си най-напред дулото на пушка, после една глава, която се подаваше над зида. Пушката се наведе и той позна Орландучо, готов да стреля. Орсо веднага зае отбранителна позиция и двамата, целейки се един в друг, няколко мига се гледаха с тревожно напрежение, каквото и най-храбрите изпитват, когато трябва да убият или да бъдат убити.

— Подъл негодник! — извика Орсо.

Но преди да довърши тези думи, от пушката на Орландучо блесна пламък и почти едновременно втори куршум изпищя отляво, от другата страна на пътеката, изстрелян от човек, когото той не бе видял и който под прикритието на друг зид се целеше в него. И двата куршума го улучиха: единият, този на Орландучо, прониза лявата му ръка, която беше откъм неговата страна, докато Орсо се целеше в него; другият го удари в гърдите, разкъса връхната му дреха, но за щастие попадна на острието на стилета и само леко го контузи. Лявата ръка на Орсо се отпусна безжизнено край бедрото, а дулото на пушката му за миг се наведе; но той веднага го вдигна и държейки оръжието си само с дясната ръка, стреля по Орландучо. Главата на неприятеля му, която се подаваше само до очите, изчезна зад стената. Орсо се обърна наляво и изстреля втори куршум по посока на някакъв човек, заобиколен от дим, когото едва различаваше. И това лице също изчезна. Четирите куршума бяха изстреляни невероятно бързо и надали някога обучени бойци са оставяли толкова малки промеждутъци при верижна стрелба. След последния изстрел на Орсо всичко затихна. Димът, който излизаше от пушката му, бавно се издигаше към небето; никакво

движение зад зидовете, ни най-лек шум. Ако не беше болката, която усещаше в ръката, би могъл да помисли, че е стрелял по привидения, създадени от въображението му.

В очакване на втори залп Орсо направи няколко крачки, за да се прикрие зад едно от обгорелите дървета, останали да стърчат в опожареното маки. Като се заслони зад дървото, той сложи пушката между коленете си и бързо я напълни. Но лявата ръка ужасно го болеше, сякаш я изпъваше огромна тежест. Какво бе станало с противниците му? Не можеше да разбере. Ако бяха побягнали, ако бяха ранени, положително щеше да чуе някакъв шум, някакво движение сред листака. Нима бяха мъртви? Или всеки, скрит зад своя зид, чакаше удобен случай отново да стреля по него? Пред тази неизвестност и понеже усещаше, че силите му намаляват, той коленичи на дясното коляно, на другото подпря ранената си ръка и използва един клон, който още стърчеше на изгорялото дърво, за да опре пушката на него. С пръст върху спусъка, вперил поглед в стената, наострил слух, за да долови и най-лекия шум, стоя така неподвижно няколко минути, които му се сториха като век. Най-после на голямо разстояние зад себе си чу далечен вик и скоро едно куче се стрелна по стръмнината и спря до него, махайки опашка. Беше Бруско, ученик и другар на разбойниците; вероятно известяваше за пристигането на господаря си; никога никой порядъчен човек не е бил очакван с такова нетърпение. Вирнало муцуна по посока на най-близката стена, кучето душеше тревожно. Изведнъж глухо изръмжа, с един скок прехвърли стената, почти непосредствено след това отново се изкачи отгоре ѝ и втренчено загледа Орсо с най-ясния израз на изненада, който очи на куче могат да предадат. После отново вирна муцуната си във въздуха, този път в посока на другата стена, и веднага я прескочи. И пак се появи след миг горе на стената със същия израз на учудване и тревога. После се отправи към гъсталака с опашка между краката, като продължаваше да гледа Орсо; отдалечаваше се с бавни стъпки, вървейки настрани, а когато стигна на известно разстояние от него, търти да бяга, изкачи склона почти толкова бързо, колкото беше слязло, и пресрещна един мъж, който бързо се спускаше въпреки стръмния наклон.

— Тук, Брандо! — извика Орсо, щом реши, че човекът може да го чуе.

— Ха, Оре' Антон'! Ранен ли сте? — запита Брандолачо запъхтян. — В тялото или в крайниците?...

— В ръката.

— В ръката ли? Това е нищо. А онзи?

— Мисля, че го засегнах.

Следван от кучето, Брандолачо изтича до най-близкия зид и се наведе да погледне от другата страна. Свали си калпачето и каза:

— Бог да прости синьор Орландучо — обърна се към Орсо и също се поклони тържествено: — Това се казва чиста работа.

— Жив ли е? — запита Орсо, дишайки с мъка.

— И през ум не му минава; дотежало му е от куршума, дето сте му го пуснали в окото. Ама каква дупка! Добра пушка, дявол да го вземе! Какъв калибър! Може мозъка да ти пръсне! Знаете ли, Орс' Антон', отначало чух пук-пук и си рекох: „Мамка им, стрелят по поручика.“ После чух бум-бум! „Аха, викам, сега говори английската пушка: отвърща им...“ Ама какво още искаш от мене, Бруско?

Кучето го заведе до другия зид.

— Прощавайте! — извика смаяно Брандолачо. — То било двоен удар! Дребна работа! Дявол да го вземе, личи си, че барутът е скъп, пестили сте го.

— Какво има, за бога? — Попита Орсо.

— Хайде, не си правете шеги с мене, господни поручик! Вие само сваляте дивеча, а оставяте другите да го прибират... Има това, че на един човек здравата му се услади днешният ден! За адвоката Баричини ми е думата. Прясно месо колкото щеш! Кой ли ще го наследи сега?

— Какво! Винцентело също ли е мъртъв?

— Много е мъртъв. Ние да сме живи и здрави^[1]! На вас това ви е хубавото, че не оставяте хората да се мъчат. Елате да видите Винцентело: още е на колене и си подпира главата на зида. Прилича на заспал. Това се казва оловен сън. Клетникът!

Орсо ужасено извърна глава.

— Сигурен ли си, че е мъртъв?

— Вие сте като Сампиеро Корсо, дето никога не стрелял втори път. Виждате ли тук... на гърдите отляво? Също както Винчилеоне бе ударен при Ватерло. Бас държа, че куршумът не е далеч от сърцето. Двоен удар! Ах, вече няма да пипна пушка. Двамина с два изстрела!...

И двамата братя!... По куршум!... Ако имаше трети, щеше да бъде за таткото... Нищо, следващия път по-добра sluка... Какъв късмет, Оре' Антон'!... И като си помисля, че такова нещо никога няма да се случи на човек като мене — да уцели двамина стражари с два изстрела!

Както говореше, разбойникът сръза ръкава на Орсо със стилета и прегледа ръката му.

— Нищо не е — каза той. — Рединготът ще създаде доста работа на госпожица Коломба... Ха! А това какво е? Драскотина на гърдите... Нищо ли не е влязло? Не, нямаше да изглеждате толкова добре. Я опитайте да си мръднете пръстите... Усещате ли, като ви захвапвам кутрето?... Не много ли?... Все едно, нищо ви няма. Ще ви използвам кърпичката и връзката... Само че рединготът ви е за боклука... Пък и за какъв дявол така сте се наконтили? На сватба ли отивате?... На, пийнете малко вино... И защо не си носите манерка? Може ли корсиканец да излезе без манерка?

После, докато превързваше ръката, спря и повтори:

— Двоен удар! И двамата на място!... Кюрето ще има да се смее... Двоен удар! Аха, ето я най-послед нашата костенурчица Килина.

Орсо не отговаряше. Беше бледен като мъртвец и целият трепереше.

— Кили — викна Брандолачо, — иди да погледнеш зад оня зид. Какво ще кажеш, а?

Помагайки си с ръцете и краката, момиченцето се покатери на зида и щом зърна трупа на Орландучо, се прекръсти.

— Това не е нищо — продължи разбойникът; — върви да видиш и по-надолу.

Детето отново се прекръсти.

— Вие ли, чичо? — плахо запитва то.

— Аз ли! Аз вече съм стар нескопосник, Кили! Това е работа на господина. Поздрави го.

— Госпожицата много ще се зарадва — каза Килина — и много ще й стане мъчно, като разбере, че сте ранен, Орс' Антон'.

— Хайде, Орс' Антон' — каза разбойникът, след като свърши превръзката. — Килина е хванала коня ви. Качете се и да потегляме за Стациона. Голям дявол ще бъде онзи, който ви намери в тамошното маки. Ще ви подредим колкото може по-добре. Когато стигнем до кръста на света Кристина, ще трябва да слезете от коня. Ще го дадете

на Килина. Тя ще отиде да предупреди госпожицата. А сега пътем ще кажете какво да ѝ поръча. Всичко можете да кажете на малката, Орсо' Антон': тя ще се остави да я накълцат, ама няма да предаде приятел. — И понеже беше суеверен като мнозина разбойници и се боеше да не урочаса дете, ако го благослови или похвали, защото е известно, че тайнствените сили, които се занимават с „анокиатура“^[2], имат лошия навик да изпълняват пожеланията на човека наопаки, добави нежно: — Хайде, поразнице, да те анатемосат дано, клетва да те стигне, хитрушо!

— Къде ме караш да вървя, Брандо? — с отпаднал глас запита Орсо.

— Дявол да го вземе, избирайте: в затвора или в гората. Но един дела Ребиа не знае пътя към затвора. В гората, Оре' Антон'!

— Значи, да се простя с всички надежди! — с болка възкликна раненият.

— Надежди ли? Ей богу, не знам какво повече сте се надявали да направите с една пушка и два куршума!

Само се чудя как тия момци са ви улучили. Трябва да са имали по-жилава душа и от котка.

— Те първи стреляха — каза Орсо.

— Вярно, забравих... Пук-пук! Бум-бум!... Двоен изстрел с една ръка^[3]... Ако някой направи нещо повече, аз ще отида да се обеса! Добре, ето че се качихте на коня... преди да тръгнем, вижте делото си. Не е учтиво така да си отидете, без да се сбогувате.

Орсо пришпори коня; за нищо на света не желаше да види клетниците, които бе убил.

— Слушайте, Оре' Антон' — каза разбойникът, като хвана юздата на коня, — да ви кажа ли честно? Е, не искам да ви засягам, ама ми е мъчно за горките момчета. Прощавайте, ама... Такива красиви... такива силни... такива млади! С Орландучо толкова пъти сме ходили на лов... а преди четири дена ми даде пакет пури... Винцентело винаги беше толкова весел!... Вярно, че вие направихте това, което трябваше да направите... пък и красив удар, не може да се съжاليا... Само че аз не бях замесен във вашето отмъщение... Знам, че сте прав; когато човек има враг, трябва да го премахне. Но родът Баричини е стар... Още един род изчезна!... И то от двоен изстрел! Шегата ли е?

Държейки по този начин надгробно слово за братята Баричини, Брандолачо бързо водеше Орсо, Килина и кучето Бруско към Стациона.

[1] Salute a poil — възклицание, което обикновено съпровожда думата смърт и представлява нещо като коректив. — Б.а. ↑

[2] Неволно урочасване, което става било с поглед, било с дума. — Б.а. ↑

[3] Ако някои недоверчив ловец оспори двойния изстрел на г. дела Ребиа, ще го помоля да отиде в Сартена и да поиска да му разкажат как един от най-видните и най-симпатични хора в града се е справил сам, и то със счупена лява ръка, при поне също толкова опасно положение. — Б.а. ↑

XVIII

В това време Коломба, малко след тръгването на Орсо, научи от шпионите си, че братята Баричини са излезли от селото и от този миг изпадна в голяма тревога. Обикаляше из цялата къща от кухнята до пригответените за гостите стаи, нищо не вършеше и все беше заета, непрекъснато се спираше да погледне дали в селото не се забелязва необичайно раздвижване. Към единадесет часа в Пиетранера влезе доста голяма група конници: бяха полковникът и дъщеря му с прислужниците и водача си. Коломба ги посрещна с думите:

— Видяхте ли брат ми?

После разпита водача по кой път са дошли, в колко часа са потеглили; и като чу отговорите му, се зачуди как не са срещнали Орсо.

— Брат ви може да е минал отгоре — каза водачът, — а ние минахме по долния път.

Но Коломба поклати глава и продължи да го разпитва. Въпреки вродената ѝ твърдост, подсилена от гордия ѝ стремеж да прикрива всяка слабост пред чужди хора, беше ѝ невъзможно да не издаде тревогата си и тя скоро я сподели с полковника и главно с мис Лидия, след като ги осведоми за завършилия злополучно опит за помиряване. Мис Невил се развълнува, пожела да изпратят хора по всички посоки, а баща ѝ предложи да се метне на коня и да отиде с водача да търси Орсо. Страхове на гостите припомниха на Коломба задълженията ѝ на домакиня. Тя се насили да се усмихне, настоя пред полковника да седнат на трапезата и за да обясни закъснението на брат си, намери двадесет вероятни причини, които сама отхвърляше след миг. Смятайки, че е негов дълг да успокои жените, полковникът също предложи едно обяснение.

— Бас държа — каза той, — че дела Ребиа е попаднал на дивеч; не е устоял на изкушението и сега ще пристигне с пълна чанта. Ами да, наистина — добави той, — по пътя чухме четири пушечни изстрела. Двата бяха силни и аз дори казах на дъщеря си: „Обзалагам се, че дела Ребиа ловува.“ Само моята пушка може така да гърми.

Коломба пребледня и Лидия, която я наблюдаваше внимателно, лесно отгатна какви подозрения ѝ бе подсказало предположението на полковника. След няколкоминутно мълчание Коломба оживено запитва дали двата силни гърмежа са предшествували или последвали по-слабите. Но нито полковникът, нито дъщеря му, нито водачът бяха обърнали внимание на тази съществена точка.

Към един часа никой от хората, изпратени от Коломба, не се бе завърнал и тя събра цялото си самообладание, за да покани гостите да седнат да обядват. Но освен полковника никой не може да яде. При най-лекия шум на площада Коломба изтичваше до прозореца, после се връщаше тъжно, сядаше и още по-тъжно се мъчеше да поддържа някакъв разговор с гостите, но никой не внимаваше и често настъпваше продължително мълчание.

Изведнъж се чу конски галоп.

— Аха! Този път е брат ми — каза Коломба и стана.

Но като видя Килина, яхнала по мъжки коня на Орсо, сърцераздирателно изпищя:

— Брат ми е убит!

Полковникът изпусна чашата, мис Невил извика, всички се затекоха към пътната врата. Преди Килина да скочи от коня, Коломба я грабна като перце и я притисна до задушаване. Детето разбра нейния страшен поглед и първата му дума беше същата като на хора в „Отело“:

— Жив е!

Коломба я пусна и Килина пъргаво скочи на земята, като млада котка.

— А онези? — с дрезгав глас запитва Коломба.

Килина се прекръсти с показалеца и средния пръст.

Смъртнобледото лице на Коломба мигновено се покри с гъста руменина. Тя хвърли пламтящ поглед към къщата на Баричини и усмихнато каза на гостите си:

— Да отидем да си изпием кафето.

Разбойническата Ирис^[1] имаше много за разказване.

Нейните думи, превеждани дословно от Коломба на италиански, после от мис Невил на английски, изтръгнаха не едно проклетие от устата на полковника, не една въздишка от гърдите на мис Лидия; но Коломба слушаше с безстрастно изражение; само усукваше кърпата за

ядене на дамаски така, че едва не я разкъса. Пет-шест пъти прекъсва детето, за да го накара да повтори, че според Брандолачо раната не е опасна и че е виждал къде по-страшни рани. Накрая Килина съобщи, че Орсо настойчиво иска хартия за писане и е заръчал сестра му да умолява една дама, която може би е у дома им, да не си тръгва, преди да получи писмо от него.

— Това най-много го тревожеше — завърши момичето; — вече бях тръгнала, когато той ме върна и ми каза да не забравя тази поръчка. Трети път ми я повтори.

Като изслуша молбата на брат си, Коломба се поусмихна и силно стисна ръката на англичанката, която се разплака и не счете за нужно да преведе на баща си последната част от разказа на Килина.

— Да, ще останете при мене, мила приятелко — извика Коломба и целуна мис Невил, — и ще ни помагате.

После извади от един долап куп стари чаршафи и се залови да прави бинтове и марли. Ако видеше искрящия ѝ поглед, зарумененото ѝ лице, по което едно след друго се четеше ту загриженост, ту хладнокръвие, човек трудно би могъл да каже дали повече я вълнува тревогата за ранения ѝ брат или радостта от смъртта на враговете. Тя ту наливаше кафе на полковника и се хвалеше колко хубаво го прави, ту даваше нареждания на мис Невил и Килина, караше ги да съшиват бинтовете и да ги навиват и все питаше дали раната на Орсо е много болезнена. Постоянно прекъсваше работата си и казваше на полковника:

— Двама такива ловки мъже! И такива страшни!... При това сам и ранен, с една ръка... да повали и двамата. Каква храброст, а? Не е ли герой? Ах, мис Невил, колко трябва да са щастливи хората, които живеят в спокойна страна като вашата!... Уверена съм, че вие още не познавате брат ми!... Аз нали казвах: ястребът ще разпери криле... Вие се заблуждавахте от кроткия му вид... То беше, защото край вас, мис Лидия... Ах, да ви видеше как работите за него... горкият Орсо!

Мис Лидия почти не работеше и не се сещаше какво да каже. Баща ѝ питаше защо не побързат да подадат оплакване до някой магистрат. Говореше за разследване на някакъв си „кърънър“^[2] и за много други също тъй непознати в Корсика неща. Най-сетне пожела да узнае дали вилата на добрия господин Брандолачо, който себе

притекъл на помощ на ранения, е много далеч от Пиетранера и дали не може да навести приятеля си.

Коломба отговори с обичайното си спокойствие, че Орсо е в гората; че за него се грижи един разбойник; че е изложен на голяма опасност, ако се появи, преди да се разбере какво смятат да правят префектът и съдиите; и най-сетне, че ти ще прати някой опитен хирург тайно да отиде при Орсо.

— Но главно не забравяйте, господин полковник — завърши тя, — че сте чули четири пушечни изстрела, и че, както ми казахте, Орсо е стрелял последен.

Полковникът нищо не разбираше от цялата работа, а дъщеря му само въздишаше и си бършеше очите.

Денят вече преваляше, когато едно печално шествие влезе в селото. Докарваха у адвоката Баричини трупове на синовете му с две мулета, водени от двама селяни. Тълпа от техни привърженици и хора без работа следваше мрачното шествие. Заедно с тях бяха стражарите, които винаги пристигат със закъснение, и помощник-кметът, който непрекъснато вдигаше ръце към небето и възклищаваше:

— Какво ще каже господин префектът!

Няколко жени, между които и кърмачката на Орландучо, си скубеха косите и надаваха див вой. Но тяхната шумна скръб правеше по-малко впечатление от нямото отчаяние на човека, който привличаше всички погледи — нещастния баща, който отиваше ту при единия, ту при другия мъртвец, повдигаше измърсените им с пръст глави, целуваше посинелите им устни, крепеше вече вкочанените им крайници, сякаш за да им спести клатушкането по пътя. Понякога отваряше уста, за да каже нещо, но от устата му не излизаше нито вик, нито дума. Вперил неизменно очи в трупове, той се препъваше в камъните, блъскаше се в дърветата, във всяко препятствие, на което се натъкваше.

Стоновете на жените и клетвите на мъжете се засилиха, когато шествието наближи къщата на Орсо. Неколцина ребианистки овчари се осмелиха да нададат тържествуващ възгласи тогава възмущението на противниците им избухна.

— Отмъщение! Отмъщение! — извикаха няколко гласа.

Полетяха камъни, два изстрела, насочени към прозорците на салона, където се намираха Коломба и гостите ѝ, пробиха капациите и

пръснаха трески чак до масата, край която седяха двете жени. Мис Лидия ужасено изпищя, полковникът грабна една пушка, а Коломба, преди той да успее да я спре, се спусна към пътната врата, устремно я разтвори, застана на високия праг, простря ръце за проклятие и закрещя на враговете си:

— Подлеци! Стреляте по жени, по чужденци! Вие корсиканци ли сте? Мъже ли сте? Негодници, знаете само да убивате в гръб, елате де! Да ви видя как ще дойдете. Сама съм; брат ми е далеч. Убийте ме, убийте гостите ми; на това сте способни... Само че не смеете, подли страхливци! Знаете, че ние отмъщаваме. Хайде, хайде, плачете като жени и ни благодарете, че не искаме от вас още кръв!

В гласа и държането на Коломба имаше нещо внушително и страшно. При вида ѝ тълпата ужасено се отдръпна като при появяването на някоя от онези зли магьосници, за които в Корсика се разказват толкова приказки през зимните вечери. Помощник-кметът, стражарите и няколко жени използваха това раздвижване, за да застанат между двете групи; защото ребианистките овчари вече посягаха към оръжието и за миг съществуваше опасността на площада да започне масова схватка. Но двете партии бяха лишени от главатари, а корсиканците са дисциплинирани в гнева си и рядко стигат до бой в отсъствие на главните виновници за междуособните войни. Впрочем Коломба, която успехът бе отрезвил, задържа малкия си гарнизон:

— Оставете хората да се наплачат — каза тя. — Оставете стареца да прибере плътта от плътта си. Защо да се убива тая стара лисица? Тя вече няма зъби, за да хапе. Джудиче Баричини, помни втори август! Помни кървавия бележник, в който ти писа с фалшификаторската си ръка! Там баща ми бе завел твоя дълг; синовете ти го платиха. Давам ти квитанцията, старче Баричини!

Със скръстени ръце, с презрителна усмивка на устните Коломба гледа, докато внасяха трупове в дома на враговете ѝ, после тълпата бавно се пръсна. Коломба затвори вратата и като влезе в трапезарията, каза на полковника:

— Моля да извините сънародниците ми, господин полковник. Никога не можех да си помисля, че корсиканци ще стрелят по къща, където има чужденци, и се срамувам заради страната си.

Вечерта, след като мис Лидия се прибра в стаята си, полковникът отиде при нея и я попита дали няма да бъде по-добре да напуснат още

на другия ден това село, където човек всеки миг е изложен на опасността да му забият някой куршум в главата, и час по-скоро страната, където гледат само убийства и предателства.

Известно време мис Невил не отговори и беше ясно, че предложението на баща ѝ не малко я затруднява. Най-после каза:

— Как можем да оставим нещастната девойка в такъв момент, когато има толкова нужда от утеха? Не смятате ли, татко, че това ще бъде жестоко от наша страна?

— Аз го казах заради вас, дъще — отвърна полковникът; — ако бяхте в хотела в Аячо, повярвайте ми, щеше да ми бъде много мъчно да напусна този проклет остров, без да стисна ръката на доблестния дела Ребиа.

— Добре тогава, татко, да поотложим заминаването си, докато се уверим, че с нищо не можем да им помогнем.

— Добро сърце! — каза полковникът и целуна дъщеря си по челото. — Драго ми е, като гледам как се жертвуваш, за да смекчиш нещастieto на хората. Ще останем; човек никога не съжалява, когато направи добро.

Мис Лидия се въртеше в леглото, без да може да заспи. Ту тълкуваше смътните шумове, които чуваше, като подготовка за нападение срещу къщата; ту, като се успокоеше за себе си, мислеше за ранения нещастник, който в този час вероятно лежеше на студената земя без друга помощ, освен милосърдието, което можеше да очаква от един разбойник. Представяше си го облян в кръв, изтощен от страшни страдания; странното беше, че Орсо винаги се явяваше в съзнанието ѝ такъв, какъвто го бе видяла в момента на заминаването му, когато притискаше до устните си талисмана, подарен от нея... После мислеше за храбростта му. Казваше си, че заради нея се бе изложил на страшната опасност, от която едва се бе отървал, за да я види малко порано. Едва ли не се убеди, че ръката на Орсо е била счупена, защото той е искал да я защити. Себе си упрекваше за тази рана, но това не ѝ пречеше още повече да се възхищава от него; и ако в нейните очи двойният му удар не беше толкова голям подвиг, колкото го смятаха Брандолачо и Коломба, тя все пак намираше, че малко герои от романите биха могли да проявят подобно безстрашие, подобно хладнокръвие при такава голяма опасност.

Бяха й дали стаята на Коломба. Над нещо като дъбов стол за молитва, до една светена палмова клонка, на стената бе окачен миниатюрен портрет на Орсо в униформа на подпоручик. Мис Невил откачи портретчето, дълго го гледа и най-сетне го постави до леглото си, вместо да го сложи на мястото му. Заспа едва призори и слънцето вече се беше издигнало доста над хоризонта, когато се събуди. Пред леглото си видя Коломба, която неподвижно очакваше англичанката да отвори очи.

— Е, госпожице, не ви ли е много неудобно в бедната ни къща? — запита Коломба. — Боя се, че никак не сте спали.

— Имате ли новини от него, мила приятелко? — каза мис Невил и седна в леглото.

После зърна портрета на Орсо и побърза да метне отгоре му една кърпичка, за да го закрие.

— Да, имам новини — отговори Коломба усмихнато. После взе портрета и добави: — Намирате ли, че си прилича? Не, в действителност е по-красив.

— Господи!... — каза мис Невил засрамена. — Откачила съм... по невнимание... портрета на... Имам този недостатък навсякъде да пипам и... никога да не слагам нещата на мястото им. Как е брат ви?

— Доста добре. Джоканто идва преди четири часа сутринта. Донесе писмо... за вас, мис Лидия. Орсо на мене не е писал. Разбира се, освен адреса: „Коломба“ Но по-долу пише: „За мис Н...“ Сестрите не са ревниви. Джоканто каза, че много го боляло, докато пишел. Джоканто, който има чудесен почерк, му предложил да напише писмото под негова диктовка. Орсо не приел. Писал го е с молив, легнал по гръб. Брандолачо държал хартията. Брат ми постоянно искал да се привдигне, но при най-малкото движение усещал ужасни болки в гърба. Жал да ти стане, както каза Джоканто. Ето писмото.

Мис Невил зачете писмото, написано на английски вероятно за по-сигурно. Ето неговото съдържание:

Госпожице,

Печална фаталност ме тласна; не знам какво ще кажат враговете ми, какви клевети ще измислят. Но няма значение, стига вие, госпожице, да не им повярвате.

Откакто ви видях, у мен се зародиха луди мечти. И трябваше да стане тази злополука, за да разбера какъв безумец съм бил; вече съм разумен. Знам какво бъдеще ме чака и то ще ме заvari примирен. Не смея да погледна пръстена, който ми подарихте и който смятах за талисман. Боя се, мис Невил, че сте съжалили, задето толкова неудачно направихте подаръка си, или по-скоро се боя, че той ще ми припомня времето, когато бях луд. Коломба ще ви го върне... Сбогом, госпожице, вие ще напуснете Корсика и вече няма да ви видя: но кажете на сестра ми, че още ме уважавате, а аз мога със сигурност да твърдя, че все така заслужавам уважението ви.

О. д. Р.

Мис Лидия се бе обърнала на другата страна, за да прочете писмото и Коломба, която я наблюдаваше внимателно, ѝ предаде египетския пръстен, като я запита с поглед какво означава. Но мис Лидия не се осмели да вдигне глава, загледа печално пръстена, няколко пъти го сложи на ръката си и го свали.

— Мила мис Невил — каза Коломба, — не мога ли да знам какво ви пише брат ми? Казва ли нещо за състоянието си?

— Но... — отговори мис Лидия, като се изчерви — нищо не споменава за това... Писмото му е на английски... Моли ме да кажа на баща си... Надява се, че префектът ще може да уреди...

Коломба се усмихна лукаво, седна на леглото, улови двете ръце на мис Невил и я загледа с проникателните си очи.

— Ще бъдете добра, нали? — каза тя. — Ще отговорите на брат ми. Това толкова ще му помогне! За миг ми мина през ум да ви събудя, когато писмото пристигна, но не посмях.

— Сгрешили сте — каза мис Невил, — ако едно писъмце от мене би могло да го...

— Сега не мога да му пращам писма. Префектът е пристигнал и в Пиетранера е пълно с негови хора. По-сетне ще видим. Ах, мис Невил, ако познавахте брат ми, щяхте да го обичате, както аз го обичам... Толкова е добър! Смел! Помислете какво направи! Сам срещу двамина, и то ранен!

Префектът се върна. Уведомен от пратеник на помощник-кмета, той пристигна, придружен от стражари и стрелци, освен това водеше кралския прокурор, писар и останалия персонал, необходим за разследването на новата страшна катастрофа, която щеше да усложни или да приключи враждата между родовете в Пиетранера. Малко след като пристигна, той се срещна с полковник Невил и дъщеря му и не скри от тях опасенията си, че работата може да вземе лош обрат.

— Знаете, че не е имало свидетел на престрелката — каза той; — а двамата убити бяха известни като опитни и храбри момци и никой не вярва, че господин дела Ребиа е могъл да ги застреля без помощта на разбойниците, при които се крие, както чувам.

— Това е невъзможно! — извика полковникът. — Орсо дела Ребиа е почтен човек. Аз отговарям за него.

— Вярвам ви — каза префектът, — но кралският прокурор, а тези господа са свикнали да подозират, не ми се струва разположен много благоприятно. Той държи едно досадно за приятеля ви веществен доказателство. Някакво писмо, адресирано до Орландучо, в което му дава среща и... според него това е клопка.

— Но Орландучо е отказал да се дуелира с един честен човек — каза полковникът.

— Тук подобен обичай не съществува. Те се скриват и убиват в гърба: така постъпват в тази страна. Вярно, че има и едно благоприятно свидетелство: някакво момиченце твърди, че е чуло четири гърмежа като последните два били по-силни. Сякаш се стреляло с големокалибрено оръжие като пушката на господин дела Ребиа. За жалост момиченцето е племенница на един от разбойниците, заподозрени в съучастие, и може да са го подучили какво да говори.

— Господине — прекъсна го мис Лидия, изчервявайки се до бялото на очите, — ние бяхме на път, когато се стреля и чухме. Точно така беше.

— Наистина ли? Но това е важно! А вие, господин полковник, навярно и вие сте забелязали същото?

— Да — оживено продължи мис Невил, — баща ми, който е свикнал да различава оръжията, каза: „Ето че господин дела Ребиа стреля с моята пушка.“

— А тези изстрели, които разпознахте, наистина ли бяха последните?

— Последните бяха, нали, татко?

Полковникът нямаше особено добра памет, но въобще не смееше да противоречи на дъщеря си.

— Трябва незабавно да кажете това на кралския прокурор, господин полковник. Впрочем надвечер ще дойде един лекар, който ще прегледа труповете и ще провери дали раните са от въпросната пушка.

— Нея аз я подарих на Орсо — каза полковникът. — Де да я бях хвърлил в морето... Тоест... Доброто момче, все пак съм доволен, че му е била в ръцете; защото без моята „Ментън“ не знам как щеше да се отърве.

[1] Ирис — в древногръцката митология пратеница на боговете.
— Б.пр. ↑

[2] Кърънър (англ.) — следовател при смъртни случаи. — Б.пр. ↑

XIX

Лекарят доста закъсня. И той бил преживял приключение по пътя. Пресрещнал го Джоканто Кастрикони и най-учтиво го помолил да помогне на един ранен. Завел го при Орсо и той сложил първата превръзка на раната му. После разбойникът го съпроводил доста далеч и много добре го осведомил за най-видните пизански професори, които, според него, му били близки приятели.

— Господин докторе — казал му на раздяла теологът, — вие ми вдъхнахте такова уважение, че не смятам за необходимо да ви напомням задължението на лекаря да пази тайна като изповедник — и същевременно размърдал ударника на пушката си. — Вие сте забравили мястото, където имахме честта да се видим с вас. Сбогом. Много се радвам, че се запознахме.

Коломба помоли полковника да присъствува на аутопсията на труповете.

— Вие по-добре от всеки друг познавате пушката на брат ми — каза тя — и присъствието ви ще бъде извънредно полезно. Защото тук има толкова лоши хора, че ние бихме се изложили на голям риск, ако няма кой да защити интересите ни.

След като остана насаме с мис Лидия, тя се оплака от силно главоболие и предложи да се поразходят край селото.

— От чистия въздух ще ми стане по-добре — каза тя. — Толкова време не съм дишала чист въздух!

Докато вървяха, тя заговори за брат си и мис Лидия, която тази тема живо интересуваше, не забеляза, че се отдалечават от Пиетранера. Слънцето залязваше, когато откри това и помоли Коломба да се връщат. Коломба каза, че знае една пряка пътека, която много скъсявала пътя. Така че изостави пътеката, по която вървяха, и сви по друга, видимо по-рядко използвана. Скоро пое по един толкова стръмен склон, че за да се крепи, бе принудена непрекъснато да се залавя с едната ръка за клоните, докато с другата теглеше мис Лидия след себе си. Повече от четвърт час се катериха така и най-сетне се

озоваха на едно малко плато, обраснало в мирти и къпини и покрито с гранитни скали, които се подаваха от земята. Мис Лидия беше много уморена, селото не се виждаше, а вече беше почти тъмно.

— Знаете ли, мила Коломба — каза тя, — боя се, че сме сбъркали пътя.

— Не се страхувайте — отговори Коломба. — Да вървим, не се спирайте.

— Но аз ви уверявам, че се заблуждавате; селото не може да бъде в тази посока. Бих се хванала на бас, че е някъде зад гърба ни. Ето, погледнете онези светлини, които се виждат толкова далеч, това положително е Пиетранера.

— Мила приятелко — възбудено каза Коломба, — права сте: но на двеста метра оттук... в онзи гъсталак...

— Какво има?

— Там е брат ми; ще мога да го видя и да го целуна, ако сте съгласна...

Мис Невил трепна изненадано.

— Излязох от Пиетранера, без да ме забележат — продължи Коломба, — защото съм с вас... иначе щяха да ме проследят... А да съм толкова близо до него, и да не го видя!... Защо не дойдете и вие с мен да видите горкия ми брат? Толкова ще се зарадва!

— Но, Коломба... няма да бъде прилично от моя страна.

— Разбирам. Бие, градските жени, все мислите кое е прилично и кое не. А ние, селските жени, мислим само кое е добро.

— И е късно!... И какво ще си помисли брат ви за мене?

— Ще си помисли, че приятелите му не са го изоставили и това ще му помогне да понесе страданията.

— Но баща ми толкова ще се безпокои...

— Той знае, че сте с мен... Хайде, решавайте!... Тази сутрин вие гледахте портрета му — добави Коломба с лукава усмивка.

— Не... наистина, Коломба, не смея... онези разбойници при него...

— Какво от това! Разбойниците не ви познават, какво значение има? Нали искахте да видите разбойници!

— Ах, боже мой!

— Слушайте, госпожице, вземете някакво решение. Не мога да ви оставя тук сама; не се знае какво може да се случи. Трябва или да

отидем заедно при Орсо, или да се връщаме заедно... Аз бог знае кога ще видя брат си... може би никога...

— Какво говорите, Коломба?... Добре, да вървим! Но само за една минутка и веднага ще си тръгнем.

Коломба ѝ стисна ръката и без да отговори, пое толкова бързо, че мис Лидия с мъка я следваше. За щастие Коломба скоро се спря и каза на другарката си:

— Да не отиваме по-нататък, преди да ги предупредя, че може да ни пуснат някой куршум.

И тя изсвири с пръсти в уста; скоро дочуха кучешки лай и предният пост на разбойниците се появи почти непосредствено след това. Беше нашият стар познайник Бруско, който веднага завъртя опашка пред Коломба и тръгна да я води. След доста завои по тесните пътеки на макито двама въоръжени до зъби мъже ги пресрещнаха.

— Вие ли сте, Брандолачо? — Запита Коломба. — Къде е брат ми?

— Ей там е! — отвърна разбойникът. — Само че стъпвайте тихо: той спи, а това е за първи път след злополуката. Бога ми! Ясно, че през където минава дяволът, и жена може да мине.

Двете момичета внимателно се приближиха и до един огън, чийто отблясъци бяха благоразумно притулени с нисък зид от камъни, видяха Орсо, легнал върху постеля от папрат и покрит с пилоне. Беше много бледен, дишаше с мъка. Коломба седна до него, скръсти ръце и го загледа мълчаливо, сякаш се молеше наум. Мис Лидия покри лицето си с кърпичка и се притисна до нея; но от време на време вдигаше глава, за да погледне ранения през рамото на Коломба. Измина четвърт час, без никой да проговори. Теологът направи знак на Брандолачо и двамата се дръпнаха в гъсталака за голямо облекчение на мис Лидия, която за пръв път намираше, че големите бради и екипировката на разбойниците са прекалено колоритни.

Най-сетне Орсо се размърда. Коломба веднага се наведе над него, няколко пъти го целуна и го обсипа с въпроси за раната, за болките, от какво има нужда. След като отговори, че е добре, колкото може да бъде добре, Орсо на свой ред я запита дали мис Невил е още в Пиетранера и дали му е писала. Надвесена над него, Коломба напълно закриваше спътницата си, която впрочем в тъмнината той трудно би

могъл да познае. С една ръка държеше дланта на мис Невил, а с другата крепеше главата на ранения.

— Не, братко, не ми даде писмо за вас... но вие все мислите за мис Невил. Толкова ли я обичате?

— Дали я обичам, Коломба!... Само че сега тя може би ме презира!

В този миг мис Невил направи усилие да си измъкне ръката; но не беше лесно да накара Коломба да я пусне; макар да беше малка и добре оформена, ръката ѝ беше силна, доказателства за което ние вече видяхме.

— Да ви презира ли! — Извика Коломба. — След онова, което направихте!... Напротив, тя говори само хубави неща за вас... Ах, Орсо, толкова имам да ви разказвам за нея.

Ръката на мис Невил все така се мъчеше да се измъкне, но Коломба я теглеше все повече към Орсо.

— Но защо тогава не ми отговори на писмото? — запита раненият. — Няколко думи и аз щях да бъда доволен.

Най-сетне Коломба успя да сложи ръката на мис Невил в дланта на брат си. Тогава изведнъж се отмести, разсмя се и извика:

— Орсо, внимавайте да не кажете нещо лошо за мис Лидия, защото тя много добре разбира корсикански!

Мис Лидия веднага си дръпна ръката и прошепна няколко неразбираеми думи. На Орсо му се струваше, че сънува.

— Вие тука, мис Невил! Господи! Как се осмелихте? Ах, колко ме зарадвахте!

И като се попривдигна с мъка, той се опита да се приближи до нея.

— Аз придружих сестра ви — каза мис Лидия... — за да не подозрат къде отива... освен това исках... да бъде сигурна... Но за жалост, колко зле сте тука!

Коломба бе седнала зад Орсо. Внимателно го привдигна така, че да положи главата му на коленете си. Провря ръка под врата му и направи знак на мис Лидия да се приближи.

— По-близо, по-близо! — каза тя. — Не бива болен човек да се мъчи да говори високо. — Но тъй като мис Лидия се колебаеше, Коломба я улови за ръката и насила я накара да седне толкова близо, че роклята ѝ докосваше Орсо, а ръката ѝ, която тя продължаваше да

държи, се облегна на рамото му. — Така му е много добре — весело каза Коломба. — Нали, Орсо, колко е хубаво в гората, на лагер, в такава нощ?

— Ах, да! Чудна нощ! — каза Орсо. — Никога няма да я забравя!

— Колко ли страдате! — промълви мис Невил.

— Сега вече не страдам — отговори Орсо; — бих искал да умра така.

И дясната му ръка се доближи до дланта на мис Лидия, която Коломба продължаваше да стиска.

— Трябва на всяка цена да ви пренесат някъде, където ще може да ви се дават необходимите грижи, господин дела Ребиа — каза мис Невил. — Просто няма да мога да спя сега, след като ви видях на това легло... така на открито...

— Ако не се боях, че ще ви срещна, мис Невил, щях да се опитам да се върна в Пиетранера и да се предам.

— А защо ви е било страх, да я срещнете, Орсо? — запита Коломба.

— Не ви послушах, мис Невил... и нямаше да посмея сега да ви погледна.

— Знаете ли, мис Лидия? Вие карате брат ми да прави всичко, каквото искате — разсмя се Коломба. — Няма вече да ви пускам при него.

— Надявам се, че тази злополучна история ще се разясни и че скоро няма да има от какво да се опасявате... — каза мис Невил. — Ще бъда много доволна, ако преди да заминем, науча, че сте оправдан и че вашата доблест, както и вашата смелост са получили признание.

— Заминавате ли, мис Невил! Не казвайте още тази дума.

— Какво да се прави... баща ми не може непрекъснато да ходи на лов... Той иска да заминем.

Орсо отпусна ръката си, която се докосваше до ръката на мис Лидия и замлъкна.

— Не, не! — продължи след малко Коломба. — Ние няма да ви пуснем да си отидете толкова скоро. Имаме да ви показваме още доста неща в Пиетранера... Пък и нали ми обещахте да нарисувате портрета ми, а още не сте започнали... Освен това аз ви обещах да ви направя една „серенада“ в седемдесет и пет куплета... освен това... Но какво

му е на Бруско, че така ръмжи?... Ето, и Брандолачо тича след него... Чакайте да видим какво става.

И тя веднага се изправи, като съвсем безцеремонно положи главата на Орсо върху коленете на мис Невил, и изтича при разбойниците.

Леко изненадана от положението, в което бе изпаднала — да крепи главата на един красив младеж, насаме с него, сред гора, мис Невил не знаеше какво да прави, защото, ако се отдръпнеше рязко, може би щеше да причини болка на ранения. Но Орсо сам се отмести от нежната опора, на която сестра му го бе предоставила, повдигна дясната си ръка и запита:

— Значи, скоро заминавате, мис Лидия? Никога не съм се надявал, че ще продължите престоя си в тази нещастна страна... и все пак... откакто дойдохте тук, сто пъти повече страдам при мисълта, че ще трябва да ви кажа сбогом... Аз съм един беден поручик... без бъдеще... сега беглец... Колко странен миг, мис Лидия, за да ви кажа, че ви обичам... но това е вероятно единственият път, когато мога да ви го кажа, и ми се струва, че вече не съм толкова нещастен, че ми олекна на сърцето.

Мис Лидия отвърна лице, сякаш мракът не бе достатъчен, за да прикрие червенията ѝ.

— Господин дела Ребиа — с разтреперан глас каза тя, — нима щях да дойда тука, ако... — и както говореше, сложи в ръката на Орсо египетския талисман. После направи усилие, за да си възвърне шеговития тон, който ѝ беше обичаен, и добави: — Много лошо е от ваша страна, господин Орсо, че ми говорите така... сред гората, заобиколена от вашите разбойници... прекрасно знаете, че не мога да ви се сърдя.

Орсо леко се изви и целуна ръката, която му връщаше талисмана; но тъй като мис Лидия малко рязко я отдръпна, той загуби равновесие и се отпусна върху ранената си ръка. Не можа да сдържи един болезнен стон.

— Ударихте ли се, приятелю? — извика тя, като го повдигна. — Аз съм виновна! Простете ми...

Още известно време те си говориха тихо и от много близо. Когато Коломба пристигна тичешком, намери ги точно в същото положение, в което ги бе оставила.

— Стрелците идват! — извика тя. — Орсо, опитайте се да станете и да вървите, ще ви помагам.

— Оставете ме — каза Орсо. — Кажи на разбойниците да бягат; нека ме хванат, няма значение; но отведи мис Лидия, за бога! Само да не я видят тук!

— Аз няма да ви изоставя — каза Брандолачо, който бе дошъл след Коломба. — Сержантът на стрелците е кръщелник на адвоката; той няма да ви арестува; ще ви убие, а после ще каже, че го е направил, без да иска.

Орсо се опита да стане, дори пристъпи няколко крачки, но скоро спря.

— Не мога да вървя — каза той. — Вие бягайте. Сбогом, мис Невил; подайте ми ръка и сбогом!

— Ние няма да ви оставим! — извикаха двете жени.

— Щом не можете да вървите, ще трябва да ви нося — каза Брандолачо. — Господин поручик, малко смелост; ще имаме време да избягаме през урвата отзад. Господин свещеникът ще ги позанимае.

— Не, оставете ме! — каза Орсо и се отпусна на земята. — За бога, Коломба, отведи мис Невил!

— Вие сте силна, госпожице Коломба — намеси се Брандолачо; — уловете го за раменете, аз ще го хвана за краката; така, напред, вървете!

И те бързо го понесоха въпреки протестите му; мис Лидия ги следваше страшно изплашена, когато проехтя един изстрел, на който други пет-шест отговориха веднага. Мис Лидия извика, Брандолачо изруга, но пое още по-бързо и Коломба затича с него из гъсталака, без да обръща внимание на клоните, които я шибаха в лицето и късаха роклята ѝ.

— Наведете се, наведете се, мила — говореше тя на другарката си, — че някой куршум може да ви улучи.

Така вървяха или по-скоро тичаха около петстотин крачки, когато Брандолачо заяви, че не може повече и се отпусна на земята въпреки насърченията и упреците на Коломба.

— Къде е мис Невил? — запита Орсо.

Изплашена от изстрелите, спирана на всяка крачка от гъстите дървета, мис Невил скоро бе загубила следите на бегълците и бе останала сама, обзета от най-страшна тревога.

— Изостанала е — каза Брандолачо, — но не се е загубила. Жените винаги намират пътя. Я чуйте, Оре' Антон', каква шумотевица вдига Кюрето с вашата пушка. За жалост нищо не се вижда и нощем не може да стане голяма беля със стреляне.

— Шшт! — извика Коломба. — Чувам конски тропот. Спасени сме!

И наистина някакъв кон, който пасеше в гъсталака, изплашен от пукотевицата, се приближаваше към тях.

— Спасени сме! — повтори Брандолачо.

Да изтича до коня, да го сграбчи за гривата, да вкара в муцуната му възел от въже вместо юзда, беше за разбойника, подпомаган от Коломба, работа за един миг.

— Сега да предупредим Кюрето — каза той.

И свирна два пъти; далечно изсвирване отвърна на този сигнал и дебелият глас на ментънската пушка секна. Тогава Брандолачо скочи на коня. Коломба сложи брат си пред разбойника, който силно го притисна с едната си ръка, докато с другата управляваше животното. Въпреки двойния си товар, подканен с два здрави ритника в корема, конят пъргаво потегли и се смъкна в галоп по едно стръмно нанадолнище, по което всеки друг кон щеше сто пъти да се пребие.

Тогава Коломба се върна и започна да вика с цяло гърло мис Невил, но никакъв глас не ѝ отговори... След като вървя известно време напосоки, мъчейки се да намери пътя, по който бе дошла, на една пътека срещна двама стрелци, които ѝ извикаха:

— Кой там?

— Какво има, господа — насмешливо запита Коломба, — каква е тази пукотевица? Колко души убихте?

— Вие сте били с разбойниците — каза един от войниците, — ще дойдете с нас.

— На драго сърце — отговори тя; — само че тук има една моя приятелка, най-напред трябва да я намерим.

— Приятелката ви вече я заловихме и заедно с нея ще преспите в затвора.

— В затвора ли? Ще видим. Но засега ме отведете при нея.

Тогава стрелците я закараха в лагера на разбойниците, където другарите им събираха трофеите на експедицията, тоест дрехата, с която Орсо се покриваше, една стара тенджерка и една стомна с вода.

Там беше и мис Невил, която войниците бяха срещнали полумъртва от страх и в момента отговаряше с плач на всичките им въпроси — за броя на разбойниците и посоката, по която са избягали.

Коломба се спусна към нея, прегърна я и ѝ прошепна на ухото: „Спасени са!“

После се обърна към сержанта на стрелците:

— Нали виждате, господине, че госпожицата не знае нищо от онова, което я питате. Оставете ни да се приберем в селото, чакат ни с нетърпение.

— Ще ви заведем в селото, и то по-скоро, отколкото желаете, гълъбче — каза сержантът, — и там ще трябва да обясните какво сте правили по това време в гората с разбойниците, които ей сега избягаха. Не знам какви магии правят тия мошеници, но положително омагьосват момичетата, защото навсякъде, където има разбойници, човек е сигурен, че ще намери и хубави жени.

— Много сте любезен, господин сержант — каза Коломба, — но няма да е излишно да внимавате какво говорите, защото госпожицата е роднина на префекта и с нея не бива да се шегувате.

— Роднина на префекта! — прошепна един от стрелците на началника си. — Вярно, че носи шапка.

— Тук шапката няма нищо общо — каза сержантът. — И двете са били с Кюрето, който е най-големият прелъстител в този край; мой дълг е да ги отведе. Ние и без това няма какво повече да правим тук. Ако не беше оня проклет ефрейтор Топен... това френско пиянище се показва, преди да обкръжа макито... той да не беше, щяхме да ги хванем като в мрежа.

— Седем души ли сте? — запита Коломба. — А знаете ли, господине, че ако случайно тримата братя Гамбини, Сароки и Теодоро Поли се намерят при кръста на Света Кристина с Брандолачо и Кюрето, могат доста да ви позатруднят. Ако трябва да водите разговор с Горския комендант^[1], никак не бих желала да съм с вас. Нощем куршумите никому не прощават.

Възможността за такава среща с опасните разбойници, които Коломба изреди, изглежда, стресна стрелците. Без да престане да ругае онова френско куче, ефрейтора Топен, сержантът даде заповед за изтегляне и малката група пое към Пиетранера, отнасяйки пилонето и тенджерата. Колкото до стомната, един ритник ѝ видя сметката. Един

стрелец се опита да улови мис Лидия под ръка, но Коломба веднага го изблъска.

— Никой да не я е пипнал! — каза тя. — Да не мислите, че ни се иска да избягаме? Хайде, Лидия, мила, хванете се за мене и не плачете като дете. Ето ви приключение, но то няма да свърши лошо; след половин час ще седнем на вечеря. Да ви кажа право, умирам от глад.

— Какво ще си помислят за мене! — тихичко каза мис Невил.

— Ще си помислят, че сте се заблудили в гъсталака, и толкова.

— А какво ще каже префектът?... И главно баща ми?

— Префектът ли?... Ще му кажете да си гледа префектурата. А пък баща ви... тъй както разговаряхте с Орсо, на мене ми се струва, че по-скоро вие имате нещо да му казвате.

Мис Невил притисна ръката ѝ, без да отговори.

— Нали брат ми заслужава да бъде обичан? — прошепна ѝ на ухото Коломба. — Не го ли обичате поне малко?

— Ах, Коломба, вие ме издадохте, а аз имах такова доверие във вас — отвърна мис Невил, като се усмихна въпреки смущението си.

Коломба я прегърна през кръста, целуна я по челото и много тихо каза:

— Моята сестричка! Ще ми простите ли?

— Трябва да ви простя, ужасна моя сестро — отговори мис Лидия и също я целуна.

Префектът и кралският прокурор бяха настанени у помощник-кмета на Пиетранера и понеже бе силно разтревожен за дъщеря си, полковникът пристигна вече за двадесети път да ги пита дали нямат известия тъкмо когато един стрелец, изпратен напред като вестител от сержанта, им разказваше за страшната битка с разбойниците, битка, в която, наистина не бе имало нито убити, нито ранени, но при която били намерени една тенджера, едно пилоне и две момичета, които били, както той съобщи, приятелки или съгледвачки на разбойниците. След като по този начин бе известно за тях, двете пленнички се появиха, заобиколени от въоръжения си ескорт. Можете да си представите сияйното държане на Коломба, притеснението на другарката ѝ, изненадата на префекта, радостта и учудването на полковника. Кралският прокурор си позволи лукавото удоволствие да подложи горката Лидия на своего рода разпит, който завърши едва след като я накара да загуби цялото си самообладание.

— Струва ми се — каза префектът, — че наистина можем да освободим и двете. Госпожиците са излезли да се поразходят, няма нищо по-естествено при хубаво време; случайно са срещнали един приятен младеж, който бил ранен, това също си е напълно естествено.

После, като повика Коломба настрани, каза:

— Госпожице, можете да съобщите на брат си, че работата му се урежда по-добре, отколкото се надявах. Прегледът на трупове и показанията на полковника доказват, че той просто се е защитил и че е бил сам в момента на боя. Всичко ще се уреди, но той трябва да напусне гората колкото се може по-скоро и да се предаде на властите.

Наближаваше единадесет часът, когато полковникът, дъщеря му и Коломба седнаха на трапезата пред изстиналата вечеря. Коломба ядеше с апетит и се подиграваше на префекта, на кралския прокурор и на стрелците. Полковникът се хранеше, но не казваше нито дума, само непрекъснато поглеждаше дъщеря си, която не вдигаше очи от чинията. Най-сетне се обърна към нея кротко, но сериозно:

— Лидия — заговори той на английски, — значи, вие се сгодихте за дела Ребиа.

— Да, татко, днес — отговори тя, изчервявайки се, но твърдо.

После погледна баща си и като не видя никакъв признак на гняв по лицето му, хвърли се в прегръдките му и го целуна, както при подобни случаи постъпват възпитаните госпожици.

— Слава богу — каза полковникът, — той е свестен човек! Но, за бога, няма да останем в тази негова проклета страна! Иначе не си давам съгласието.

— Аз не знам английски — каза Коломба, която ги гледаше с крайно любопитство, — но се обзалагам, че разбирам за какво става дума.

— Казвахме — отвърна полковникът, — че ще ви заведем да попътувате из Ирландия.

— Да, на драго сърце, и ще бъда *la surella Colomba*^[2]. Уреди ли се работата, господин полковник? Да си стиснем ли ръцете?

— В такива случаи хората се целуват — отвърна полковникът.

[1] Сам Теодоро Поли си е дал тази титла. — Б.а. ↑

[2] Сестрата Коломба (корс.). — Б.пр. ↑

XX

Няколко месеца след двойния изстрел, който хвърли общината Пиетранера в изумление, както писаха вестниците, един млад мъж с крепена на превръзка ръка и излезе следобед на кон от Бастия и се отправи към село Каодо, прочуто с чешмата си, която през лятото доставя на деликатните граждани чудесна вода. Една млада жена с висок ръст и забележителна красота го придружаваше, яхнала дребен черен кон, чиято сила и изящество биха поразили всеки познавач, макар че за жалост едното му ухо бе разцепено при странна злополука. След като стигнаха в селото, младата жена пъргаво скочи от коня, помогна на спътника си да слезе и развърза доста тежките торби, окачени на седлото. Конете бяха поверени на един селянин, а жената, натоварена с торбите, които бе покрила с медзарото си, и момъкът с двуцевка през рамо, потеглиха към планината по много стръмна пътека, която очевидно не водеше за никакво селище. Като стигнаха до едно от горните стъпала по склона към върха Куерчо, двамата спряха и седнаха на тревата. Навярно чакаха някого, защото непрекъснато обръщаха очи към планината, а младата жена често поглеждаше един хубав златен часовник, може би колкото за да се порадва на скъпоценния предмет, който, изглежда, тя притежаваше отскоро, толкова и за да види дали е дошло времето за среща. Не чакаха дълго. От гъсталака излезе едно куче и след като младата жена произнесе името Бруско, то отиде да им се погали. Малко след това се появиха двама брадати мъже с пушки под мишница, патрондаши на кръста, пистолети на хълбока. Окъсаните им дрехи, покрити с кръпки, контрастираха с блестящите оръжия от една реномирана фабрика от континента. Въпреки видимото неравенство в положението на четиримата участници в тази сцена те се поздравиха като близки, стари приятели.

— Е, Оре' Антон' — каза по-възрастният разбойник на младия мъж, — ето че вашата история приключи. Решение за прекратяване на

делото. Поздравлявам ви. Само ме е яд, че адвокатът не е вече на острова, да го видя как ще беснее. Как е ръката?

— Казаха, че след две седмици ще мога да сваля превръзката — отговори младият мъж. — Брандо, драги, утре заминавам за Италия, та исках да се сбогувам с тебе, както и с господин теолога. Затова ви помолих да дойдете.

— Много бързате — каза Брандолачо. — Вчера ви оправдаха, утре заминавате.

— Имаме работа — весело каза младата жена. — Господа, носим ви вечеря. Хапнете си и не забравяйте моя приятел Бруско.

— Глезите го, госпожице Коломба, но Бруско е признателен. Сега ще видите. Хайде, Бруско — подвижна той, като протегна пушката си хоризонтално, — прескочи за Баричини.

Кучето не се помръдна. Ближеше си муцуната и гледаше господаря си.

— Прескочи за дела Ребиа!

И то прескочи две стъпки по-високо, отколкото бе необходимо.

— Слушайте, приятели — каза Орсо, — лош занаят сте заловили и ако не завършите кариерата си хей на оня площад^[1], който се вижда оттук, най-доброто, което може да ви се случи, е да паднете в макито от куршума на някой стражар.

— Нищо — отвърна Кастрикони, — смърт като смърт, дори е по-добра, отколкото да умрете от треска, която убива човека в леглото сред повече или по-малко искрените плачове на наследниците. А ако е свикнал като нас с чистия въздух, няма по-добро нещо от това да си умре в обувките, както казват нашите селяни.

— Бих искал да ви накарам да напуснете тази страна и... да заживеете по-спокойно — продължи Орсо. — Защо например да не се установите в Сардиния, както доста ваши другари? Мога да ви помогна.

— В Сардиния ли! — извика Брандолачо. — Istos Sardos^[2]! По дяволите да вървят с това тяхно наречие. Не са компания за нас.

— В Сардиния няма никакви възможности — добавя теологът. — Лично аз презирам сардинците. У тях гонят разбойниците с конна полиция; това едновременно излага страната и разбойниците им^[3]. По дяволите, Сардиния! Това, което мене ме учудва, господин дела Ребиа,

е, че вие, човек с вкус и култура, не възприехте нашия живот, след като го опитахте.

— Работата е там — каза Орсо, — че когато имах честта да бъда ваш сътрапезник, не бях особено в състояние да оценя прелестите на вашето положение; още ме болят ребрата, като си спомня как в една прекрасна нощ препусках, праметнат като денк на един кон без седло, каран от моя приятел Брандолачо.

— А за нищо ли го смятате удоволствието, че избягахме от преследването? Как може да не сте чувствителен към очарованието на една абсолютна свобода при хубав климат като нашия? С този символ на уважение — и той посочи пушката си — ние сме крале навсякъде, докъдето стигат куршумите му. Ние командуваме, оправяме несправедливости... Това е много морално развлечение, господине, а и много приятно. Ние не желаем да се откажем от него. Какъв по-хубав живот от живота на скитника-рицар, когато човек е по-добре въоръжен и по-разумен от дон Кихот? Ето например онзи ден научих, че оня стар скъперник, чичото на малката Лила Луиджи, не искал да ѝ даде зестра; писах му, без да го заплашвам, не е в моите обичаи; и ето че човекът мигновено се убеди. Ожени я. Направих двама души щастливи. Вярвайте ми, господин Орсо, нищо не може да се сравни с живота на разбойника. Не знам, но ми се струва, че и вие щяхте може би да дойдете при нас, ако не беше онази англичанка, която аз само зърнах, но за която всички в Бастия говорят с възхищение.

— На бъдещата ми снаха макито не ѝ хареса — засмя се Коломба. — Много се изплаши тогава.

— Е — каза Орсо, — щом искате да си останете туй, така да бъде. Кажете ми дали не мога да направя нещо за вас.

— Нищо — отговори Брандолачо, — само не ни забравяйте съвсем. Толкова нещо ни дадохте! Ето че сега Килина ще има зестра и за да се омъжи, няма да стане нужда моят приятел, Кюрето, да пише заплашителни писма. Знаем, че наемателят на земите ви ще ни дава хляб и барут колкото ни трябва. И така, сбогом. Надявам се, че не след дълго пак ще ви видя в Корсика.

— Има случаи, когато някоя и друга жълтица върши добра работа — каза Орсо. — Сега вече сме стари приятели и няма да откажете да приемете тази малка кесия, може да ви послужи да си доставите други пари.

— Дума да не става за пари между нас, господин поручик — каза Брандолачо решително.

— Парите правят всичко на тоя свят — додаде Кастрикони; — но в макито се цени само смелото сърце и пушка, която не пропуска целта.

— Не искам да се разделим, без да ви оставя никакъв спомен — поде Орсо. — Кажете, Брандо, какво да ти оставя?

Разбойникът се почеса по главата, погледна косо пушката на Орсо и каза:

— Ей богу, господин поручик... да смеех... ама не, вие толкова държите на нея.

— Какво искаш?

— Нищо... то не зависи само от нея... а от човека. Все се сещам за тоя дяволски двоен изстрел с една ръка... Ех, такова нещо два пъти не се случва.

— Пушката ли искаш?... Аз я донесох за тебе, но я използвай колкото се може по-рядко.

— Е, не ви обещавам, че ще си служа с нея като вас, но когато някой друг ѝ стане стопанин, можете да бъдете сигурен, че Брандо Савели вече го няма на този свят.

— А на вас, Кастрикони, какво да ви подаря?

— Щом искате на всяка цена да ми оставите материален спомен, ще ви поискам без заобикалки да ми изпратите Хораций в най-малкия съществуващ формат. Ще ме развлича и ще ми помогне да не забравя латински. В Бастиа има едно момиче, което продава пури на пристанището; дайте ѝ го. Тя ще ми го предаде.

— Ще получите изданието на Елзевир, учени господине. Взел съм го с книгите, които искам да си отнеса. Е, приятели, трябва да се разделяме. Да си стиснем ръка. Ако някога промените мнението си за Сардиния, пишете ми. Адвокатът Н. ще ви даде моя адрес на континента.

— Господин поручик — каза Брандо, — утре, когато излизате от пристанището, погледнете към планината, към това място. Ще бъдем тук и ще ви махаме с кърпа.

След тези думи те се разделиха: Орсо и сестра му поеха към Кардо, а разбойниците — нагоре в планината.

[1] Площада в Бастия, на който се навършват екзекуциите. — Б.а.

↑

[2] Тия сардинци. — Б.пр. ↑

[3] Тази критична забележка дължа на един мой приятел, бивш разбойник, който носи и цялата отговорност за нея. Той иска да каже, че разбойници, които се оставят да бъдат заловени от конници, са глупци и че за полиция, която преследва на коне разбойници, няма особена вероятност да ги срещне. — Б.а. ↑

XXI

През една хубава априлска утрин полковник сър Томас Невил, дъщеря му, омъжена от преди няколко дена, Орсо и Коломба тръгнаха от Пиза с кола, за да посетят един наскоро открит етруски хипогей, който всички чужденци ходеха да разглеждат. Като слязоха в гробницата, Орсо и жена му извадиха моливи и се заловиха да скицират стенните рисунки. Но полковникът и Коломба, еднакво безразлични към археологията, ги оставиха сами и отидоха да се разхождат из околността.

— Мила Коломба, в никакъв случай няма да успеем да се върнем в Пиза за лънча. Не сте ли гладна? Орсо и жена му си намериха старини, а като започнат заедно да рисуват, край няма.

— Да — каза Коломба, — макар че като се върнат, не донасят и най-малката рисунка.

— Според мене — продължи полковникът — по-добре да отидем до онова чифличе. Все още има хляб и вероятно алеатико, а кой знае, може да ни дадат и ягоди със сметана. Така ще имаме търпение да изчакаме нашите рисувачи.

— Прав сте. Ние с вас сме разумните хора в семейството и ще сгрешим, ако станем мъченици заради двама влюбени, които живеят само с поезия. Подайте ми ръка. Нали започвам да ставам културна? Хващам се под ръка, нося шапки, модни рокли, имам скъпоценности, уча сума хубави работи, вече съвсем не съм дивачка. Вижте само колко елегантно съм си наметнала шала... Онова русо момче, офицерът от вашия полк, който беше на сватбата... Господи, все не мога да се сетя за името му; висок, къдрав, дето с един юмрук мога да го просна на земята...

— Чатуорт ли? — запита полковникът.

— Точно така. Но никога няма да мога да го изрека. Та бил лудо влюбен в мене.

— Ах, Коломба, започвате да ставате страшна кокетна. Скоро ще правим втора сватба.

— Аз! Да се омъжа! Ами кой ще гледа племенника ми... когато Орсо ми роди племенник? Кой ще го научи да говори корсикански?... Да, той ще говори корсикански и ще му направя островърхо калпаче, та да се пукате от яд.

— Нека най-напред да ви се роди племенникът; а после можете да го научите и кама да върти, ако щете.

— Сбогом на камите — весело каза Коломба; — сега си имам ветрило, та да ви удрям с него по пръстите, когато злословите за родината ми.

Разговаряйки така, те влязоха в чифлика, където им предложиха вино, ягоди и сметана. Докато полковникът пиеше алеатико, Коломба отиде да помогне на чифликчийката да набере ягодите. На завоя на една пътека тя зърна някакъв старец, седнал на сламен стол; изглеждаше болен, защото страните му бяха изпити, а очите хлътнали. Беше извънредно слаб и с неподвижността, бледостта и втренчения си поглед приличаше по-скоро на мъртвец, отколкото на жив човек. Няколко минути Коломба го гледа с такова любопитство, че привлече вниманието на чифликчийката.

— Клетият старец — каза тя, — ваш сънародник е. Защото по говора ви разбирам, че сте от Корсика, госпожице. Сполетели го нещастия в родината му. Децата му умрели от страшна смърт. С извинение, госпожице, ама разправят, че вашите сънародници не са меки към враговете си. Та затова, като останал сам, клетият господин дошъл в Пиза у една своя далечна роднина, собственицата на този чифлик. Малко се е побъркал от нещастията и от мъка... Неудобно е за госпожата, у която ходят много гости; затова го прати тука. Иначе е съвсем кротък, не пречи; и по три думи на ден не казва. Само че главата му хич я не бива. Докторът идва всяка седмица и казва, че няма да го бъде дълго.

— Ах, толкова ли е зле? — възкликна Коломба. — При неговото състояние ще бъде щастие да умре.

— Я му поприказвайте малко на корсикански, госпожице, може да се посъвземе, като чуе родния език.

— Да видим — отговори с иронична усмивка Коломба.

И се приближи до стареца така, че сянката ѝ му запречи слънцето. Тогава нещастният идиот вдигна глава и втренчено загледа Коломба, която също го гледаше и продължаваше да се усмихва. След

малко старецът прокара ръка по челото си и затвори очи, сякаш за да избегне погледа на Коломба. После ги отвори, но без мярка широко, устните му се разтрепериха, опита се да простре ръце, но като хипнотизиран от Коломба остана прикован на стола си, не можеше нито да говори, нито да се помръдне. Най-сетне от очите му потекоха едри сълзи и той няколко пъти изстена.

— Ето че за пръв път го виждам такъв — каза чифликчийката. — Госпожицата е госпожица от вашата родина, дошла е да ви види — обърна се тя към стареца.

— Милост! — дрезгаво извика той. — Милост! Не ти ли стига? Този лист... аз го бях изгорил... ти как успя да го прочетеш?... Но защо двамата?... Нищо не си могла да прочетеш против Орландучо... трябваше да ми оставиш единия... само единия... Орландучо... неговото име не си прочела...

— Трябваша ми и двамата — каза Коломба тихо на корсикански диалект. — Клоните са отрязани и ако дънерът не беше гнил, и него щях да изтръгна. Хайде, не се оплаквай, няма да се мъчиш дълго. Аз две години се мъчих.

Старецът извика и отпусна глава на гърдите си. Коломба му обърна гръб и с бавни стъпки се отправи към къщата, напявайки си някакви неразбираеми думи от една балата: „Трябва ми ръката, която стреля, и окото, което уцели, и сърцето, което пожела...“

Докато чифликчийката бързаше да помогне на стареца, Коломба, заруменена, с пламнали очи, се настани на масата срещу полковника.

— Но какво ви е? — запита той. — Намирам, че имате същия израз като в Пиетранера в деня, когато вечеряхме и стреляха по нас.

— Корсиканските спомени ми се върнаха. Но ето че всичко това свърши. Аз ще го кръстя, нали? Ах, какви хубави имена ще му намеря: Гилфучо-Томазо-Орсо-Леоне!

В този миг чифликчийката се върна.

— Как е? — запита Коломба с най-голямо хладнокръвие. — Умря ли, или само беше припаднал?

— Няма му нищо, госпожице, но е чудно как му действа, като ви видя.

— Та, значи, лекарят казва, че няма да го бъде дълго, така ли?

— Може би по-малко и от два месеца.

— Няма да бъде голяма загуба — подметна Коломба.

— За кого говорите, дявол да го вземе? — запита полковникът.

— За един идиот от нашия край — с безразличие отвърна Коломба, — тук е на пансион. От време на време ще пращам да ме осведомяват как е. Но полковник Невил, оставете все пак ягоди и за брат ми и Лидия.

Когато Коломба излезе от къщата, за да се качи в колата, чифликчийката известно време я проследи с очи и каза на дъщеря си:

— Виж каква е хубава тая госпожица, ама съм сигурна, че има лоши очи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.